

DE LANGE ADEM NAAR LEEFBAARHEID

Een onderzoek naar factoren die van invloed zijn op
het implementatieproces van de Wet Bijzondere
Maatregelen Grootstedelijke Problematiek

Masterthesis

Radboud Universiteit Nijmegen

Faculteit der Managementwetenschappen

Masteropleiding Bestuurskunde

Juni 2021

Naam: Niels Joosten

Studentnummer: S4773519

Begeleider: dr. S Resodihardjo

Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt mijn masterscriptie die geschreven is in het kader van de masteropleiding Bestuurskunde aan de Radboud Universiteit Nijmegen. In deze scriptie staat de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek (Wbmgp) centraal. De afgelopen tijd heb ik me verdiept in de wet om te onderzoeken welke factoren van invloed zijn op het implementatieproces. Het imago van de wet en de link met veiligheid en leefbaarheid maken de Wbmgp voor mij een interessant onderwerp.

Via deze weg wil ik mijn dank uiten naar diegenen die mij geholpen hebben gedurende het schrijven van deze scriptie. In het bijzonder mijn scriptiebegeleider Sandra Resodihardjo voor de fijne begeleiding en waardevolle feedback. Daarnaast wil ik Ton Overkamp en Dirk Bevers van gemeente Eindhoven bedanken voor hun feedback en voor hun hulp bij de totstandkoming van dit onderwerp.

Tot slot wil ik alle respondenten bedanken die deel hebben genomen aan dit onderzoek. Gedurende de coronatijd was het helaas niet mogelijk om de respondenten fysiek te spreken. Maar door middel van videoverbinding heb ik toch de benodigde informatie en hulp kunnen krijgen.

Graag wens ik u veel leesplezier toe.

Niels Joosten

Juni 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Probleemstelling	6
1.3 Relevantie	7
1.4 Leeswijzer	7
2. Beleidskader	8
2.1 Maatregelen Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek	8
2.1.1 Verlagen Onroerende Zaakbelasting (OZB)	8
2.1.2 Woningmarktbeleid	9
2.1.3 Sluiten, in beheer geven en onteigenen van panden	12
3. Theoretisch kader	14
3.1 Beleid	14
3.2 Beleidsinstrumenten	14
3.3 Beleidsimplementatie	15
3.4 Afhankelijke variabele	17
3.5 Onafhankelijke variabelen	17
3.5.1 Externe factoren	17
3.5.2 Tijd en middelen	18
3.5.3 Beleidsfactoren	20
3.5.4 Uitvoerdersfactoren	23
3.6 Conceptueel model	25
4. Methodologisch kader	27
4.1 Caseselectie	27
4.2 Onderzoeksstrategie, -methoden & -techniek	28
4.2.1 Interviews	29
4.2.2 Inhoudsanalyse	31
4.3 Operationalisatie	31
4.3.1 Afhankelijke variabele	32
4.3.2 Onafhankelijke variabelen	33
4.4 Betrouwbaarheid en validiteit	44
5. Analyse	47
5.1 Casebeschrijving	47
5.1.1 Gemeente Schiedam	47
5.1.2 Gemeente Capelle aan den IJssel	48
5.1.3 Gemeente Nijmegen	48
5.1.4 Gemeente Dordrecht	49

5.1.5 Gemeente Nissewaard	49
5.1.6 Gemeente Vlaardingen	50
5.1.7 Gemeente 's-Hertogenbosch	51
5.1.8 Gemeente Zaanstad	51
5.2 Mate van effectiviteit van beleidsimplementatie	52
5.3 Externe omstandigheden	54
5.4 Tijd en middelen	58
5.5 Beleidsfactoren	67
5.6 Uitvoerdersfactoren	74
5.7 Terugblik	81
6. Conclusie en reflectie	84
6.1 Conclusie	84
6.1.1 Externe omstandigheden	85
6.1.2 Tijd en middelen	85
6.1.3 Beleidsfactoren	86
6.1.4 Uitvoerdersfactoren	86
6.1.5 Hoofdvraag	87
6.2 Aandachtsgebieden	87
6.3 Reflectie	88
6.3.1 Theoretische reflectie	89
6.3.2 Methodologische reflectie	89
Literatuurlijst	91
Bijlage 1: Interviewguide	95

1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de inleiding van dit onderzoek besproken. Allereerst wordt de aanleiding van dit onderzoek toegelicht. Vervolgens wordt de probleemstelling besproken waarin de doelstelling en vraagstelling van dit onderzoek worden gepresenteerd. Daarna wordt de maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek besproken. Tot slot volgt de leeswijzer.

1.1 Aanleiding

Woonoverlast wordt in Nederland nog regelmatig ervaren (Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, z.d.). Verschillende soorten van woonoverlast kunnen de leefbaarheid in een woonwijk ernstig aantasten. Vaak is het de gemeente die de verantwoordelijkheid heeft, om de leefbaarheid te waarborgen en op te treden tegen woonoverlast (VROM-Inspectie, 2011). De gemeente heeft een arsenaal aan maatregelen die genomen kunnen worden om woonoverlast tegen te gaan. Aangezien woonoverlast in verschillende vormen kan voorkomen, moet de gemeente beschikken over veel maatregelen die elke vorm van woonoverlast effectief kunnen bestrijden. Als de handvaten die de gemeente bezit ontoereikend zijn om woonoverlast aan te pakken, moeten er nieuwe maatregelen en wetten komen die de gemeente kan voorzien van nieuwe mogelijkheden. In 2006 werd in Rotterdam de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek (Wbmgp) toegepast. Het doel van deze wet is om gemeenten extra instrumenten te bieden om problemen van sociale, economische en fysieke aard aan te pakken (Hochstenbach, Uitermark & van Gent, 2015). De wet dient als een wettelijke basis voor gemeenten om grootstedelijke problematiek te bestrijden en de leefbaarheid te verbeteren. Door de toenemende problemen in bepaalde Rotterdamse wijken werd deze wet als eerste toegepast in de gemeente Rotterdam. De wet wordt daarom ook wel de 'Rotterdamwet' genoemd.

Woonoverlast is een probleem dat per gemeente verschilt. De ene gemeente kan veel last hebben van een bepaald soort overlast terwijl een andere gemeente op dit gebied nauwelijks overlast ervaart. Het beleid omtrent woonoverlast wordt vaak lokaal vormgegeven en geïnterpreteerd. In Rotterdam was bijvoorbeeld de noodzaak om in bepaalde gebieden de economische situatie te verbeteren groot. De gebieden hebben een hoog percentage werklozen evenals een hoge graad van armoede. Daarnaast bestaat er onvrede over onaangepast gedrag, overlast en criminaliteit (Kamerstukken, 33340)¹. De Wbmgp kan gezien worden als een wet die bepaalde beleidsinstrumenten voor die gemeenten mogelijk maakt. Gemeenten hebben een variëteit aan beleidsinstrumenten om problemen binnen de gemeente aan te pakken. Instrumenten om woonoverlast aan te pakken verschillen ook van aard. De indeling die grofweg kan worden gemaakt is: juridische, economische en communicatieve beleidsinstrumenten (Van der Doelen, 1991). De Wbmgp biedt gemeenten voornamelijk juridische beleidsinstrumenten met aanvulling van een economisch beleidsinstrument. Daarnaast bundelt de Wbmgp verschillende maatregelen voor gemeenten die kunnen dienen als beleidsinstrument om woonoverlast aan te pakken. Deze maatregelen bestaan uit:

¹ Kamerstukken II 2011/12, 33340, nr. 1

-
1. *“Het verlagen van Onroerende Zaakbelasting (OZB-heffing) voor kleine ondernemers in bepaalde zones die door de gemeente worden aangewezen om de lokale economie te stimuleren.”*
 2. *“Het reguleren van de toegang tot de woningmarkt door bepaalde eisen te stellen aan woningzoekenden in bepaalde gebieden.”*
 3. *“Wijzigingen in de Ontheeningswet, de Woningwet en het Burgerlijk Wetboek. Het betreft een verruiming van de mogelijkheden tot het sluiten, in beheer geven en ontheenen van panden”. (Kamerstukken II, 33340, nr.1, p.2)*
-

De Wbmgp werd lange tijd enkel door de gemeente Rotterdam toegepast. Andere gemeenten hebben de maatregelen van de Wbmgp slechts beperkt gebruikt. Veel gemeenten beschouwen de maatregelen als te zwaar en/of kunnen volstaan met hun eigen pakket aan maatregelen. Uit evaluaties blijkt dat de Wbmgp effectief is, maar vraagt om een lange adem; de inzet is namelijk arbeidsintensief en tijdrovend (Platform31, z.d.).

Verschillende gemeenten vinden de wet juist nuttig en pleiten voor uitbreiding. Voor een duurzame effectiviteit van de Wbmgp is een combinatie met sociaal-fysieke interventies en andere juridische maatregelen noodzakelijk (Platform31, z.d.). Inmiddels zijn er meer gemeenten die de Wbmgp hebben toegepast om problematiek in kwetsbare wijken aan te pakken en de leefbaarheid te verbeteren. Tien gemeenten waaronder Schiedam, Zaanstad, 's-Hertogenbosch en Nijmegen, hebben de Wbmgp in bepaalde gebieden toegepast. De gemeenten doen dit ieder op een eigen manier om zo effectief de overlast te bestrijden.

1.2 Probleemstelling

De vraag is of de Wbmgp voldoende handvatten biedt om grootstedelijke problematiek zoals woonoverlast aan te pakken. Zijn er daarnaast ook aanvullende maatregelen nodig om de Wbmgp duurzaam en effectief uit te voeren? Wat komt er allemaal bij kijken bij het toepassen van de Wbmgp op gemeentelijk niveau en hoe verloopt het implementatieproces? Deze vragen leiden tot de volgende doelstelling van deze thesis:

Inzicht verkrijgen in de toepassing van de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek teneinde een perspectief te bieden voor gemeenten die de wet willen toepassen.

Om de doelstelling te bereiken is de volgende vraagstelling geformuleerd:

Welke factoren zijn van belang tijdens het proces van de beleidsimplementatie van de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek in de gemeenten Schiedam, Capelle aan den IJssel, Nijmegen, Dordrecht, Nissewaard, Vlaardingen, 's-Hertogenbosch en Zaanstad?

De bovengenoemde onderzoeksvraag zal centraal staan in deze thesis. Naast het evaluatieve karakter biedt deze thesis ook een verklarend onderdeel. Er wordt onderzocht hoe de lokale toepassing van de Wbmgp verloopt in de verschillende gemeenten. Daarbij wordt gekeken naar de factoren binnen de Wbmgp die invloed hebben op het implementatieproces van de wet. Hierbij gaat het niet om de effecten van de Wbmgp maar of het implementatieproces goed verloopt. Uiteindelijk kan een beeld gegeven worden van de factoren die invloed hebben op het implementatieproces van de Wbmgp op lokaal niveau.

Om antwoord te geven op de hoofdvraag is het volgende viertal deelvragen gevormd:

1. Welke mogelijkheden biedt de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek om problemen op te lossen op gemeentelijk niveau?
2. Welke factoren komen in de literatuur naar voren bij toepassing en/of implementatie van beleid?
3. Op welke wijze wordt de Wbmgp toegepast door de betreffende gemeenten?
4. Welke factoren hebben invloed op het implementatieproces van de Wbmgp in de praktijk?

1.3 Relevantie

Dit onderzoek is wetenschappelijk relevant omdat het bijdraagt aan de bestaande literatuur over beleidsimplementatie op lokaal niveau. De factoren die van invloed zijn op de toepassing van de Wbmgp worden ontleend aan verschillende wetenschappelijke inzichten. Deze inzichten betreffen voornamelijk literatuur over beleidsimplementatie en implementatieprocessen. Door gemeenten te onderzoeken die in de afgelopen jaren de Wbmgp hebben toegepast kunnen nieuwe inzichten verkregen worden in de factoren die invloed hebben op het implementatieproces. Op deze manier wordt een bijdrage geleverd aan bestaande theorieën over beleidsimplementatie. Tevens kunnen lessen getrokken worden uit de factoren die van invloed zijn op de toepassing van de Wbmgp opdat andere gemeenten hiervan kunnen leren.

Daarnaast is dit onderzoek maatschappelijk relevant omdat het een bijdrage kan leveren aan de toepassing van de Wbmgp in de praktijk. Gemeenten die de wet nog niet toegepast hebben maar wel kampen met grootschalige problematiek in bepaalde wijken kunnen, met inzicht in de factoren die invloed hebben op het implementatieproces, effectief beleid creëren om de problematiek aan te pakken. Bovendien staat in dit onderzoek de gemeentelijke aanpak van overlast en grootstedelijke problematiek centraal. Het versterken van de gemeentelijke aanpak kan een positief effect hebben op de maatschappij. Door gemeenten te voorzien van factoren die invloed hebben op de toepassing van de Wbmgp kunnen de gemeenten hun beleid om overlast aan te pakken versterken.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt het beleidskader van de Wbmgp besproken. Hier zal dieper worden ingegaan op de verschillende artikelen van de Wbmgp. Hoofdstuk drie is het theoretisch kader van dit onderzoek waarin literatuur over beleidsimplementatie en implementatieprocessen van verschillende auteurs wordt behandeld. Het theoretisch kader sluit af met het conceptueel model. Hoofdstuk vier is het methodologisch kader waarin de caseselectie en de onderzoeksmethode worden besproken. De analyse van dit onderzoek begint in hoofdstuk vijf. In de analyse worden de casebeschrijvingen gegeven en worden de resultaten gepresenteerd. Tot slot volgt hoofdstuk zes waarin de conclusie en reflectie van dit onderzoek worden besproken. In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de hoofdvraag en zal gereflecteerd worden op het theoretische en methodologische aspect van dit onderzoek.

2. Beleidskader

De Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek geeft sinds 2005 grote steden de mogelijkheid om problematiek in grote steden aan te pakken. Hoe de wet er precies uit ziet en welke bevoegdheden de grote steden hebben met deze wet, wordt in dit hoofdstuk uitgelegd. Hierdoor wordt een overzichtelijk beeld geschetst van de Wbmgp.

2.1 Maatregelen Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek

De Wbmgp is in het leven geroepen om gemeente Rotterdam meer mogelijkheden te bieden om grootstedelijke problematiek aan te pakken. Aanvankelijk werd de wet toegepast in vier wijken in Rotterdam (Hochstenbach, Uitermark & van Gent, 2015). Rotterdam kreeg te maken met problemen van sociale en economische aard waarbij de huidige instrumenten onvoldoende steun boden om de problemen aan te pakken. Voor de vermindering van de leefbaarheid in Rotterdam kunnen verschillende redenen zijn. Zo kan bijvoorbeeld de samenstelling van de bevolking een reden zijn waarom de leefbaarheid slechter wordt. Wijken met veel eenoudergezinnen ontwikkelen zich namelijk negatiever dan wijken met veel hoogopgeleiden en zelfstandigen (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 2009b). In Rotterdam was het duidelijk dat met het huidige instrumentarium geen voortgang bereikt werd. In 2005 is daarom een experiment begonnen met de Wbmgp in Rotterdam. De wet is bedoeld om het leefklimaat in bepaalde wijken te verbeteren voor de inwoners. Grofweg biedt de Wbmgp vier verschillende maatregelen die gemeenten mogelijkheden kunnen bieden om grootstedelijke problematiek aan te pakken. De maatregelen dienen dan ook als beleidsinstrumenten voor gemeenten die zij zelf kunnen implementeren. Deze vier maatregelen zullen afzonderlijk uitgebreid besproken worden om een compleet beeld te geven wat de maatregelen inhouden.

2.1.1 Verlagen Onroerende Zaakbelasting (OZB)

Zoals in de inleiding is besproken bestaat de Wbmgp grofweg uit een aantal juridische beleidsinstrumenten en één economisch beleidsinstrument die gemeenten in kunnen zetten. De economische maatregel binnen de Wbmgp is het verlagen van de onroerende zaakbelasting (OZB). Deze maatregel geldt alleen in zogeheten 'kansenzones' die door de gemeenteraad aangewezen moeten worden in een stad. Een gebied of wijk kan pas bestempeld worden als een kanszone als het volgens artikel 3 van de Wbmgp voldoet aan de volgende eisen:

-
- *"De gemeente heeft minstens 100.000 inwoners met een gebied dat een bijzondere behoefte heeft aan omschakeling wegens lokale sociaaleconomische problemen. (GSB-steden met minder dan 100.000 inwoners kunnen ook kanszones bestempelen)".*
 - *"Het gebied heeft minstens 5.000 en hoogstens 30.000 inwoners."*
 - *"Het aantal niet-actieven is ten minste 25%."*
 - *"Het aantal huishoudens met een laag inkomen is minstens 45%." (Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek, Art. 3)*
-

Een kansenzone kan voor maximaal vier jaar aangewezen worden. Deze aanwijzing kan eenmalig met hoogstens vier jaar worden verlengd.

De Wbmgp biedt steden hiermee mogelijkheden om de OZB voor kleine ondernemers te verlagen in bepaalde wijken. Op deze manier kan de buurteconomie worden gestimuleerd (Kamerstukken, 33340). OZB is de belasting op onroerende zaken die de gemeente heft om haar taken te kunnen bekostigen. Onder onroerende zaken vallen woningen, panden en (onbebouwde) grond (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, z.d.). OZB is een grote inkomstenbron van de gemeente. Over het algemeen zijn er drie groepen die een aanslag OZB krijgen: eigenaren van woningen, gebruikers van niet-woningen en eigenaren van niet-woningen (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, z.d.). Het tarief voor de OZB wordt modelmatig bepaald door middel van een door de gemeenteraad vastgestelde promillage van de WOZ-waarde van een woning of een niet-woning. De Wbmgp maakt het mogelijk om in kansenzones de belastingaanslag van niet-woningen te verminderen, mits de waarde niet hoger is dan €500.000. De vermindering wordt jaarlijks vastgesteld en kan niet leiden tot een negatieve aanslag (Kamerstukken, 33340)². Op deze manier wordt het voor kleine ondernemers aantrekkelijker om zich te vestigen in de kansenzones. Buiten de kansenzones geldt de vermindering van de OZB niet. De gemeenteraad stelt de kansenzones vast op basis van bovengenoemde criteria waar een verlaging van de OZB het meest effectief is.

2.1.2 Woningmarktbeleid

Naast de mogelijkheid om de Onroerende Zaakbelasting te verminderen stelt de Wbmgp gemeenten ook in staat om toegang tot de woningmarkt te reguleren. Om als gemeente eisen te stellen aan woningzoekenden moet eerst goedkeuring worden gevraagd bij de minister van Binnenlandse Zaken. De minister wijst de door de gemeenteraad aangevraagde gebieden, straten of complexen aan waar eisen gelden voor woningzoekenden. De maatregelen om de woningmarkt te reguleren worden grofweg verdeeld in drie wetsartikelen. Deze drie wetsartikelen zijn ook de drie juridische beleidsinstrumenten die een gemeente in kan zetten.

Artikel 8 van de Wbmgp biedt gemeenten de mogelijkheid eisen te stellen aan woningzoekenden op basis van inkomen. Artikel 9 van de Wbmgp biedt gemeenten mogelijkheden om voorrang te verlenen aan woningzoekenden door sociaaleconomische kenmerken op te stellen. Artikel 10 van de Wbmgp biedt gemeenten mogelijkheden om mensen te weren waarvan een geground vermoeden bestaat dat de criminaliteit zal toenemen als de persoon zich huisvest in een bepaald complex, straat of wijk. Dit wordt bepaald aan de hand van een screening op basis van een verklaring omtrent gedrag (VOG) of op basis van politiegegevens (Kamerstukken, 34314)³.

Om artikelen van de Wbmgp toe te passen moet de gemeente een aanvraag indienen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Bij zo'n aanvraag moet worden aangetoond dat de toepassing noodzakelijk en geschikt is om de problematiek te bestrijden. De maatregelen moeten klaarblijkelijk de beste manier zijn om het doel te bereiken (subsidiariteit) en de maatregelen moeten het minst ingrijpende alternatief zijn

² Kamerstukken II 2011/12, 33340, nr. 1

³ Kamerstukken II 2015/16, 34314, nr. 3

(proportionaliteit). De maatregelen gelden dan ook alleen voor de aangewezen gebieden, straten of complexen. De gemeente mag gebieden voordragen als zijnde een 'Wbmgp-gebied', maar alleen de minister mag hierover een beslissing nemen. Deze Wbmgp-gebieden hoeven niet hetzelfde te zijn als de kanszones in de vorige paragraaf. Het aanstellen van kanszones gebeurt buiten de invloed van de minister.

Artikel 8 Wbmgp

Om de instroom op de woningmarkt te reguleren kan de gemeente op grond van de Wbmgp een huisvestingsverordening bepalen voor de betreffende kwetsbare gebieden. Woningzoekenden moeten aanspraak maken op een huisvestingsvergunning waar verschillende criteria aan verbonden zijn. Deze criteria komen in de vorm van artikel 8, 9 of 10 van de Wbmgp. Artikel 8 geldt alleen voor personen die korter dan zes jaar vóór de aanvraag woonachtig zijn in de regio waarin de gemeente ligt. Artikel 8 geldt niet voor personen die langer dan zes jaar in de regio wonen. De persoon moet volgens artikel 8 van de Wbmgp beschikken over tenminste één van de volgende eisen:

-
- *"Een inkomen op grond van het in dienstbetrekking verrichten van arbeid;"*
 - *"Een inkomen uit zelfstandig beroep of bedrijf;"*
 - *"Een inkomen op grond van een regeling voor vrijwillig vervroegd uittreden;"*
 - *"Een ouderdomspensioen zoals bedoeld is in de Algemene Ouderdomswet;"*
 - *"Een ouderdoms- of nabestaandenpensioen zoals bedoeld is in de Wet op de Loonbelasting 1964;"*
 - *"Een aanspraak op studiefinanciering zoals bedoeld in de Wet Studiefinanciering 2000" (Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek, Art. 8, lid 1)*
-

Als aan beide soorten criteria (langer dan zes jaar ingezetene van de regio & bepaald inkomen) niet wordt voldaan komt de woningzoekende niet in aanmerking voor een huisvestingsvergunning. Personen met een korte woonduur en geen inkomen uit arbeid, pensioen of studiefinanciering worden op deze manier geweerd uit de betreffende wijken (Hochstenbach, Uitermark & van Gent, 2015).

Artikel 9 Wbmgp

Artikel 9 van de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek biedt ook een hulpmiddel voor het reguleren van de instroom op de woningmarkt. Het artikel stelt dat bij het verlenen van huisvestingsvergunningen voorrang gegeven kan worden aan woningzoekenden die voldoen aan bepaalde sociaaleconomische kenmerken (Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek, Art. 9, lid 1). De sociaaleconomische kenmerken staan niet vast en mag de gemeente zelf bepalen. Voorbeelden van sociaaleconomische kenmerken zijn: de samenstelling van het gezin, het doen van vrijwilligerswerk in de regio of het hebben van een bepaald soort inkomen. Bij artikel 9 kan dus ook een inkomenseis worden gesteld. Echter gaat het bij artikel 9 om het verlenen van voorrang en niet om uitsluiting. Woningzoekenden die niet voldoen aan de opgestelde criteria van artikel 9 kunnen alsnog in aanmerking komen voor een huisvestingsvergunning. Anders dan bij artikel 8 geldt artikel 9 in

het betreffende gebied voor alle woningzoekenden ongeacht hoe lang de persoon in de regio woont (Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek, Art. 9).

Artikel 10 Wbmgp

Om overlast en criminaliteit te beperken in een wijk kan de minister op aanvraag van de gemeenteraad bepaalde gebieden aanwijzen waar woningzoekenden op basis van een screening pas aanspraak kunnen maken op een huisvestingsvergunning. De screening is een politieonderzoek op basis van een VOG of politiegegevens. Als uit de screening blijkt dat er een gegrond vermoeden bestaat dat het huisvesten van de betreffende persoon of personen zal leiden tot een toename van criminaliteit en overlast in het gebied, kan de burgemeester een negatieve woonverklaring afgeven (Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek, Art. 10). Bij een negatieve woonverklaring kan de persoon meestal geen aanspraak maken op een huisvestingsvergunning in een Wbmgp-gebied. Personen waarvan geen gegrond vermoeden bestaat dat de criminaliteit zal toenemen als zij zich in het Wbmgp-gebied huisvesten krijgen een positieve woonverklaring waarbij ze wel aanspraak kunnen maken op een huisvestingsvergunning. Het ondergaan van een screening geldt ook voor personen die zich op een later tijdstip bij een houder van een huisvestingsvergunning willen voegen. Als een politieonderzoek ingesteld wordt, zijn daar verschillende bepalingen en eisen aan verbonden (Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek, Art. 10).

Volgens artikel 10a van de Wbmgp kan een onderzoek op basis van politiegegevens wenselijk zijn. De gemeenteraad bepaalt echter welke politiegegevens betrokken mogen worden bij het onderzoek. In artikel 10a lid 2 van de Wbmgp staat dat de uitsluitend rekening gehouden kan worden met de volgende gedragingen uit politiegegevens:

-
- *“Veroorzaken van overlast die hinderlijk of schadelijk is voor personen of gevaar oplevert voor de veiligheid of gezondheid van personen;”*
 - *“Onrechtmatig gebruik van een woning;”*
 - *“Gebruik van discriminerende of beledigende taal of uitingen jegens of intimidatie van omwonenden of bezoekers;”*
 - *“Gewelddadigheden op openlijke geweldpleging tegen, dan wel bedreiging of mishandeling van omwonenden of bezoekers;”*
 - *“Activiteiten die strafbaar zijn op grond van Opiumwet in of in de omgeving van een woning;”*
 - *“Openbare dronkenschap in de omgeving van een woning;”*
 - *“Plegen van vermogensdelicten met een directe relatie tot een woonomgeving;”*
 - *“Brandstichting, vernieling en vandalisme in de omgeving van een woning;”*
 - *“Radicaliserende, extremistische of terroristische gedragingen die strafbaar zijn gesteld op grond van het Wetboek van Strafrecht” (Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek, Art. 10a, lid 2).*
-

Indien er een onderzoek op basis van politiegegevens wordt verlangd, wordt de burgemeester op de hoogte gebracht. De burgemeester verzoekt de politiechef van de regionale eenheid om een overzicht van politiegegevens te verstrekken die betrekking hebben op de gedragingen van de woningzoekende(n). De politiechef voorziet de gegevens ook van een duiding waarna de burgemeester de situatie beoordeeld op basis van: de aard en ernst van de gedragingen, de frequentie en samenhang, de overlast, de relatie tussen de gedragingen en de eventuele invloed van de gedragingen op de leefbaarheid in het aangewezen gebied (Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek, Art. 10b, lid 4). Naar aanleiding van de screening geeft de burgemeester een woonverklaring af. Als de woonverklaring negatief is kan in sommige gevallen alsnog een huisvestingsvergunning worden verleend. Aan deze huisvestingsvergunning kunnen voorschriften gekoppeld worden in de vorm van een gedragsaanwijzing. De gedragsaanwijzing moet in relatie staan tot de feiten die uit het politieonderzoek naar voren zijn gekomen (Kamerstukken, 34314)⁴.

In sommige gevallen kan de minister de aanwijzing van een bepaald complex, straat of wijk intrekken. Dit gebeurt als de maatregel in de Wbmgp niet langer geschikt is om de grootstedelijke problematiek aan te pakken of als niet meer wordt voldaan aan de eisen van subsidiariteit en proportionaliteit (Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek, Art. 7, lid 1). Daarnaast moet de betreffende persoon in de regio waarin de gemeente ligt voldoende mogelijkheden hebben om zich alsnog te vestigen. Als het voor een persoon die geen huisvestingsvergunning heeft gekregen niet mogelijk is zich te vestigen in de regio, wordt de aanwijzing van complex, straat of wijk zoals bedoeld in artikel 8, 9 en 10 door de minister ingetrokken.

Gemeenten kunnen op basis van de Wbmgp een huisvestingsvergunningstelsel inrichten die de grootstedelijke problematiek moet aanpakken. Bovendien kunnen gemeenten ervoor kiezen om eisen te stellen in samenwerking met een woningcorporatie (Kamerstukken, 33340)⁵. Dit werkt echter alleen als woningen of complexen van een woningcorporatie voldoende aanwezig zijn in een bepaalde wijk. Artikel 10 wordt echter vaak gezien als te heftig en tegenstrijdig met het recht op vrije vestiging.

2.1.3 Sluiten, in beheer geven en onteigenen van panden

Om panden te sluiten, in beheer te geven of te onteigenen kan een gemeente beroep doen op de wetten Victoria, Damocles en Victor. Deze wetten dienen als beleidsinstrumenten voor gemeenten om woonoverlast aan te pakken. Specifiek gaat het hierbij om overlast wat veroorzaakt wordt vanuit of rondom een woning. Wet Victoria (artikel 174a Gemeentewet) geeft de burgemeester de bevoegdheid om een woning of lokaal te sluiten indien de openbare orde rond de woning door gedragingen verstoord wordt (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 2009a). De effecten van de verstoring van de openbare orde in of rondom de woning of het lokaal moet te kenmerken zijn als ernstige overlast. Dan pas kan overgegaan worden tot het sluiten van een woning of lokaal.

⁴ Kamerstukken II 2015/16, 34314, nr. 3

⁵ Kamerstukken II 2011/12, 33340, nr. 1

Wet Damocles (artikel 13b Opiumwet) is meer gericht op het sluiten van panden in de aanwezigheid van drugs. Wet Damocles geeft de burgemeester de bevoegdheid tot het sluiten van een publiek toegankelijk lokaal of erf in geval van verkoop, aflevering, verstrekking of aanwezigheid van middelen opgenomen in lijst I of II Opiumwet (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 2009a). Vanaf 2007 geldt deze wet ook voor woningen indien er sprake is van verkoop, aflevering of verstrekking van verdovende middelen. Als er sprake is van drugshandel vanuit een woning, kan de burgemeester op grond van wet Damocles de woning sluiten.

Wet Victor heeft voornamelijk betrekking op de vervolgmaatregelen na het sluiten van een woning, lokaal of erf op grond van wet Victoria of wet Damocles. Wet Victor (artikel 14 Woningwet) geeft het college van burgemeester en wethouders de bevoegdheid om een eigenaar te verplichten om een andere gebruiker voor het pand aan te wijzen of het gebouw in beheer te geven (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 2009a). Het in beheer geven van een pand of erf kan bijvoorbeeld aan een instelling die werkzaam is op dat terrein. Aan de beslissing van het college van burgemeester en wethouders kunnen bepaalde voorwaarden gesteld worden. Een voorbeeld van een voorwaarde is het treffen van bepaalde voorzieningen om een pand weer bewoonbaar te maken. Mocht er ondanks deze aanwijzingen geen uitzicht zijn op duurzaam herstel van de openbare orde rond de betreffende woning of het betreffende pand, is de gemeenteraad bevoegd, op grond van artikel 77 lid 1 sub 7 Onteigeningswet, om over te gaan tot onteigening (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 2009a). Onteigening valt ook onder de wet Victor en wil zeggen dat een particulier het eigendomsrecht van een gebouw of erf gedwongen overdraagt aan de overheid.

De Wbmgp biedt twee extra mogelijkheden om panden te sluiten als de bouwregelgeving overtreden wordt en als het duidelijk is dat dit vaker kan gebeuren. klaarblijkelijk gevaar voor herhaling hiervan. De panden kunnen worden gesloten als er ernstige bedreiging is van de leefbaarheid en als er gevaar is voor de veiligheid of de gezondheid. Er hoeft dus niet langer sprake te zijn van alleen verstoring van de openbare orde zoals in wetten Victoria en Victor. De Wbmgp geeft dus twee nieuwe gronden om panden te sluiten in een gemeente.

Als een pand eenmaal gesloten is kan op basis van artikel 14 Woningwet Wet Victor toegepast worden. Mocht het in beheer geven op grond van artikel 14 Woningwet niet tot duurzame verbetering leiden, kan de gemeente overgaan tot onteigening volgens artikel 77 lid 1 sub 8 Onteigeningswet. Tot op heden zijn er weinig gemeenten die op basis van ernstige bedreiging van de leefbaarheid en/of gevaar voor veiligheid of gezondheid panden in beheer gegeven hebben of onteigend hebben (Kamerstukken, 33340)⁶.

⁶ Kamerstukken II 2011/12, 33340, nr. 1

3. Theoretisch kader

In het theoretisch kader worden de factoren van dit onderzoek besproken. Allereerst zal uitgelegd worden wat de begrippen 'beleid', 'beleidsinstrumenten' en 'beleidsimplementatie' betekenen. De afhankelijke variabele in dit onderzoek is 'mate van effectiviteit van het implementatieproces'. De afhankelijke variabele wordt beïnvloed door de onafhankelijke variabelen. De onafhankelijke variabelen worden in het theoretisch kader verder uitgelegd. Tot slot volgt het conceptueel model waarin de relaties tussen onafhankelijke variabelen en de afhankelijke variabele weergegeven worden.

3.1 Beleid

Om beleidsimplementatie duidelijk te maken zal eerst gekeken worden naar het concept 'beleid'. Beleid heeft verschillende definities. Over het algemeen is gesteld dat beleid problemen oplost die met inzet van kennis en deskundigheid worden benaderd (Hupe, 2007). Specifieker gezegd probeert men met beleid bepaalde doeleinden te bereiken met behulp van bepaalde middelen in bepaalde tijdskeuzes (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). Om beleid tot stand te brengen zijn veel processen nodig die allemaal in relatie staan met elkaar. Deze processen worden gedefinieerd aan de hand van de beleidscyclus. De beleidscyclus is een verzameling van vijf fasen waar beleid doorheen gaat. De fasen zijn: agendavorming, beleidsformulering, beleidsbesluit, beleidsimplementatie en evaluatie (Jann & Wegrich, 2007). De fase beleidsimplementatie komt na het beleidsbesluit en betreft het uitvoeren van het beleidsbesluit. Belangrijk om te onthouden is dat de beleidscyclus een herhaald proces is. De fasen binnen de beleidscyclus hoeven niet noodzakelijk achter elkaar gevolgd te worden maar kunnen door elkaar heen lopen. Het teruggaan naar een eerdere fase is dus ook mogelijk (Howlett, McConnell & Perl, 2017). In dit onderzoek wordt specifiek gefocust op beleidsimplementatie als een opzichzelfstaand proces.

3.2 Beleidsinstrumenten

Gedurende het implementatieproces zijn veel factoren die invloed hebben op verschillende aspecten van het proces. In dit onderzoek wordt specifiek gekeken naar factoren waar gemeenten mee te maken hebben omdat gemeenten zelf de Wbmgp kunnen implementeren. De Wbmgp kan gezien worden als een wet die bepaalde beleidsinstrumenten beschikbaar stelt voor gemeenten die bijvoorbeeld woonoverlast ervaren of de leefbaarheid willen verbeteren. Beleidsinstrumenten kunnen worden ingezet om acties of gedrag van individuen of instituties te beïnvloeden (McDonnell & Elmore, 1987). De beleidsinstrumenten geven dus invulling aan de implementatie van beleid. Aangezien de Wbmgp een verbreding is van de beleidsinstrumenten van een gemeente worden de artikelen van de Wbmgp in dit onderzoek ook aangeduid als beleidsinstrumenten. Gemeenten voeren namelijk ieder hun eigen beleid als het aankomt op het aanpakken van woonoverlast. De Wbmgp maakt het voor iedere gemeente mogelijk om bepaalde beleidsinstrumenten te gebruiken.

Vaak wordt bij beleidsinstrumenten onderscheid gemaakt tussen juridische, economische en communicatieve beleidsinstrumenten (Van der Doelen, 1991). Juridische beleidsinstrumenten omvatten voornamelijk voorschriften met een dwingend karakter. De overheid kan juridische stappen ondernemen om een doel te bereiken. Het instellen van een gebod of verbod is een manier waarop de overheid een bepaalde gedragsverandering kan verwezenlijken.

Economische beleidsinstrumenten bestaan uit subsidies en heffingen. Instrumenten die met geld te maken hebben vallen onder economische beleidsinstrumenten. Communicatieve beleidsinstrumenten zijn vaak een vrijblijvende vorm van gedragsbeïnvloeding. Hierbij kan gedacht worden aan voorlichtingen of propaganda (Van der Doelen, 1991).

Binnen de drie verschillende vormen van beleidsinstrumenten kan sprake zijn van een stimulerend instrument of een repressief instrument. Stimulerende instrumenten zijn voor burgers vaak optioneel om te gebruiken. Als de overheid een subsidie of een voorlichting verstrekt hoeft de burger hier niet gedwongen aan deel te nemen. De repressieve instrumenten zijn de geboden, verboden, heffingen en propaganda. De burger heeft geen inspraak in het besluit tot inzetten van deze instrumenten. De overheid kan dit doen tegen de wil van de burger in (Van der Doelen, 1991).

In het kader van de Wbmgp is er sprake van juridische beleidsinstrumenten en een economisch beleidsinstrument. Het reguleren van de woningmarkt door middel van huisvestingsvergunningen is een voorbeeld van een juridisch instrument waar de burger geen invloed op heeft. Het economische beleidsinstrument komt terug in de verlaging van OZB. Het verlagen van de OZB in kanszones heeft te maken met geld en wordt daarom beschouwd als een economisch beleidsinstrument. Van communicatieve beleidsinstrumenten is in het kader van de Wbmgp geen sprake. De gemeente kan eventueel een voorlichting geven over het inrichten van de woningmarkt aan de burgers mocht dit gewenst zijn. Dit staat echter niet beschreven in de Wbmgp. Gemeenten kunnen zelf gebruik maken van vrijblijvende communicatieve instrumenten om iets binnen de Wbmgp te verduidelijken. Voor dit onderzoek wordt bij het bespreken van de Wbmgp echter de focus gelegd op de juridische beleidsinstrumenten en op het economische beleidsinstrument.

Beleid wordt vaak gezien als een gestructureerd programma waarbij een beleidsinstrument de onderliggende techniek is die het beleid verwezenlijkt (McDonnell & Elmore, 1987). De Wbmgp biedt echter wel verschillende mogelijkheden om, met behulp van de verschillende artikelen, beleid te structureren om zodoende woonoverlast aan te pakken en leefbaarheid te verbeteren. Het proces van beleidsimplementatie wordt in dit onderzoek daarom gezien als het implementeren van de beleidsinstrumenten die de Wbmgp biedt.

3.3 Beleidsimplementatie

Beleidsimplementatie houdt in dat de verantwoordelijke actoren het beleid zoals in het beleidsbesluit staat uitvoeren in de praktijk (Jann & Wegrich, 2007). Het belangrijke bij deze fase is dat de beleidsdoelen geformuleerd zijn en de focus ligt op het realiseren van deze beleidsdoelen. Het implementeren van beleid is een proces dat onderhevig is aan verschillende belangen en factoren. In sommige gevallen gaat het ook om factoren waar uitvoerders geen invloed op hebben. Het staat daarom niet vast dat het beleid vlekkeloos kan worden geïmplementeerd zoals het oorspronkelijk bedoeld is (Elmore, 1979).

Het is uiteraard belangrijk dat het implementatieproces goed verloopt. In de praktijk komt dit echter nauwelijks voor (Hogwood & Gunn, 1984). Door de verscheidenheid aan actoren, werkzaamheden, taken, verantwoordelijkheden en belangen kan het voor de uitvoerders van het beleid lastig zijn om controle te houden over het proces. Het succes van het

implementatieproces is dus afhankelijk van een groot arsenaal aan factoren en variabelen. Het benoemen van al deze succesfactoren is een bijna onmogelijke taak. Onderzoekers zijn het namelijk niet eens welke factoren precies het succes van het implementatieproces verklaren (O'Toole, 1986). Toch wordt in dit onderzoek gestreefd naar een beknopt theoretisch kader voor succesfactoren die invloed hebben op het implementatieproces. Om grip te krijgen op de verschillende factoren en variabelen binnen de literatuur over beleidsimplementatie wordt een selectie gemaakt van groepen waarin verschillende variabelen worden onderverdeeld. Deze groepen worden geïnspireerd door diverse auteurs die schrijven over belangrijke factoren binnen het implementatieproces van beleid.

In Hoogerwerf en Herweijer (2014) worden verschillende factoren beschreven bij beleidstoepassing. Deze factoren hebben betrekking op kenmerken van beleid en kenmerken van uitvoerende organisaties en uitvoerders. Daarnaast worden ook omgevingsinvloeden genoemd als factor. Deze verschillende factoren kunnen dienen als aanknopingspunten om meerdere variabelen aan te hangen. Zo kan *kenmerken van beleid* meerdere variabelen bevatten over bijvoorbeeld de doelstelling van het beleid. Daarnaast kan onder *kenmerken van uitvoerders* variabelen worden opgesteld zoals kennisniveau en motivatie.

Het theoretisch kader inzake implementatie van lokaal veiligheidsbeleid van Stinckens, Loyens en Maesschalck (2016) betreft beïnvloedende factoren die worden onderverdeeld in zes categorieën. Onder andere factoren met betrekking tot de inhoud van beleid, factoren die gerelateerd zijn aan personen belast met de beleidsuitvoering, factoren gerelateerd aan de samenwerking tussen organisaties, en omgevingsfactoren worden in het theoretisch kader benoemd (Stinckens, Loyens & Maesschalck, 2016).

Hogwood en Gunn (1984) benoemen tien factoren die invloed hebben op de effectiviteit van beleidsimplementatie en waarom perfecte implementatie vaak niet behaald wordt. De tien factoren hebben betrekking op allerlei aspecten van het implementatieproces zoals: tijd en hulpmiddelen, theoretische grondslag van beleid, duidelijke doelstelling en goede communicatie.

Met het oog op de theorieën van Hoogerwerf en Herweijer (2014), Stinckens, Loyens en Maesschalck (2016) en op de factoren in de literatuur van Hogwood en Gunn (1984), kan een onderscheid gemaakt worden tussen verschillende groepen factoren. Om structuur te geven aan de variabelen die terugkomen in dit onderzoek worden de variabelen ingedeeld in vier categorieën. De categorieën die meegenomen worden zijn gevormd op basis van bovengenoemde literatuur en bevatten meerdere factoren die een redelijk representatief beeld geven van de vele factoren die invloed kunnen hebben op het implementatieproces. Deze categorieën zijn: externe factoren, tijd & middelen, beleidsfactoren en uitvoerdersfactoren. Deze categorieën en de bijbehorende factoren worden in paragraaf 3.5 verder toegelicht.

3.4 Afhankelijke variabele

De afhankelijke variabele in dit onderzoek is *de mate van effectiviteit van het implementatieproces*. In brede zin zegt deze afhankelijke variabele dat er gekeken zal worden naar het implementatieproces van de Wbmgp en of dit proces effectief wordt uitgevoerd. De implementatie van de Wbmgp is geen afgerond proces en wordt ten tijde van dit onderzoek nog steeds geïmplementeerd. Het bepalen van een effectief implementatieproces is lastig en kan verschillende factoren bevatten (Schneider, 1982). Het gaat hierbij niet om het bereiken van het beleidsdoel of over de maatschappelijke effecten van de Wbmgp. De Wbmgp wordt namelijk op verschillende manieren toegepast in verschillende gemeenten waardoor de implementatieprocessen anders zijn vormgegeven. Om voor alle gemeenten te bepalen wat een effectief implementatieproces is, kan gekeken worden naar de afwezigheid van negatieve aspecten binnen het proces. Omdat effectiviteit lastig te bepalen is kan er gekeken worden naar negatieve aspecten zoals knelpunten en moeilijkheden. Afwezigheid hiervan kan gezien worden als een effectief implementatieproces (Schneider, 1982). Er wordt met de afhankelijke variabele gekeken naar het implementatieproces van de Wbmgp als geheel.

De onafhankelijke variabelen hebben invloed op het implementatieproces. Deze variabelen worden in de volgende paragraaf besproken. De relatie tussen de onafhankelijke variabelen en de afhankelijke variabelen worden aan het einde in het conceptueel model weergegeven.

3.5 Onafhankelijke variabelen

Door de verscheidenheid aan factoren die het succes van de beleidsimplementatie kunnen bepalen zal een indeling worden gemaakt waarin verschillende variabelen langskomen. Om overzicht te krijgen in de zee van variabelen worden, zoals eerder aangegeven, vier categorieën onderscheiden met daarin een aantal variabelen die gerelateerd zijn aan elkaar. De eerste categorie is *externe factoren*. Deze categorie behandelt variabelen die buiten het bereik van ambtenaren liggen maar wel invloed hebben op het implementatieproces. De tweede categorie is *tijd en middelen*. "Middelen" wordt bekeken in brede zin en kan zowel ondersteunende actoren als financiële middelen bevatten. De derde categorie is *beleidsfactoren* die voornamelijk te maken hebben met het beleid zelf (in dit geval de Wbmgp). Deze categorie bevat bijvoorbeeld variabelen als heldere doelen en theoretische grondslag. De laatste categorie is *uitvoerdersfactoren* die voornamelijk betrekking heeft op de interactie en communicatie.

3.5.1 Externe factoren

Externe omstandigheden kunnen invloed hebben op het implementatieproces. Vaak liggen deze omstandigheden buiten het bereik van ambtenaren of politici. Aangezien er veel verschillende vormen van externe omstandigheden zijn, worden deze beperkt tot een tweetal variabelen. Dit zijn: economische en politieke omstandigheden. Hoewel fysieke omstandigheden zoals een pandemie of natuurramp het implementatieproces ook kunnen beïnvloeden, wordt in dit onderzoek alleen de focus gelegd op economische en politieke omstandigheden.

Economische omstandigheden

De economische situatie van een land heeft veel invloed op het implementatieproces. Om beleid goed te kunnen implementeren zijn financiële middelen noodzakelijk. Een tekort aan financiële middelen zou kunnen leiden tot moeilijkheden bij het implementeren van beleid (Stinckens, Loyens & Maesschalck, 2016). De economische staat van een land is daarom nauw verbonden aan het implementeren van economische beleidsinstrumenten. In tijden van een economische crisis kan het lastig zijn om een bepaald budget te behouden om bijvoorbeeld subsidies te verstrekken. Een economische crisis kan daarom gevolgen hebben voor de financiële keuzes die een gemeente maakt. Als tijdens een economische crisis de focus meer ligt op het behouden van financiële middelen in geval van nood kan dit negatieve gevolgen hebben voor de implementatie van beleid (Stinckens, Loyens & Maesschalck, 2016).

Politieke omstandigheden

De variabele politieke omstandigheden vertaalt zich voornamelijk in de politieke samenstelling op landelijk niveau. Beleid dat op landelijk niveau politieke steun geniet kan beter geïmplementeerd worden dan beleid dat dit niet doet (Sabatier & Mazmanian, 1980). Het al dan niet krijgen van politieke steun voor beleid is afhankelijk van het politieke klimaat in een land. De positie van een regering in het politieke spectrum bepaalt welke politieke prioriteiten deze regering stelt. De politieke agenda bepaalt dus waar de prioriteiten liggen. Deze agenda wordt echter beïnvloedt door de publieke opinie en de media. De politieke prioriteiten kunnen hierdoor na enige tijd veranderen wat de mate van politieke steun voor beleid beïnvloedt. Gemeenten zijn daarom afhankelijk van de politieke keuzes die op landelijk niveau worden gemaakt. Als de politiek besluit om de focus te leggen op bezuinigen, kan dit grote gevolgen hebben voor de toewijzing van financiële middelen vanuit nationaal niveau en dus een negatieve invloed hebben op het implementatieproces (Jann & Wegrich, 2007).

3.5.2 Tijd en middelen

Een voor de hand liggende maar belangrijke factor bij het implementeren van beleid zijn hulpmiddelen. Hulpmiddelen worden in dit onderzoek verdeeld in *voldoende tijd* en *middelen*. Het hebben van voldoende tijd en het hebben van adequate hulpmiddelen om het beleid te implementeren zijn cruciaal in het implementatieproces. 'Tijd' wordt hier beschouwd als één aspect van deze categorie. 'Middelen' wordt opgedeeld in meerdere factoren: financiële middelen, overheids capaciteit, kennisniveau van personeel en duidelijkheid van middelen.

Voldoende tijd

Als er te veel wordt verwacht in een te korte tijd, kan het beleid hierdoor mogelijk niet goed geïmplementeerd worden (Hogwood & Gunn, 1984). Beleidsmakers hebben een bepaald doel voor ogen en daarbij een tijdsspanne waarin het doel bereikt dient te worden. Als beleidsmakers te veel in een korte tijd verwachten kan dit leiden tot implementatieproblemen. Het kan bijvoorbeeld leiden tot het overhaastig afronden van taken om zodoende de gestelde deadline te halen. Dit kan leiden tot ineffectief beleid. Voldoende tijd is daarom essentieel om alle taken overzichtelijk en effectief uit te kunnen voeren zonder dat tijdsdruk hier een grote rol speelt (McDonnell & Elmore, 1987).

Financiële middelen

Voldoende financiële middelen zorgen voor mogelijkheden om voldoende personeel te betalen en zorgen ervoor dat het administratieve werk op orde wordt gehouden (Sabatier & Mazmanian, 1980). Financiële middelen betreft een interne factor van een gemeente en verschilt daarom met de factor economische omstandigheden, wat een externe factor is. Het hebben van voldoende financiële middelen stelt gemeenten daarnaast in staat om uitvoerders te ondersteunen tijdens het implementatieproces. Mochten uitvoerders tegen bepaalde problemen aanlopen, dan kan een gemeente met voldoende financiële middelen dit snel oplossen. Het hebben van voldoende financiële middelen wordt beïnvloed door de politiek in een gemeente. De politiek binnen een gemeente bepaalt de toewijzing van financiële middelen uit het gemeentefonds. Hierover wordt altijd verantwoording afgelegd bij de gemeenteraad. De gemeente kan het geld binnen het gemeentefonds besteden aan wat de gemeente belangrijk vindt. Als beleid past in de visie van de gemeenteraad kan de financiële steun voor het beleid daarom groter zijn (Rijksoverheid, z.d.).

Voldoende overheids capaciteit

Om beleid goed uit te kunnen voeren zijn voldoende mensen nodig die het ook daadwerkelijk uitvoeren. Een overheidsinstantie moet voldoende personeel hebben en daarnaast ook een efficiënte samenstelling hebben van personeel (McDonnell & Elmore, 1987). In de literatuur wordt deze factor omschreven als 'overheids capaciteit'. Dit wil in essentie zeggen dat de overheidsorganisatie (in dit geval een gemeente) voldoende personeel heeft om het implementatieproces uit te voeren. Als een overheidsorganisatie onvoldoende mensen heeft, kan het bijvoorbeeld lastig zijn om de juiste mensen op de juiste plekken neer te zetten in het proces. Mocht de overheids capaciteit van een overheidsorganisatie ontoereikend zijn, dan kan de overheidsorganisatie kiezen om capaciteit extern in te schakelen. Dit betekent dat de overheidsinstantie extern personeel inschakelt om de uitvoerders te ondersteunen. Externe actoren hebben vaak specifieke kennis en expertise in bepaalde vakgebieden. Bij een tekort aan expertise onder het beschikbare personeel kan een externe actor worden ingehuurd om de taken uit te voeren die tot deze expertise behoren. De externe actoren kunnen op deze manier de uitvoerders ondersteunen tijdens het implementatieproces. Bij externe actoren kan men bijvoorbeeld denken aan consultants of academici (Hill, 2003).

Externe actoren zorgen bovendien voor een leerproces waarin uitvoerders vanuit verschillende perspectieven naar het beleid kunnen kijken en zodoende de 'best practices' kunnen ontdekken. Externe actoren kunnen daarnaast helpen met het verduidelijken van het beleid. Als het gaat om een onbekend beleid kan er veel tijd zitten in het duiden van allerlei aspecten. Als de externe actoren meteen duiding kunnen geven aan die aspecten hebben de uitvoerders meer tijd om bezig te zijn met het implementeren. De ondersteuning die externe actoren kunnen bieden bestaat dan voornamelijk uit trainingen en adviezen. Het hebben van voldoende mensen bij het implementatieproces is dus cruciaal om beleid goed te kunnen implementeren (Hill, 2003).

Kennisniveau van personeel

Het hebben van voldoende personeel is al een middel op zichzelf. Het is daarnaast belangrijk dat het personeel voldoende kennis in huis heeft om het beleid goed te kunnen implementeren. Kennisniveau van personeel speelt daarom een belangrijke rol bij het implementeren van beleid. Het hebben van voldoende kennis over het beleid, de beleidsinstrumenten, de mogelijke uitkomsten en de setting kan leiden tot betere keuzes gedurende het implementatieproces (Durlak, 1998). Bovendien blijven uitvoerders meer in controle als ze voldoende kennis hebben van wat ze precies doen (Weiss & Gruber, 1984). Bij het implementeren van beleidsinstrumenten is het belangrijk dat de uitvoerders voldoende kennis hebben over de omstandigheden rondom het beleid en van de doelgroep waar het beleid voor gemaakt is. Zo kan het beleid beter worden afgestemd op de belangen van de doelgroep. Als de uitvoerders voldoende kennis bezitten weten zij beter wat het beleid nodig heeft om succesvol te zijn (McDonnell & Elmore, 1987).

Duidelijkheid van middelen

De variabele *duidelijkheid van middelen* houdt in dat het duidelijk moet zijn welke hulpmiddelen beschikbaar zijn tijdens het implementatieproces. Tot nu toe zijn er verschillende hulpmiddelen benoemd als losse variabelen. Deze hulpmiddelen zijn: financiële middelen, overheids capaciteit en kennisniveau. De variabele *duidelijkheid van middelen* gaat over alle beschikbare hulpmiddelen tijdens het implementatieproces. Door het grote aantal aan mogelijke hulpmiddelen is de keuze gemaakt om ze te beperken tot de drie bovengenoemde middelen. Bij deze variabele zal ook rekening gehouden worden met eventuele andere hulpmiddelen naast: financiële middelen, overheids capaciteit en kennisniveau. Andere vormen van hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld: netwerk en technologische hulpmiddelen (Hill, 2003).

Daarnaast gaat deze variabele in op de mate van duidelijkheid als het gaat over hulpmiddelen tijdens het implementatieproces. Duidelijkheid van middelen is belangrijk bij het effectief benutten van deze middelen. Uitvoerders moeten weten op welke manier en op welke plek een hulpmiddel ingezet moet worden. Tijdens het implementatieproces moet ook beschreven worden hoe de verdeling van hulpmiddelen eruit ziet. Voor een effectief implementatieproces moet het voor uitvoerders duidelijk zijn in hoeverre bepaalde hulpmiddelen gebruikt kunnen worden. Bij een gebrek aan duidelijkheid is de kans groter dat het beleid ineffectief wordt geïmplementeerd (Matland, 1995), (Hogwood & Gunn, 1984).

3.5.3 Beleidsfactoren

Naast externe factoren en factoren zoals tijd en middelen zijn er ook factoren die verbonden zijn met het beleid zelf. De eerste factor binnen de categorie beleidsfactoren is de theoretische grondslag van het beleid.

Theoretische grondslag van beleid

Beleed is altijd gebaseerd op een bepaalde beleidstheorie die door duidelijke oorzaak-gevolg relaties zou moeten leiden tot een bepaalde uitkomst. Het beleid kan daarom gezien worden als een hypothese met bepaalde voorwaarden die leiden tot een verwachte uitkomst. Als

beleid faalt kan dit te wijten zijn aan de theoretische grondslag van het beleid (Pressman & Wildavsky, 1973). Door middel van gegronde argumenten binnen de beleidstheorie zou het beleid onder bepaalde omstandigheden moeten leiden tot een bepaalde gedragsverandering. In essentie is het de onderliggende theorie, die het beleid kloppend zou moeten maken (Sabatier & Mazmanian, 1980).

In de onderliggende theorie kunnen twee aspecten worden onderscheiden. De eerste is de relatie tussen het gedrag dat veranderd moet worden en het beleidsdoel. De gedragsverandering die het beleid beoogd te halen moet leiden tot het doel waar het beleid voor staat (Sabatier & Mazmanian, 1980). Zo moet bijvoorbeeld beleid voor minder woonoverlast leiden tot betere leefbaarheid in een woonwijk. Voordat beleid geïmplementeerd wordt is het belangrijk om zeker te zijn dat de gedragsverandering bijdraagt aan het doel wat het beleid wil verwezenlijken. Ten tweede moet de uitvoerende organisatie in staat zijn om de bepaalde gedragsverandering op te leggen aan de doelgroep en dat de doelgroep hier ook gehoor aan geeft. De uitvoerende organisatie moet bindende voorschriften kunnen ontwikkelen waar de doelgroep zich aan moet houden. Als een uitvoerende organisatie niet in staat is de gedragsverandering te realiseren bij de doelgroep, kan dit te maken hebben met de onderliggende theorie. De theorie en daarmee ook het beleid zijn dan namelijk niet op de goede plek (Sabatier & Mazmanian, 1980).

Naast de juistheid van de onderliggende theorie moet de theorie niet te complex van aard zijn. Een onderliggende theorie wordt complexer naarmate er meer variabelen en causale relaties in aanwezig zijn. Dit kan ervoor zorgen dat uitvoerders verdwaald raken in de complexiteit van het beleid. Een complexe onderliggende theorie kan ervoor zorgen dat de implementatie anders verloopt dan vooraf gesteld is. Voor de implementatie is het beter als de onderliggende theorie duidelijk en niet te complex is (Hogwood & Gunn, 1984).

Doelstelling van het beleid

Naast een beargumenteerde theoretische grondslag is de doelstelling van het beleid ook een belangrijke factor in het implementatieproces. Doelstellingen geven richting aan een beleid en omschrijven hoe het beleid uiteindelijk moet zijn. Om het implementatieproces succesvol te laten verlopen is het belangrijk dat de doelen helder zijn voor iedereen. Met helder geformuleerde doelen lopen uitvoerders minder risico om af te wijken van de doelstelling. Tevens moet iedere partij het eens zijn met de gestelde doelen. Hierdoor wordt de kans op conflict onder actoren minder. Als organisaties of groepen binnen het proces hun eigen doelen doordrukken wordt de kans op conflict en verwarring juist groter (Hogwood & Gunn, 1984).

In werkelijkheid worden doelen niet altijd goed begrepen onder uitvoerders. Dit maakt het lastig om te bepalen wat er precies van hen verwacht wordt (Hogwood & Gunn, 1984). De reden dat de doelen onjuist geïnterpreteerd worden kan liggen aan de communicatie van bovenaf. Onvolledige of onvoldoende communicatie van bovenaf kan bijdragen aan het verkeerd interpreteren van doelstellingen (Hogwood & Gunn, 1984). Communicatie van bovenaf kan namelijk altijd onbedoeld vervormd raken (Van Meter & Van Horn, 1975). Zelfs als de doelen in eerste instantie goed ontvangen zijn, biedt dit geen garantie dat de doelen in een later stadium gevolgd zullen worden. Doelen zijn onderhevig aan uitbreiding en

verschuiving. Zo kunnen doelen zich bijvoorbeeld uitbreiden of veranderen naarmate het beleid uitgevoerd wordt. Door nieuwe inzichten en ontwikkelingen kunnen doelstellingen ook uitgebreid worden. Deze factoren maken het implementatieproces complexer. Door veel aandacht te besteden aan het duidelijk communiceren van doelen kan het implementatieproces beter verlopen (Hogwood & Gunn, 1984).

Naast het hebben van een doelstelling met betrekking tot de Wbmgp kunnen er ook variabelen worden opgesteld met betrekking tot de overeenstemming en de duidelijkheid van de doelstelling. *Doelstelling van beleid* wordt gezien als een aparte variabele. Doordat gemeenten verschillende implementatieprocessen doorlopen en verschillende artikelen van de wet toepassen, is het aannemelijk dat er sprake is van verschillende doelstellingen. Bij deze variabele wordt gekeken naar de beoogde doelstelling van de Wbmgp die per gemeente wordt opgesteld.

Overeenstemming van doelen

Als doelen niet geaccepteerd worden is de kans groter dat conflict in het implementatieproces ontstaat. Doelen worden niet op voorhand geaccepteerd en complete overeenstemming van doelen kan tijd kosten. Conflict over doelstellingen komt voornamelijk voort uit tegenstrijdige belangen die actoren hebben bij de doelstelling van het beleid. Als de belangen van actoren onverenigbaar zijn en als ze onderling afhankelijk zijn van elkaar, neemt de kans op conflict ook toe (Matland, 1995). Bij tegenstrijdige belangen is er vaak één partij die veel baat heeft bij een bepaalde doelstelling van het beleid ten opzichte van de andere partij(en). Als actoren betrokken worden bij het formuleren van doelstellingen is de kans kleiner dat er problemen ontstaan met betrekking tot het niet accepteren van doelen. Overeenstemming van doelen kan daarom een positief effect hebben op het implementatieproces. Actoren die betrokken worden bij het formuleren van doelen zijn meer toegewijd aan het beleid wat positief kan zijn voor het implementatieproces. Deze toewijding onder uitvoerders kan ervoor zorgen dat zij het beleid beter uitvoeren en het beleid uitvoeren zoals het vooraf bedoeld is (Van Meter & Van Horn, 1975).

Duidelijkheid van doelen

Onduidelijkheid van beleidsdoelen wil zeggen dat partijen binnen het proces de doelen niet begrijpen en daardoor onzeker zijn welke acties ondernomen moeten worden. Onduidelijke doelstellingen kunnen daarom zorgen voor moeilijkheden bij het implementatieproces. Als uitvoerders niet precies weten wat er bereikt moet worden, kunnen ze het beleid verkeerd implementeren (Sabatier & Mazmanian, 1980). Met een vage doelstelling is het daarnaast lastig om te bepalen of het beleid achteraf effectief was. In het geval van het implementeren van beleidsinstrumenten dient de doelstelling ook duidelijk geformuleerd te zijn. Meerdere beleidsinstrumenten kunnen namelijk hetzelfde doel verwezenlijken. Uitvoerders kiezen bij de uitvoering vaak voor één beleidsinstrument waar de aandacht op gefocust zal worden (McDonnell & Elmore, 1987). Als het doel helder geformuleerd is, kunnen uitvoerders een evenwichtige keuze maken welk beleidsinstrument zij kunnen gebruiken. Overheidsinstanties beschikken vaak over meerdere beleidsinstrumenten die ingezet kunnen worden. Bij het

gebruik van meerdere doelstellingen kan een duidelijke doelstelling richting geven aan de keuze van beleidsinstrumenten (Van der Doelen, 1991).

Doordat de doelstelling helder is, zijn de taken van uitvoerders vaak ook helder. Uitvoerders moeten op de hoogte zijn van wat ze precies moeten doen en welke taken prioriteit hebben. Als uitvoerders dit weten wordt de kans groter dat het implementatieproces verloopt zoals vooraf bedoeld is (Hogwood & Gunn, 1984). Het volledig vastleggen van taken komt niet altijd voor. In sommige beleidsprocessen wordt ruimte vrijgelaten voor zelfinvulling en interpretatie. Het volledig vastleggen van precieze taken kan namelijk zorgen voor frictie tussen uitvoerders en beleidsmakers. Daarnaast kunnen uitvoerders minder flexibel reageren op onvoorziene problemen. Uitvoerders moeten een zekere ruimte hebben om zelf taken te doen die zij nodig achten voor het implementeren van beleid. Dit is goed voor de flexibiliteit en kan ervoor zorgen dat de uitvoering minder snel vastloopt door problemen die zomaar optreden (Hogwood & Gunn, 1984).

3.5.4 Uitvoerdersfactoren

Tot slot wordt de categorie Uitvoerdersfactoren besproken. Naast alle factoren omtrent omstandigheden, middelen en beleid is bij beleidsimplementatie ook sprake van interactie tussen actoren. Zo spelen een aantal factoren een rol in het implementatieproces die te maken hebben met die interactie tussen actoren.

Mate van conflict

Allereerst kan conflict een grote rol spelen tijdens het implementatieproces. In voorgaande paragraaf werd over conflict gesproken met betrekking tot beleidsdoelen. Actoren kunnen namelijk conflict ondervinden als de beleidsdoelen niet helder zijn of als zij de beleidsdoelen niet accepteren. Zo'n conflict wordt veroorzaakt als er bepaalde (politieke) belangen op het spel staan. In dat geval kan een actor zich actief inzetten om te voorkomen dat het beleid wordt uitgevoerd als dit in strijd is met zijn belangen (Hogwood & Gunn, 1984). Deze situatie kan ontstaan als meerdere actoren betrokken zijn bij de uitvoering van beleid.

Tijdens het implementatieproces moet rekening gehouden worden met de doelgroep van het beleid. Beleidsinstrumenten moeten namelijk geen conflict veroorzaken tussen overheid en doelgroep. Hierbij is het essentieel om de belangen van de betreffende doelgroep helder in kaart te brengen. Idealiter verloopt het implementatieproces zonder conflict, maar dit is niet altijd haalbaar. Situaties waar verschillende actoren zijn met afhankelijke relaties en tegenstrijdige belangen hebben meer kans op conflicten (Hogwood & Gunn, 1984). Beleid wat namelijk haaks staat op de belangen van de doelgroep kan veel tegenwerking verwachten vanuit deze doelgroep. Conflict tussen actoren binnen het implementatieproces is geen uitzonderlijk geval. In bijna ieder proces zijn tegenstrijdige belangen te vinden die het mogelijk maken dat actoren in strijd met elkaar zijn. Rekening houden met verschillende belangen en onderhandelen kan helpen om het implementatieproces beter te laten verlopen (Hogwood & Gunn, 1984).

Communicatie

Het in kaart brengen van deze belangen kan snel en effectief als de communicatie tussen actoren goed is. Een factor die voornamelijk inspeelt op de sociale interactie tussen actoren is de onderlinge communicatie. Eerder is benoemd dat kennis over beleid en beleidsinstrumenten cruciaal is voor uitvoerders om het beleid goed te kunnen implementeren. Communicatie speelt hierin een belangrijke rol om deze kennis goed over te brengen. Communicatie is op bijna alle terreinen van het implementatieproces een belangrijke factor (Hogwood & Gunn, 1984).

Uitvoerders moeten weten wat ze moeten doen en wat er van hen verwacht wordt. Voorafgaand aan de communicatie moeten doelen en taken helder geformuleerd zijn. Op deze manier wordt het communiceren hiervan ook makkelijker. Het is bijna onvermijdelijk dat tijdens het communiceren de informatie verandert of anders wordt geïnterpreteerd (Van Meter & Van Horn, 1975). Bij onduidelijke richtlijnen kan de informatie gaandeweg zodanig veranderen dat de uitvoerders geen idee hebben hoe het beleid uitgevoerd moet worden. Dit is voornamelijk het geval als de lijn van communicatie lang is en door verschillende departementen gaat. Informatie moet daarom helder, concreet en tijdig gecommuniceerd worden naar de juiste actoren (Van Meter & Van Horn, 1975). Een open lijn van communicatie kan daarin helpen. Bij een open lijn van communicatie hebben alle partijen de mogelijkheid om feedback te geven of onduidelijkheden te elimineren. Er is dus een vorm van terugkoppeling aanwezig. Dit leidt vervolgens tot beter begrip van het beleid en van de taken die uitgevoerd moeten worden. Idealiter gaat deze open communicatie in één directe lijn, maar tegenwoordig bestaan de administratieve structuren voornamelijk uit departementen en verschillende functiegroepen waardoor de communicatie niet altijd vlekkeloos verloopt (Stinckens, Loyens & Maesschalck, 2016).

Door goed te communiceren en duidelijkheid te creëren kunnen uitvoerders het beleid het beste implementeren. Het gebruik van een open lijn van communicatie is niet alleen voordelig tussen uitvoerende organisaties, maar is ook voordelig tussen een uitvoerende organisatie en de doelgroep. Goede communicatie met de doelgroep biedt namelijk mogelijkheden om maatwerk te leveren. Op deze manier kan bijvoorbeeld beter worden ingespeeld op knelpunten die tijdens het implementatieproces tevoorschijn komen (Hogwood & Gunn, 1984).

Mate van compliance

De laatste factor binnen de uitvoerdersfactoren is *compliance*. Compliance wil zeggen dat uitvoerders geen weerstand bieden tijdens het implementeren van beleid. Specifiek gaat het hierbij over het volgen van opdrachten die opgelegd worden door actoren met een hogere autoriteit (Hogwood & Gunn, 1984).

Uitvoerders kunnen gehoorzaam zijn aan een richtlijn of wet, of juist ongehoorzaam hieraan (Van Meter & Van Horn, 1975). Compliance zorgt ervoor dat beleid wordt geïmplementeerd zoals het bedoeld is. Als er geen compliance wordt gerealiseerd gaan actoren een eigen invulling geven aan het uitvoeren van beleid dat af kan wijken van hoe het beleid oorspronkelijk bedoeld is. Compliance is nodig om het beleid goed te kunnen implementeren,

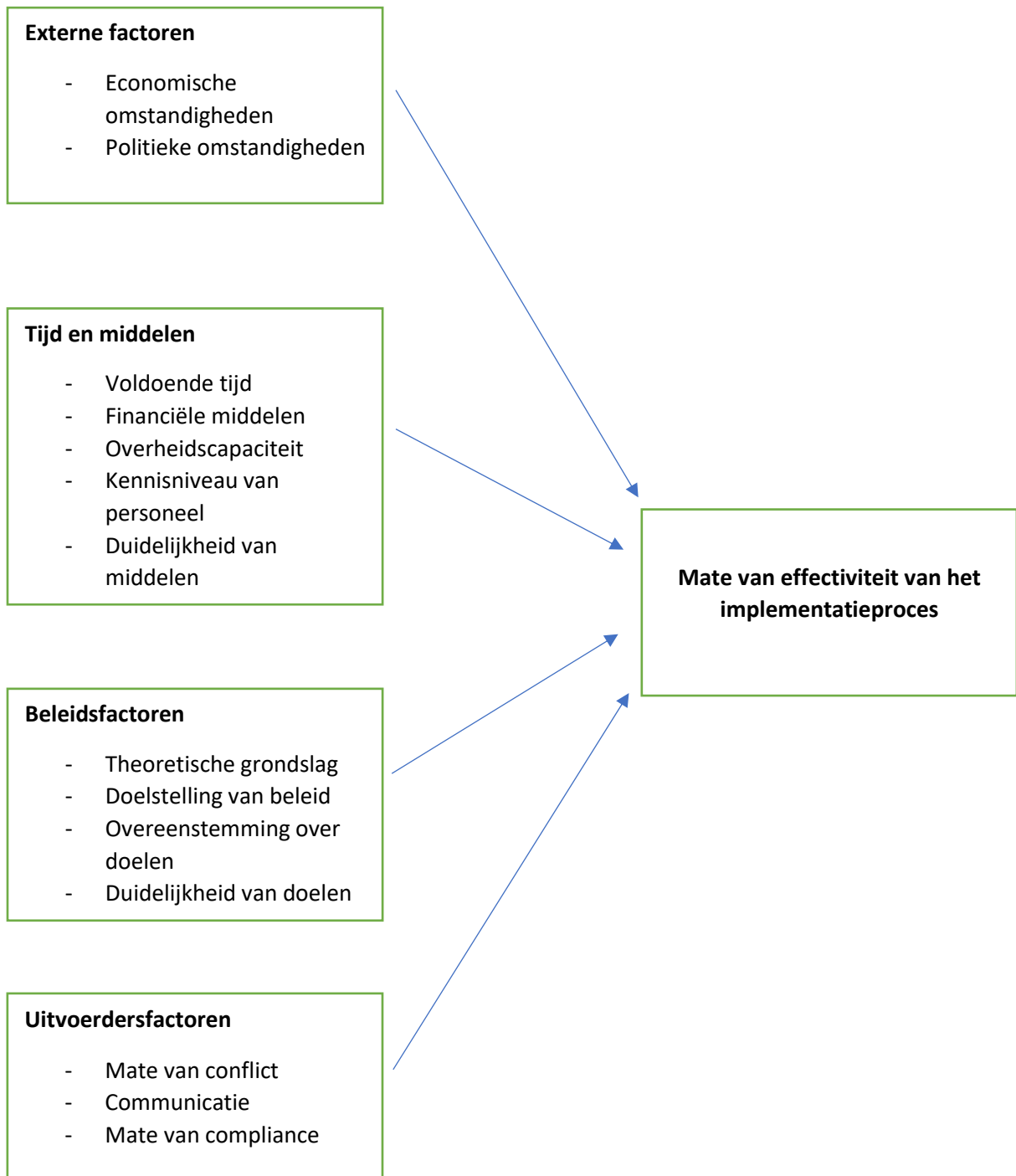
maar volledige compliance is vaak onhaalbaar. Als de belangen van een uitvoerder iets afwijken van het beleid, kan dit al zorgen voor ongehoorzaamheid (Van Meter & Van Horn, 1975).

Volledige compliance hoeft niet nagestreefd te worden. Gehoorzaamheid is altijd wenselijk maar vaak bij lokaal beleid is maatwerk ook belangrijk. Als uitvoerders af kunnen wijken van de gestelde richtlijnen kunnen ze beter inspelen op lokale omstandigheden om zo het beleid effectiever te maken. Volledige compliance kan daarom leiden tot een gebrek aan flexibiliteit. De mate van compliance moet om deze reden goed gebalanceerd worden. Als bepaalde actoren in het proces buitengesloten worden of negatieve houdingen hebben tegenover anderen kan dit het implementatieproces erg belemmeren. De autoriteit binnen het proces moet daarom op zoek naar manieren om de weerstand weg te krijgen. Bepaalde dwangmiddelen zoals economische sancties kunnen een oplossing bieden, maar beloningen kunnen compliance ook afdwingen (Van Meter & Van Horn, 1975).

Als veel hulp wordt geboden bij het implementeren, raken uitvoerders beter gemotiveerd om het beleid volgens de richtlijnen uit te voeren. Hulp kan bijvoorbeeld bestaan uit geld, middelen of advies (Van Meter & Van Horn, 1975). In sommige gevallen hoeft een autoriteit geen compliance af te dwingen omdat de belangen van de actor behartigd worden door het beleid zelf. Als actoren er persoonlijk op vooruit gaan zijn ze geneigd om beter te gehoorzamen. Compliance is het grootst als het gezag geaccepteerd wordt en als ongehoorzaamheid wordt bestraft (Krislov, 1965). Idealiter wordt compliance bereikt voordat het implementeren begint. Gedurende het implementatieproces kan het lastig zijn om alsnog compliance te realiseren onder actoren. Zo lang actoren zich niet actief verzetten tegen het beleid of de richtlijnen en zich gemotiveerd voelen om het beleid te implementeren, kan dit een positief effect hebben op het implementatieproces (Hogwood & Gunn, 1984).

3.6 Conceptueel model

Alle bovengenoemde factoren zijn onder te verdelen in vier categorieën. Elke categorie heeft invloed op de mate van effectiviteit van het implementatieproces. In onderstaand conceptueel model worden alle factoren weergegeven. De onafhankelijke variabelen: *externe factoren, tijd en middelen, beleidsfactoren en uitvoerdersfactoren* staan aan de linkerkant in het model. Alle factoren hebben invloed op de afhankelijke variabele *mate van effectiviteit van het implementatieproces*.

Figuur 1: Conceptueel model

4. Methodologisch kader

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksmethode beschreven. Ten eerste komt de caseselectie aan bod waarin wordt uitgelegd welke gemeenten onderzocht gaan worden en waarom. Vervolgens wordt de onderzoeksstrategie toegelicht met daarbij de onderzoeksmethoden en -techniek. Ten derde volgt de operationalisatie van de afhankelijke variabele en de onafhankelijke variabelen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de factoren in het conceptueel model. Bij de operationalisatie worden de factoren meetbaar gemaakt en er wordt uitgelegd op welke manier de factoren onderzocht gaan worden. Tot slot worden de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek behandeld.

4.1 Caseselectie

In dit onderzoek worden acht cases onderzocht. De cases hebben betrekking op acht gemeenten in Nederland die ieder de Wbmgp toepassen in hun beleid om de leefbaarheid in bepaalde wijken te verbeteren. De gemeenten die worden onderzocht zijn: Schiedam, Capelle aan den IJssel, Nijmegen, Dordrecht, Nissewaard, Vlaardingen, 's-Hertogenbosch en Zaanstad. In totaal passen tien gemeenten in Nederland artikelen van de Wbmgp toe. Gemeente Rotterdam en gemeente Tilburg passen naast de bovengenoemde gemeenten ook artikelen van de Wbmgp toe. Echter worden beide gemeenten niet meegenomen in dit onderzoek.

Gemeente Rotterdam was de eerste gemeente die de Wbmgp toepaste waardoor de Wbmgp ook wel de Rotterdamwet wordt genoemd. Voor dit onderzoek is het te lang geleden dat het implementatieproces begon. In 2006 werd namelijk door Rotterdam de Wbmgp toegepast (Hochstenbach, Uitermark & van Gent, 2015). Om onderzoek te doen naar het implementatieproces van de Wbmgp is 2006 te lang geleden om het hele proces te beoordelen en om interviews daarover af te nemen. Het is aannemelijk dat er veel kennis en persoonlijke ervaringen over het begin van het implementatieproces door de jaren heen verloren is gegaan. Gemeente Tilburg past vanaf eind 2020 de Wbmgp toe in een aanzienlijk groter gebied. Gemeente Tilburg heeft vanaf 2017 al een straat aangewezen waar de Wbmgp wordt toegepast. Echter is gemeente Tilburg in dit onderzoek niet meegenomen omdat de uitbreiding van de Wbmgp in 2020 nog te kort bezig is om het implementatieproces goed te kunnen beoordelen. De interviews worden eind 2020 en begin 2021 afgenomen waardoor het implementatieproces in Tilburg nog maar enkele maanden bezig is. De andere gemeenten in dit onderzoek implementeren de Wbmgp al een langere tijd en zijn daarom wel meegenomen in dit onderzoek.

De acht gemeenten binnen dit onderzoek kennen meerdere verschillen. Er is zowel sprake van grote en kleine gemeenten die de Wbmgp toepassen. Aangezien het aantal Wbmgp-gemeenten al gering is, zijn demografische verschillen niet de focus van dit onderzoek. Het verschil waar in dit onderzoek de focus op zal liggen is de toepassing van de Wbmgp. De Wbmgp biedt namelijk verschillende mogelijkheden die gemeenten in kunnen zetten om hun doelen te bereiken in de vorm van artikelen 8, 9 en 10. De acht gemeenten kunnen er ieder voor kiezen om één van die artikelen toe te passen of om een combinatie van de artikelen te gebruiken. In Tabel 1 is een overzicht van de acht gemeenten en welke artikelen van de Wbmgp zij toepassen. Aangezien er naast de tien genoemde gemeenten geen andere

gemeenten in Nederland zijn die de Wbmgp toepassen, worden er geen aanvullende criteria opgesteld om gemeenten te selecteren.

Gemeente	Artikel 8	Artikel 9	Artikel 10
Schiedam		X	X
Capelle aan den IJssel	X	X	
Nijmegen	X		X
Dordrecht			X
Nissewaard		X	X
Vlaardingen		X	
's-Hertogenbosch	X		X
Zaanstad		X	X

Tabel 1: Toepassing Wbmgp artikelen per gemeente

4.2 Onderzoeksstrategie, -methoden & -techniek

Belangrijk bij een onderzoeksopzet is de keuze voor de onderzoeksstrategie. De onderzoeksstrategie is de overkoepelende opzet van het hele onderzoek (Van Thiel, 2015). In de onderzoeksstrategie kunnen meerdere onderzoeksmethoden zitten die de manier van dataverzameling bepalen. Over het algemeen worden vier verschillende soorten onderzoeksstrategieën onderscheiden: experiment, enquête, casestudy en analyse van bestaand materiaal. In dit onderzoek wordt de onderzoeksstrategie casestudy gebruikt. Het aantal eenheden wat onderzocht wordt bij een casestudy is gering. In dit onderzoek worden acht verschillende cases onderzocht. Daarnaast is bij een casestudy het aantal variabelen vaak groter dan het aantal cases. In dit onderzoek zijn vanuit de literatuur veertien verschillende onafhankelijke variabelen opgesteld en één afhankelijke variabele.

Bij casestudy's worden fenomenen onderzocht in hun natuurlijke situatie. Vaak gaat het hierbij over actuele onderwerpen die zich in de dagelijkse realiteit afspelen (Van Thiel, 2015). De onderzoeker van een casestudy streeft ernaar een bijdrage te leveren aan de oplossing van een maatschappelijk vraagstuk. In dit onderzoek wordt gestreefd naar nieuwe inzichten over de Wbmgp en over de factoren die invloed hebben op het implementatieproces daarvan. De cases die behandeld worden bij een casestudy zijn gering maar worden wel uitgebreid bestudeerd. Dit resulteert vaak in een rijkere beschrijving van het fenomeen wat onderzocht wordt. Aangezien cases vaak unieke fenomenen zijn is het lastig de resultaten te generaliseren (Van Thiel, 2015). Het doel van dit onderzoek is dan ook niet om de resultaten te generaliseren, maar om te beschrijven en te verklaren hoe de toepassing van de Wbmgp werkt en welke factoren tijdens het implementatieproces van belang zijn. Dit past in het algemene beeld van een casestudy en staat centraal in dit onderzoek.

De onderzoeksmethoden beschrijven de manieren waarop data verzameld wordt in een onderzoek. Bij een casestudy zijn meerdere onderzoeksmethoden mogelijk (Van Thiel, 2015). In dit onderzoek is gekozen voor interviews en een inhoudsanalyse. Andere vormen van dataverzameling zijn bijvoorbeeld: observaties, vragenlijsten en meta-analyse. Deze onderzoeksmethoden worden echter niet toegepast in dit onderzoek omdat interviews en inhoudsanalyse in dit onderzoek de meest bruikbare resultaten genereren. De

onderzoeksmethoden worden allebei apart behandeld en besproken. Vervolgens worden ook de onderzoekstechnieken toegelicht. Onderzoekstechnieken zijn de manieren waarop de informatie wordt verwerkt in het onderzoek. De gegevens die verzameld worden door middel van onderzoeksmethoden moeten op een bepaalde manier bruikbaar zijn voor het onderzoek. De onderzoekstechnieken lichten toe hoe dit gedaan zal worden (Van Thiel, 2015).

4.2.1 Interviews

Interviews worden in dit onderzoek toegepast als een van de twee onderzoeksmethoden. Bij interviews worden door de onderzoeker vragen gesteld aan meerdere personen over het onderzoeksonderwerp. Deze vragen kunnen leiden tot het verkrijgen van de benodigde informatie voor het onderzoek (Van Thiel, 2015). Een interview kan op verschillende manieren gestructureerd worden. In dit onderzoek is gekozen voor semigestructureerde interviews. Een semigestructureerd interview is een gesprek tussen onderzoeker en respondent waarin vooraf geformuleerde vragen gesteld worden. De vooraf geformuleerde vragen staan in een interviewgids. De onderzoeker kan daarnaast doorvragen op bepaalde onderwerpen om meer informatie te krijgen. De interviewgids geeft de hoofdstructuur van het interview aan. Het stellen van eventuele vervolgvragen ligt aan de onderzoeker zelf. De interviewvragen worden afgeleid uit de operationalisatie in paragraaf 4.3. De operationalisatie is gebaseerd op de variabelen in het theoretisch kader. Interviews worden voornamelijk gebruikt om niet-feitelijke informatie zoals meningen of percepties te verkrijgen (Van Thiel, 2015). Aangezien het in dit onderzoek gaat om verschillende implementatieprocessen is het belangrijk om de persoonlijke meningen en ervaringen te meten van de personen die daar betrokken bij zijn (geweest). Door het afnemen van interviews krijgen respondenten de ruimte om deze meningen en ervaringen te delen. Andere onderzoeksmethoden zijn voor dit onderzoek minder geschikt. Aangezien het implementatieproces een doorlopend proces is, kunnen er geen observaties worden uitgevoerd om data te verzamelen. Daarnaast is, door de beperkte antwoordmogelijkheden van vragenlijsten, niet gekozen voor vragenlijsten als onderzoeksmethode. Semigestructureerde interviews wordt gekozen als voornaamste onderzoeksmethode omdat het enerzijds de mogelijkheid geeft om antwoorden te krijgen op de vooraf opgestelde vragen en anderzijds de mogelijkheid geeft voor respondenten om hun persoonlijke ervaringen te delen.

In dit onderzoek worden er verschillende respondenten geïnterviewd. Aangezien er acht cases zijn, wordt er geprobeerd om twee personen van iedere gemeente te interviewen. De respondenten worden gekozen op basis van hun functie bij de gemeente en hun betrokkenheid bij het implementatieproces van de Wbmgp. Idealiter wordt per gemeente een respondent met een functie in het domein Wonen geïnterviewd en een respondent met een functie in het domein Veiligheid. Op deze manier kunnen respondenten een tweezijdig beeld geven over het Wbmgp-beleid wat de betreffende gemeente voert. Echter geldt dit alleen voor gemeenten waarin sprake is van zowel artikel 8 of 9 als artikel 10. Artikel 8 en 9 liggen namelijk meer in het takenpakket van de afdeling Wonen en artikel 10 ligt meer bij de afdeling Veiligheid. In de resultatensectie wordt naar respondenten verwezen door middel van A of B en de bijbehorende gemeente. Aangezien er in dit onderzoek acht gemeenten zijn, worden er twee respondenten geïnterviewd per gemeente. Bij gemeente Zaanstad was het door omstandigheden niet mogelijk om twee personen te interviewen die nauw betrokken zijn bij

het implementatieproces. De respondent van gemeente Zaanstad wordt daarom niet aangeduid met A of B. Het tweede interview voor gemeente Dordrecht is afgenomen met twee respondenten in plaats van één respondent. Voor gemeente Dordrecht is naast een respondent A en B daarom ook een respondent C. In totaal zijn er dus zestien respondenten verdeeld over vijftien interviews.

Het toepassen van Wbmgp past zowel in het kader van Wonen als in het kader van Veiligheid. Zowel de sector Wonen als de sector Veiligheid zijn bekend met de maatregelen van de Wbmgp en respondenten kunnen door hun functies hier verschillend tegenaan kijken. Het is van belang dat de respondenten bekend zijn met het proces rondom de huisvestingsverordeningen of het implementatieproces rondom de artikelen van de Wbmgp. De functies van de respondenten kunnen per gemeente verschillen omdat gemeenten verschillende functieverdelingen binnen de sectoren kunnen hebben. In Tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de respondenten met de bijbehorende functie per gemeente.

Gemeente	Respondent	Functie	Datum interview
Schiedam	A	Senior Beleidsadviseur Wonen	16-12-20
Schiedam	B	Regisseur Woonoverlast	30-11-20
Capelle aan den IJssel	A	Beleidsadviseur Wonen	27-1-21
Capelle aan den IJssel	B	Voormalig Beleidsadviseur Wonen	3-2-21
Nijmegen	A	Senior Beleidsadviseur Stadsontwikkeling	28-1-21
Nijmegen	B	Senior Adviseur Veiligheid	5-2-21
Dordrecht	A	Voormalig Beleidsadviseur Openbare orde & Veiligheid	3-2-21
Dordrecht	B & C	Beleidsadviseur Veiligheid & Beleidsadviseur Veiligheid	10-2-21
Nissewaard	A	Voormalig Beleidsadviseur Wonen	20-1-21
Nissewaard	B	Regisseur Woonoverlast	26-1-21
Vlaardingen	A	Beleidsadviseur Wonen	21-1-21
Vlaardingen	B	Wijkmanager	22-1-21
's-Hertogenbosch	A	Juridisch Beleidsmedewerker	11-1-21
's-Hertogenbosch	B	Klantadviseur BrabantWonen	26-2-21
Zaanstad	-	Programmamanager Pact Poelenburg/Peldersveld	28-1-21

Tabel 2: Overzicht respondenten

De gegevens van de interviews worden verwerkt in letterlijke transcripten van de dialoog. De interviews worden met goedkeuring van de respondent opgenomen om het transcript zo accuraat mogelijk te maken. De transcripten worden vervolgens geanalyseerd en gecodeerd. Bij coderen interpreteert de onderzoeker de kwalitatieve data in een tekst en kent daar vervolgens een code aan toe. Uiteindelijk kunnen de verschillende soorten codes met elkaar vergeleken worden (Van Thiel, 2015). Bij het interpreteren van de transcripten wordt rekening

gehouden met de variabelen in dit onderzoek. Er is geen vaste selectie van codes maar de toegekende codes staan in relatie tot minstens één variabele uit het conceptueel model. Zo kunnen er meerdere codes worden toegekend die betrekking hebben op dezelfde variabele. Op deze manier kunnen codes worden vergeleken om een uitspraak te doen over de betreffende variabele.

4.2.2 Inhoudsanalyse

De tweede onderzoeksmethode van dit onderzoek is een inhoudsanalyse. Bij een inhoudsanalyse bestudeert de onderzoeker de inhoud van bestaand materiaal. Vaak gaat het hierbij om schriftelijke documenten (Van Thiel, 2015). Bij een inhoudsanalyse kan een onderscheid worden gemaakt tussen primair en secundair materiaal. Primair materiaal verwijst naar onderzoeksinformatie die door de onderzoeker zelf wordt verzameld. In dit onderzoek is de informatie afkomstig uit de interviews een primaire bron. Onder primair materiaal vallen ook de wetsdocumenten over de verschillende huisvestingsverordeningen van de gemeenten. Secundair materiaal verwijst naar eerdere onderzoeksbevindingen die hergebruikt worden voor een nieuw onderzoek (Van Thiel, 2015). Voor dit onderzoek wordt voornamelijk gebruik gemaakt van interne beleidsdocumenten, wetenschappelijke artikelen en evaluatierapporten als secundair materiaal. De interne beleidsdocumenten en evaluatierapporten kunnen achtergrondinformatie over de Wbmgp geven in de betreffende gemeente.

In dit onderzoek wordt, met behulp van deze documenten, de Wbmgp onderzocht om een beeld te krijgen van de precieze toepassing per gemeente. De beleidsdocumenten zijn openbaar via het archief van de betreffende gemeenteraad. Er wordt specifiek gekeken naar de aanvraagrapporten, toelichtingsbrieven, raadvorstellen en lokale evaluaties. Hierbij dient het aanvraagrapport als leidend document. Iedere gemeente is verplicht om een aanvraagrapport te sturen naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Hierin wordt beschreven welke artikelen van de Wbmgp de gemeente wil toepassen, op welke locaties en waarom de gemeente die artikelen wil toepassen. Als de toelichtingsbrieven, raadvorstellen en evaluatierapporten beschikbaar zijn, worden zij als eventuele aanvulling gebruikt voor het beschrijven van de Wbmgp per gemeente.

De gegevens uit de verschillende documenten worden gebruikt om per gemeente een beeld te geven van de Wbmgp. Bij de inhoudsanalyse zullen voornamelijk kwalitatieve gegevens gebruikt worden zoals de aanleiding waarom een gemeente artikelen van de Wbmgp wil toepassen en de specifieke invulling van de artikelen. Kwantitatieve gegevens zoals: aantal woningen, aantal inwoners en specifieke criminaliteitscijfers worden niet benoemd. Voor elke gemeente wordt dezelfde structuur aangehouden qua beschrijving.

4.3 Operationalisatie

In deze paragraaf wordt de operationalisatie besproken. Operationaliseren is het meetbaar maken van de variabelen in een onderzoek (Van Thiel, 2015). Vanuit het conceptueel model in het theoretisch kader komen verschillende variabelen naar voren die onderzocht gaan worden. Het is van belang deze variabelen meetbaar te maken om onduidelijkheden te voorkomen. In de operationalisatie wordt afgebakend wat de onderzoeker per variabele precies wil weten en hoe hij/zij dat te weten wil komen. Per variabele wordt een eenduidige

definitie gegeven. Een variabele kan zich daarnaast uiten in verschillende vormen. In dit onderzoek worden daarom indicatoren toegekend aan de verschillende variabelen. De indicatoren zorgen ervoor dat abstracte begrippen vertaald worden in concrete zaken die een onderzoeker in het onderzoeksmateriaal kan aantreffen (Van Thiel, 2015).

Naast het benoemen van de begrippen en indicatoren wordt voor elke variabele uitgelegd op welke manier de variabele gemeten wordt. Hierbij worden vragen geformuleerd die tijdens de interviews gesteld zullen worden aan respondenten. Dit onderzoek bestaat uit één afhankelijke variabele en veertien onafhankelijke variabelen. De afhankelijke variabele zal als eerste worden geoperationaliseerd, gevolgd door de veertien onafhankelijke variabelen.

4.3.1 Afhankelijke variabele

De afhankelijke variabele in dit onderzoek is *de mate van effectiviteit van het implementatieproces*. Beleidsimplementatie wil zeggen dat de betrokken actoren het beleid zoals bedoeld in het beleidsplan uitwerken in de praktijk (Jann & Wegrich, 2007). In dit onderzoek gaat het niet om de effecten van de Wbmgp, maar gaat het om het implementatieproces van de Wbmgp binnen een gemeente. Het doel van de beleidsimplementatie is het tegengaan van overlast en het verbeteren van de leefbaarheid in bepaalde wijken in de stad met behulp van beleidsinstrumenten binnen de Wbmgp. Artikel 8, 9 en 10 van de Wbmgp kunnen worden gezien als beleidsinstrumenten. Effectiviteit van beleidsimplementatie gaat in het kader van dit onderzoek voornamelijk over het proces van plan naar praktijk en niet zo zeer over de effecten van de Wbmgp zelf. De mate van effectiviteit van het implementatieproces in dit onderzoek betekent dan ook in hoeverre het implementatieproces van de Wbmgp goed verloopt.

Om de afhankelijke variabele meetbaar te maken worden indicatoren toegekend aan de variabele. In het theoretisch kader is aangegeven dat de afwezigheid van knelpunten en moeilijkheden gezien wordt als een effectief implementatieproces (Schneider, 1982). Aangezien het implementatieproces voor gemeenten verschillend is, kan ook gekeken worden naar de mate van tevredenheid over het proces. Als respondenten tevreden zijn over het proces, kan ook gesteld worden dat het implementatieproces effectief verloopt.

Om de indicatoren te meten worden interviewvragen opgesteld die tijdens de interviews aan respondenten voorgelegd worden. De respondenten zijn betrokken bij het implementatieproces. De vraag om de afhankelijke variabele te meten zijn: *"In hoeverre bent u tevreden over het hele implementatieproces van maatregelen van de Wbmgp?"* & *"In hoeverre vindt u dat het implementatieproces van de maatregelen van de Wbmgp soepel verloopt?"*. Beide interviewvragen maken de indicatoren meetbaar. De eerste vraag meet in hoeverre respondenten tevreden zijn over het implementatieproces. Als respondenten niet tevreden zijn over het proces betekent dit dat het proces niet volledig effectief is. De tweede vraag meet in hoeverre het proces soepel verloopt volgens de respondenten. Als volgens de respondenten het proces niet soepel verloopt, is er vaak sprake van knelpunten ergens in het implementatieproces. Mocht het proces niet soepel verlopen kan worden doorgevraagd of de respondent de eventuele knelpunten nader kan toelichten: *"Is er sprake van knelpunten bij het implementatieproces?"*. Het stellen van deze vragen wordt gedaan voordat de vragen over de onafhankelijke variabelen worden gesteld. Op deze manier geeft dit de onderzoeker een

globaal beeld van het implementatieproces voordat er wordt ingegaan op specifiekere factoren.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Mate van effectiviteit van beleidsimplementatie	In hoeverre is het proces van beleidsplan naar de praktijk succesvol	Is de gemeente over het algemeen tevreden over het implementatieproces Verloopt het implementatieproces soepel volgens de gemeente / is er sprake van knelpunten	<i>In hoeverre bent u tevreden over het hele implementatieproces van maatregelen van de Wbmgp?</i> <i>In hoeverre vindt u dat het implementatieproces van de maatregelen van de Wbmgp soepel verloopt?</i> <i>Is er sprake van knelpunten bij het implementatieproces? Zo ja, welke?</i>

4.3.2 Onafhankelijke variabelen

Economische omstandigheden

De eerste onafhankelijke variabele betreft economische omstandigheden. De variabele economische omstandigheden heeft voornamelijk betrekking op de economische situatie van een land. Het heeft invloed op de hoeveelheid financiële middelen dat een gemeente krijgt maar wordt in dit onderzoek los gezien van financiële middelen. De variabele economische omstandigheden wordt gezien als een externe factor waar de gemeenten geen invloed op hebben. De definitie van deze variabele in dit onderzoek is: het effect van de economische staat van Nederland op het implementatieproces.

Om deze variabele te meten wordt één indicator opgesteld. De indicator bij deze variabele is de mate van invloed van de economische staat van Nederland. Bij deze indicator gaat het om de invloed van de economische staat van Nederland op het implementatieproces. De economische staat van een land kan uitgedrukt worden op verschillende manieren. Het gaat hierbij specifiek om de invloed die de economische staat heeft op het implementatieproces. Om deze variabele te meten wordt gebruik gemaakt van interviews. De interviewvraag bij deze indicator is: *“Zijn volgens u de economische omstandigheden van Nederland van invloed op het uitvoeren van de Wbmgp?”*. Bij deze interviewvraag kan naderhand worden doorgevraagd waarom de respondent vindt dat de economische omstandigheden wel of geen invloed hebben op het uitvoeren van de Wbmgp. Deze vervolgvraag luidt: *“Waarom zijn de economische omstandigheden wel/niet van invloed?”*.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Economische omstandigheden	Het effect van de economische staat van Nederland op het implementatieproces	De mate van invloed van de economische staat van Nederland op het implementatieproces	<p><i>“Zijn volgens u de economische omstandigheden van Nederland van invloed op het uitvoeren van de Wbmgp?”</i></p> <p>(Indien van toepassing)</p> <p><i>“Waarom zijn de economische omstandigheden wel/niet van invloed?”</i></p>

Politieke omstandigheden

De volgende externe factor is de variabele *politieke omstandigheden*. De politieke omstandigheden op landelijk niveau kunnen van invloed zijn op de politieke steun voor bepaald beleid wat op lokaal niveau wordt geïmplementeerd (Sabatier & Mazmanian, 1980). De definitie van deze variabele is: het effect van de landelijke politieke samenstelling op het implementatieproces.

Om deze variabele meetbaar te maken wordt één indicator toegekend. De indicator bij deze variabele is: mate van invloed van de politieke omstandigheden van Nederland op het implementatieproces. Hierbij gaat het om de politieke samenstelling op landelijk niveau en de invloed die deze samenstelling heeft. Om deze indicator te meten worden interviews gebruikt. De interviewvraag bij deze indicator is: *“Heeft de politieke samenstelling op landelijk niveau enige invloed gehad op het uitvoeren van de Wbmgp?”*. Mocht er enige invloed zijn op landelijk niveau, kan deze vraag vervolgd worden met de vraag over hoe groot die invloed precies is. De vervolgvraag luidt dan: *“Hoe groot is deze politieke invloed op het uitvoeren van de Wbmgp?”*

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Politieke omstandigheden	Het effect van de landelijke politieke samenstelling op het implementatieproces	Mate van invloed van de politieke omstandigheden van Nederland op het implementatieproces	<p><i>“Heeft de politieke samenstelling op landelijk niveau enige invloed gehad op het uitvoeren van de Wbmgp?”</i></p> <p>(Indien van toepassing)</p>

			<i>“Hoe groot is deze politieke invloed op het uitvoeren van de Wbmgp?”</i>
--	--	--	---

Voldoende tijd

Voldoende tijd om beleid te implementeren is belangrijk voor het succes van het beleid (Hogwood & Gunn, 1984). Het implementatieproces kan met veel tegenslagen meer tijd in beslag nemen dan een proces zonder tegenslagen. Als er onvoldoende tijd beschikbaar is kan dat leiden tot het onvolledig of onjuist uitvoeren van bepaalde taken binnen het implementatieproces. Doordat de nadruk wordt gelegd op bijvoorbeeld het halen van een deadline, kan de aandacht om taken goed uit te voeren minder worden (McDonnell & Elmore, 1987). De definitie van de variabele voldoende tijd is: Het hebben van genoeg tijd om alle taken in het implementatieproces goed en volledig uit te kunnen voeren.

Een indicator om deze variabele te meten is de mate van tijdsdruk tijdens het beginstadium van het implementatieproces. Als door uitvoerders een hoge tijdsdruk werd ervaren in het beginstadium van het implementatieproces kan er sprake zijn van te weinig tijd om alle taken goed en volledig uit te voeren. Als de mate van tijdsdruk minimaal is betekent dit vaak dat er geen of een ruime deadline is gesteld tijdens het implementatieproces. De Wbmgp is na een bepaalde datum van kracht in de gemeente. Deze variabele gaat daarom over het beginstadium van het implementatieproces. Om erachter te komen wat de mate van tijdsdruk is wordt aan de respondenten de volgende vraag gesteld: *In hoeverre is er sprake van tijdsdruk tijdens het implementeren van de maatregelen van de Wbmgp?* Vervolgens wordt de vraag gesteld welke invloed deze eventuele tijdsdruk heeft op het implementatieproces. De vervolgvraag is: *“Wat voor invloed heeft dit op het implementeren van de Wbmgp?”*

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Voldoende tijd	Het hebben van genoeg tijd om alle taken in het implementatieproces goed en volledig uit te kunnen voeren	Mate van tijdsdruk tijdens het beginstadium van het implementatieproces.	<i>“In hoeverre is er sprake van tijdsdruk (bijvoorbeeld een deadline) tijdens het implementeren van de maatregelen van de Wbmgp?”</i> <i>“Wat voor invloed heeft dit op het implementeren van de Wbmgp?”</i>

Financiële middelen

De variabele *financiële middelen* betreft in dit onderzoek een interne factor waar de gemeente invloed op heeft. Het hebben van voldoende financiële middelen kan een positief effect hebben op het implementatieproces. Gemeenten maken zelf een afweging hoe ze de financiële middelen verdelen. Meer geld voor bepaald beleid betekent meer ondersteuning wat het implementatieproces ten goede komt (Sabatier & Mazmanian, 1980). De definitie voor deze variabele is: Het hebben van genoeg geld om het implementatieproces te kunnen ondersteunen.

Het begrip financiële middelen betreft zoals in de definitie aangegeven het hebben van genoeg geld. Om een indicator toe te wijzen aan deze variabele, wordt er gekeken naar de hoeveelheid financiële middelen om hulpbronnen in te zetten bij het implementatieproces. Het geld moet namelijk gebruikt kunnen worden om het proces te ondersteunen. De hoeveelheid beschikbare financiële middelen om hulpbronnen in te zetten bij het implementatieproces geeft een beter beeld van de financiële middelen die effect hebben op het proces. Door middel van interviews wordt deze variabele gemeten. De interviewvraag die bij deze variabele gesteld wordt is: *“Zijn er voldoende financiële middelen beschikbaar om het implementatieproces te ondersteunen?”*.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Financiële middelen	Het hebben van genoeg geld om het implementatieproces te kunnen ondersteunen	Hoeveelheid beschikbare financiële middelen om hulpbronnen in te zetten bij het implementatieproces.	<i>Zijn er voldoende financiële middelen beschikbaar om het implementatieproces te ondersteunen?</i>

Overheidscapaciteit

De variabele *overheidscapaciteit* heeft betrekking op het aantal mensen dat nodig is om beleid goed te kunnen implementeren. Bij het implementeren van beleid zijn mensen nodig die de werkzaamheden uitvoeren (McDonnell & Elmore, 1987). De definitie van de variabele *overheidscapaciteit* is: het hebben van voldoende mensen om het beleid goed te kunnen implementeren.

Aan deze variabele worden twee indicatoren toegekend. Om te meten of er voldoende mensen zijn om het beleid goed te implementeren kan gekeken worden naar de verdeling van werkzaamheden. Als alle werkzaamheden verdeeld worden over het personeel en zij dit goed uit kunnen voeren, kan gesteld worden dat de overheidscapaciteit toereikend is. Het kan hierbij ook voorkomen dat het beleid wordt uitgevoerd door één persoon. Om dit te onderzoeken wordt een interviewvraag opgesteld. De interviewvraag bij deze indicator luidt: *“Zijn alle taken vooraf verdeeld over het beschikbare personeel en in hoeverre kunnen zij dit goed uitvoeren?”*.

Daarnaast kan een organisatie gebruik maken van extern personeel mocht het interne personeelsaantal niet toereikend zijn. Extern personeel zijn mensen met een bepaalde

expertise die speciaal ingehuurd worden om een specifieke taak uit te voeren (Hill, 2003). Een organisatie kan gebruik maken van extern personeel om de taken beter of efficiënter te verdelen. Als een organisatie gebruik maakt van extern personeel en de werkzaamheden worden goed uitgevoerd is de capaciteit toereikend. De tweede indicator voor deze variabele is daarom: Mate van extern personeel wat is ingezet om taken uit te voeren in het implementatieproces. Deze indicator wordt gemeten door de volgende vraag te stellen tijdens de interviews: *“In hoeverre is er gebruik gemaakt van extern personeel om taken uit te voeren in het implementatieproces?”*.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Overheids capaciteit	Het hebben van voldoende mensen om het beleid goed te kunnen implementeren.	Alle werkzaamheden/taken zijn verdeeld over het beschikbare personeel en zij kunnen deze taken goed uitvoeren. Mate van extern personeel wat is ingezet om taken uit te voeren in het implementatieproces.	<i>Zijn alle taken vooraf verdeeld over het beschikbare personeel en in hoeverre kunnen zij dit goed uitvoeren?</i> <i>In hoeverre is er gebruik gemaakt van extern personeel om taken uit te voeren in het implementatieproces?</i>

Kennisniveau van personeel

De volgende onafhankelijke variabele is *kennisniveau van personeel*. De definitie van deze variabele is: de mate van kennis over het nieuwe beleid dat het personeel bezit. Het hebben van voldoende kennis over doeleinden en middelen van het beleid kan een positief effect hebben op het implementatieproces (McDonnell & Elmore, 1987).

Om te onderzoeken wat de mate van kennis is van het personeel wordt een indicator aan de variabele toegekend. De indicator is: de mate waarin het personeel vindt dat ze voldoende kennis bezitten over het beleid. Dit houdt voornamelijk in dat het personeel bekend is met de inhoud van het nieuwe beleid. Het personeel heeft dan bijvoorbeeld voldoende kennis over de werking van het beleid, de context waar het beleid zich in bevindt en de doelgroep waar het beleid voor bedoeld is. Om de indicator te kunnen meten wordt gebruik gemaakt van interviews. De interviewvraag die bij deze indicator hoort is: *“In hoeverre vindt u dat u en andere uitvoerders binnen de organisatie genoeg kennis bezitten over de Wbmgp (voornamelijk over de inhoud en werking van de wet)?”*.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Kennisniveau van personeel	Mate van kennis over het nieuwe	Mate waarin het personeel vindt dat ze voldoende kennis	<i>In hoeverre vindt u dat u en andere uitvoerders binnen</i>

	beleid dat het personeel bezit.	bezitten over het beleid	<i>de organisatie genoeg kennis bezitten over de Wbmgp (voornamelijk over de inhoud en werking van de wet)?</i>
--	---------------------------------	--------------------------	---

Duidelijkheid van middelen

De volgende variabele is *duidelijkheid van middelen*. Een aantal middelen zijn belangrijk tijdens het implementatieproces. Deze zijn: tijd, financiële middelen, personeel en kennisniveau. Overige middelen die ingezet kunnen worden tijdens het implementatieproces zijn onder meer: materialen, netwerk en technologie. De eventuele overige hulpmiddelen worden in deze variabele ook meegenomen. Voor medewerkers is het belangrijk om te weten wat de beschikbare hulpmiddelen precies zijn en wanneer de hulpmiddelen kunnen worden ingezet. De definitie van deze variabele is: Mate waarin personeel zich bewust is van de beschikbaarheid en inzetbaarheid van alle hulpmiddelen.

Om de variabele meetbaar te maken worden twee indicatoren opgesteld. De eerste indicator is de hoeveelheid aan hulpmiddelen. Bij het implementatieproces kunnen uitvoerders gebruik maken van verschillende hulpmiddelen. Om duidelijkheid van middelen te creëren is het belangrijk dat personeel weet welke middelen er allemaal zijn. Met deze indicator wordt vastgesteld of er andere hulpmiddelen zijn naast de hulpmiddelen: tijd, geld, personeel en kennisniveau. Om de indicator te meten wordt gebruik gemaakt van interviews. De interviewvraag bij deze indicator luidt: *“Zijn er naast de hulpmiddelen: tijd, financiële middelen, personeel en kennisniveau nog meer middelen die beschikbaar zijn?”*

De tweede indicator is de mate waarin het personeel weet dat de hulpmiddelen er zijn en dat ze kunnen worden ingezet. Om deze indicator te meten wordt ook gebruik gemaakt van interviews. De interviewvraag bij deze variabele luidt: *“In welke mate zijn u en uw collega’s zich ervan bewust dat deze middelen er zijn en dat u ervan gebruik kan maken?”*. Met deze interviewvraag wordt gemeten of het personeel zich bewust is van de beschikbaarheid en inzetbaarheid van middelen.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Duidelijkheid van middelen	Mate waarin het personeel zich bewust is van de beschikbare hulpmiddelen	Hoeveelheid aan hulpmiddelen	<i>“Zijn er naast de hulpmiddelen: tijd, financiële middelen, personeel en kennis nog meer middelen die beschikbaar zijn?”</i> .

		Mate waarin het personeel weet dat de hulpmiddelen er zijn en dat ze kunnen worden ingezet	<i>“In welke mate zijn u en uw collega’s zich ervan bewust dat deze middelen er zijn en dat u ervan gebruik kan maken?”</i>
--	--	--	---

Theoretische grondslag van beleid

De volgende variabele is *theoretische grondslag van beleid*. De definitie van deze variabele is: Het beleid is gebaseerd op causale veronderstellingen die logischerwijs leiden tot de gewenste uitkomst. Dit houdt in dat het beleid een beeld geeft van oorzaken en gevolgen van een problematische situatie. Vanuit de beleidstheorie zou een bepaalde gedragsverandering moeten leiden tot een bepaalde uitkomst om de problematische situatie op te lossen.

Er wordt één indicator opgesteld bij deze variabele. De indicator is de mate waarin het beleid het beste middel is om het doel te bereiken. Het beleid omschrijft een duidelijke gedragsverandering die leidt tot de oplossing van het probleem. Dit wil zeggen dat het beleid zou moeten leiden tot een gedragsverandering bij de doelgroep om de problematisch geachte situatie te verhelpen. Hierbij gaat het om de relatie tussen het middel (de Wbmgp) en het beleidsdoel. Om deze indicator meetbaar te maken wordt gebruik gemaakt van interviews. De interviewvraag bij deze indicator luidt: *“Denkt u dat de Wbmgp het beste middel is om het beleidsdoel te bereiken?”*. Deze interviewvraag wordt vervolgd door de vraag: *“Waarom denkt u dat de Wbmgp het beste/niet het beste middel is?”*. Bij deze vraag wordt geprobeerd om een duidelijk beeld te vormen waarom de respondent er zo over denkt.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Theoretische grondslag van beleid	Het beleid is gebaseerd op causale veronderstellingen die logischerwijs leiden tot de gewenste uitkomst	Mate waarin het beleid het beste middel is om het doel te bereiken	<i>“Denkt u dat de Wbmgp het beste middel is om het beleidsdoel te bereiken?”</i> <i>“Waarom denkt u dat de Wbmgp het beste/niet het beste middel is?”</i>

Doelstelling van het beleid

De volgende variabele is *doelstelling van het beleid*. Een implementatieproces moet uiteindelijk ergens naartoe. De doelstelling die vooraf geformuleerd is geeft richting aan het implementatieproces. Over doelstelling zijn drie onafhankelijke variabelen opgesteld waarvan *doelstelling van beleid* de eerste is. De andere twee variabelen worden hierna besproken. De

definitie van deze variabele is: Er is vooraf een doel gesteld die door middel van het beleid bereikt zal worden.

Om deze variabele te meten wordt er een indicator toegekend. De indicator voor deze variabele is: Wat is volgens de uitvoerders de doelstelling van de Wbmgp? De indicator wordt door middel van interviews gemeten. De interviewvraag die gesteld zal worden is: *“Wat is volgens u de doelstelling van de Wbmgp?”*. Met deze vraag wordt aan respondenten gevraagd wat volgens hen de doelstelling van het beleid is in de betreffende gemeente. Deze kan namelijk voor elke gemeente anders zijn. De vervolgvragen komen aan bod bij de volgende twee variabelen.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Doelstelling van het beleid	Er is vooraf een doel gesteld die door middel van het beleid bereikt zal worden	Wat volgens de uitvoerders de doelstelling van de Wbmgp is	<i>“Wat is volgens u de doelstelling van de Wbmgp?”</i>

Overeenstemming over doelen

De volgende variabele over doelen binnen het beleid is *overeenstemming over doelen*. De definitie van deze variabele is: De doelstelling van het beleid wordt door iedereen binnen de organisatie geaccepteerd. Als binnen de organisatie geen overeenstemming is over de doelstelling kan dit leiden tot conflict en vertraging van het implementatieproces (Matland, 1995). Overeenstemming binnen de organisatie over de doelstelling heeft daarom een positief effect op het implementatieproces.

Om de variabele meetbaar te maken wordt één indicator toegekend. De indicator voor deze variabele is de mate waarin respondent vindt dat de doelstelling van het beleid binnen de organisatie geaccepteerd wordt. Om de indicator meetbaar te maken wordt gebruik gemaakt van interviews. De interviewvraag luidt: *“In hoeverre vindt u dat binnen de organisatie het doel van de Wbmgp wordt geaccepteerd?”*. Hierbij gaat het om de opgestelde doelstelling binnen de gemeente, niet de doelstelling van de Wbmgp zelf.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Overeenstemming over doelen	De doelstelling van het beleid wordt door iedereen binnen de organisatie geaccepteerd	Mate waarin respondent vindt dat de doelstelling van het beleid binnen de organisatie geaccepteerd wordt	<i>“In hoeverre vindt u dat binnen de organisatie het doel van de Wbmgp wordt geaccepteerd?”</i>

Duidelijkheid van doelen

De derde variabele over doelen binnen het beleid is *duidelijkheid van doelen*. De definitie van deze variabele is: De doelstellingen van het beleid zijn concreet, eenduidig en helder voor de

hele organisatie. Naast het hebben van doelstellingen en consensus over die doelstellingen is het belangrijk dat de doelstellingen duidelijk zijn voor iedereen. Als doelen duidelijk worden opgesteld is de kans groter dat het implementatieproces beter verloopt (Sabatier & Mazmanian, 1980). De opgestelde doelstelling binnen de gemeente met betrekking tot de Wbmgp moet daarom concreet, eenduidig en helder zijn.

Er wordt één indicator toegekend om deze variabele meetbaar te maken. De indicator voor deze variabele is: mate waarin respondenten vinden dat de doelstelling van het beleid concreet, eenduidig en helder zijn. Concreet wil zeggen dat de doelstellingen precies zijn geformuleerd. Hierbij wordt exact aangegeven wat men wil bereiken. Eenduidig wil zeggen dat doelstellingen idealiter op één manier te interpreteren zijn. Helder wil zeggen dat doelstellingen niet vaag en begrijpelijk zijn opgesteld. De indicator wordt gemeten door middel van interviews. De interviewvraag bij deze indicator luidt: *“In hoeverre vindt u dat dit doel concreet, eenduidig en helder is opgesteld binnen de organisatie?”*. Naast deze interviewvraag wordt een vervolgvraag gesteld over de redenen waarom de respondent vindt dat het doel duidelijk of onduidelijk is. De vervolgvraag luidt daarom: *“Waarom vindt u het duidelijk / onduidelijk?”*.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Duidelijkheid van doelen	De doelstellingen van het beleid zijn concreet, eenduidig en helder voor de hele organisatie	Mate waarin respondenten vinden dat de doelstellingen van het concreet, eenduidig en helder zijn	<i>“In hoeverre vindt u dat dit doel concreet, eenduidig en helder is opgesteld binnen de organisatie?”</i> <i>“Waarom vindt u het duidelijk / onduidelijk?”</i>

Mate van conflict

De volgende factor is *mate van conflict*. Conflict vindt voornamelijk plaats tussen actoren en heeft te maken met de interactie die actoren met elkaar hebben. Om deze variabele te duiden wordt de volgende definitie gegeven: mate waarin actoren botsen met elkaar als het gaat om meningen of belangen. Actoren hoeven het onderling niet eens te zijn als het gaat om meningen. Actoren kunnen verschillen van mening en in sommige gevallen doen actoren er alles aan om die mening te beschermen. Deze botsingen kunnen voor problemen zorgen bij het implementatieproces. Als actoren conflict ervaren wordt het lastiger om samen te werken en beleid effectief uit te voeren (Hogwood & Gunn, 1984).

Om deze variabele meetbaar te maken worden twee indicatoren toegekend. De eerste indicator is voldoende draagvlak. Draagvlak kan een indicator zijn om conflict te meten onder actoren. Draagvlak onder actoren wil zeggen dat er een gedeelde beeldvorming over het beleid is en dat er voldoende wordt meegewerkt aan het beleid. Bij onvoldoende draagvlak is er binnen de organisatie geen gedeelde beeldvorming en onvoldoende samenwerking, wat

kan leiden tot conflict onder actoren (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). Om deze indicator te meten wordt gebruik gemaakt van interviews. De interviewvraag die bij deze indicator hoort luidt: *“In hoeverre heeft u het gevoel dat er voldoende draagvlak is binnen de organisatie als het gaat over de Wbmgp?”*.

De tweede indicator is tegenstrijdige belangen. Tegenstrijdige belangen kunnen voor conflict zorgen als het uitgevoerde beleid haaks staat op de belangen van een bepaalde groep en tegelijkertijd de belangen van een andere groep behartigd. Als verschillende actoren verschillende belangen hebben die tegenstrijdig zijn met belangen van anderen is de kans groter dat er conflict ontstaat (Hogwood & Gunn, 1984). Om deze indicator te meten wordt eveneens gebruikt gemaakt van interviews. De interviewvraag bij deze indicator is: *“Zijn er binnen het beleid veel tegenstrijdige belangen te onderscheiden, en zo ja, welke invloed heeft dit op het implementeren van de Wbmgp?”*.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Mate van conflict	Mate waarin actoren botsen met elkaar als het gaat om meningen of belangen	Voldoende draagvlak	<i>“In hoeverre heeft u het gevoel dat er voldoende draagvlak is binnen de organisatie als het gaat over de Wbmgp?”</i>
		Tegenstrijdige belangen	<i>“Zijn er binnen het beleid veel tegenstrijdige belangen te onderscheiden, en zo ja, welke invloed heeft dit op het implementeren van de Wbmgp?”</i>

Communicatie

De volgende uitvoerdersfactor is de variabele *communicatie*. Communicatie is een belangrijk begrip bij veel implementatieprocessen. Als meerdere actoren of organisaties betrokken zijn bij het proces, wordt communicatie steeds belangrijker. Bij deze variabele gaat het voornamelijk om de informatie-uitwisseling tussen actoren binnen het implementatieproces. De definitie van communicatie in dit onderzoek is: De interactie tussen actoren met betrekking tot informatie-uitwisseling binnen het implementatieproces van de Wbmgp.

Om deze variabele meetbaar te maken worden twee indicatoren toegekend. De eerste indicator is open lijn van communicatie. Een open communicatielijn wil zeggen dat er vanuit alle betrokken partijen hoor en wederhoor is. Bij een open communicatielijn wordt niet alleen

informatie vanuit de ene kant naar de andere kant overgebracht. Er is daarnaast sprake van terugkoppeling om vragen te stellen of onduidelijkheden te duiden. Bij een open lijn van communicatie wordt de informatie duidelijker ontvangen omdat onduidelijkheden meteen verholpen kunnen worden (Stinckens, Loyens & Maesschalck, 2016). Om deze indicator te meten wordt gebruik gemaakt van interviews. De interviewvraag bij deze indicator is: *“Hoe goed vindt u de communicatie binnen de organisatie, is er bijvoorbeeld voldoende sprake van hoor en wederhoor?”*.

De tweede indicator bij de variabele *communicatie* is communicatie met externe partijen. Het communiceren met andere partijen kan zorgen voor betere afstemming van het beleid. De partijen die hier bedoeld worden zijn belanghebbenden, betrokkenen en doelgroepen. Ook buiten de uitvoerende organisatie is communicatie belangrijk. Voor goede communicatie is het belangrijk dat er ook wordt gecommuniceerd met deze partijen. Deze indicator wordt ook gemeten door middel van interviews. De interviewvraag bij deze indicator luidt: *“Hoe verloopt volgens u de communicatie met belanghebbenden, betrokkenen en doelgroepen in het kader van de Wbmgp?”*

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Communicatie	De interactie tussen actoren met betrekking tot informatie-uitwisseling binnen het implementatieproces van de Wbmgp	Open lijn van communicatie	<i>“Hoe goed vindt u de communicatie binnen de organisatie, is er bijvoorbeeld voldoende sprake van hoor en wederhoor?”</i>
		Communicatie met externe partijen	<i>“Hoe verloopt volgens u de communicatie met belanghebbenden, betrokkenen en doelgroepen in het kader van de Wbmgp?”</i>

Mate van compliance

De laatste variabele is *mate van compliance*. Compliance wil in dit geval zeggen dat personeel gehoorzaam is en taken uitvoert zoals die bedoeld zijn. Als uitvoerders niet gehoorzaam zijn kunnen zij zich actief verzetten tegen het beleid. Dit is problematisch voor het implementatieproces (Hogwood & Gunn, 1984). De definitie van deze variabele is als volgt: mate waarin uitvoerders gehoorzaam zijn aan het gestelde beleid.

Om deze variabele meetbaar te maken worden twee indicatoren toegekend. De eerste indicator is de motivatie van uitvoerders. De motivatie van uitvoerders hangt samen met in hoeverre zij het eens zijn met het opgestelde beleid. Bij een hoge motivatie zijn uitvoerders eerder geneigd het beleid te gehoorzamen dan wanneer zij een lage motivatie hebben (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). Deze indicator wordt gemeten door middel van interviews. De interviewvraag die bij deze indicator hoort is: *“in hoeverre bent u het eens met de huidige vorm van de Wbmgp?”*. Na deze interviewvraag wordt een vervolgvraag gesteld over de invloed op de motivatie. De vervolgvraag hierop luidt: *“Welke invloed heeft dit op uw motivatie om mee te werken aan het uitvoeren van de Wbmgp?”*.

De tweede indicator is mate van beleidsvrijheid. Om compliance te verwezenlijken is het belangrijk dat uitvoerders niet gedwongen worden om op een bepaalde manier te handelen. De mate van beleidsvrijheid geeft aan in hoeverre uitvoerders de ruimte hebben om het beleid naar eigen inzicht uit te voeren. Als er rekening wordt gehouden met de beleidsvrijheid van uitvoerders is de kans kleiner dat uitvoerders gedwongen worden om op een bepaalde manier te handelen zonder dat zij daarachter staan (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). Deze indicator wordt gemeten door middel van interviews. De interviewvraag die bij deze indicator hoort is: *“In hoeverre is er de mogelijkheid om de Wbmgp naar eigen inzicht uit te voeren of te ontwikkelen?”*.

Variabele	Definitie	Indicator	Interviewvraag
Mate van compliance	Mate waarin uitvoerders gehoorzaam zijn aan het gestelde beleid	Motivatie van uitvoerders	<i>“In hoeverre bent u het eens met de huidige vorm van de Wbmgp?”</i> <i>“Welke invloed heeft dit op uw motivatie om mee te werken aan het uitvoeren van de Wbmgp?”</i>
		Mate van beleidsvrijheid	<i>“In hoeverre is er de mogelijkheid om de Wbmgp naar eigen inzicht uit te voeren of te ontwikkelen?”</i>

4.4 Betrouwbaarheid en validiteit

Betrouwbaarheid en validiteit zijn twee criteria voor wetenschappelijk onderzoek (Van Thiel, 2015). Bij betrouwbaarheid gaat het om al dan niet systematische onderzoeksbevindingen. Bij een betrouwbaar onderzoek zijn de onderzoeksbevindingen niet toevallig maar systematisch. Hierdoor kan er met meer zekerheid een conclusie worden getrokken. Betrouwbaarheid bestaat uit twee onderdelen: nauwkeurigheid en herhaalbaarheid. Nauwkeurigheid heeft

betrekking op de meetinstrumenten die gebruikt worden in het onderzoek. De meetinstrumenten moeten zo nauwkeurig mogelijk een bepaalde variabele meten zonder overlap met andere variabelen (Van Thiel, 2015). In dit onderzoek is gebruik gemaakt van interviews als meetinstrument waarin vragen worden gesteld aan de hand van een semigestructureerde vragenlijst. De interviewgide in Bijlage 1 bestaat uit vooraf opgestelde vragen die specifiek de variabelen meten. Hierdoor worden de variabelen op dezelfde manier gemeten.

Het tweede onderdeel van betrouwbaarheid is herhaalbaarheid. Dit wil zeggen dat onder dezelfde omstandigheden dezelfde meting zal leiden tot dezelfde resultaten (Van Thiel, 2015). Herhaalbaarheid van een onderzoek zorgt ervoor dat de resultaten betrouwbaarder worden. Een nieuwe meting zal dus moeten leiden tot dezelfde resultaten. Echter, als in het onderzoek mensen centraal staan wordt de kans op het krijgen van dezelfde bevindingen kleiner. Mensen kunnen namelijk leren van eerdere ervaringen waardoor de omstandigheden kunnen veranderen. De herhaalbaarheid kan worden bevorderd door het onderzoek op dezelfde manier in alle cases uit te voeren. In dit onderzoek worden interviews met verschillende respondenten gehouden waarbij dezelfde vragenlijst wordt gebruikt. Aangezien het in dit onderzoek gaat om een semigestructureerd interview, kunnen de vervolgvragen per respondent verschillen. Dit heeft een negatief effect op de betrouwbaarheid omdat alle interviews niet identiek zijn. In dit onderzoek is toch gekozen voor semigestructureerde interviews vanwege de betere interne validiteit (Van Thiel, 2015).

Validiteit bestaat ook uit twee onderdelen: interne validiteit en externe validiteit. De interne validiteit gaat over de geldigheid van het onderzoek. Dit wil zeggen dat de onderzoeker precies meet wat hij of zij wil meten. Door het gebruik van semigestructureerde interviews heeft de onderzoeker de mogelijkheid om vervolgvragen te stellen om meer informatie te krijgen. Door het stellen van deze vervolgvragen kunnen variabelen beter worden gemeten. Om de geldigheid van een onderzoek te bepalen kan daarnaast ook gekeken worden of de operationalisatie een goede weergave is van de theorie en of het theoretische verband tussen de onafhankelijke en afhankelijke variabele zich inderdaad voordoet (Van Thiel, 2015). De operationalisatie in het onderzoek moet een goede maatstaf zijn voor de theorie. In dit onderzoek is voor elke variabele minimaal één indicator opgesteld om de variabele te meten. Deze indicatoren zijn sluitend en hebben geen overlap met indicatoren van andere variabelen in het onderzoek waardoor het duidelijk is welke variabele er gemeten wordt met een indicator.

Externe validiteit gaat over de generaliseerbaarheid van het onderzoek. Specifiek betekent externe validiteit of de gevonden resultaten ook voor andere situaties gelden (Van Thiel, 2015). Aangezien dit onderzoek casestudy's betreft, gelden de resultaten alleen voor de betreffende cases. In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van acht cases waarin de theoretische factoren worden getoetst. De resultaten zijn dus alleen generaliseerbaar binnen deze acht cases. Vanwege de contextgebondenheid van de cases is het lastig om de resultaten te generaliseren. De externe validiteit van deze acht cases is daarom laag. Echter wordt door middel van casestudyonderzoek een rijke beschrijving van de Wbmgp gegeven waardoor de

interne validiteit juist hoog is. De algemene generaliseerbaarheid is met casestudy's dus gering (Van Thiel, 2015).

Betrouwbaarheid en validiteit liggen vaak dicht bij elkaar (Van Thiel, 2015). Het is daarom belangrijk om rekening te houden met bepaalde storingsbronnen voor betrouwbaarheid en validiteit. Ten eerste kan een onderzoeker zelf een storingsbron zijn. Dit betreft vooral de bias die een onderzoeker heeft waardoor hij of zij het onderzoek kan beïnvloeden. Om dit tegen te gaan wordt er zonder verwachtingen te werk gegaan en worden de resultaten op dezelfde manier nauwkeurig verwerkt. De resultaten worden verwerkt zonder onderliggende assumpties. Zo worden er geen aannames gemaakt als deze niet letterlijk terug te vinden zijn in de resultaten. Ten tweede kunnen meetinstrumenten een storingsbron zijn. Als meetinstrumenten niet op een consistente wijze worden gebruikt tijdens het onderzoek kan dit een negatieve invloed hebben op de betrouwbaarheid en op de validiteit van het onderzoek. Deze storingsbron wordt tegengegaan door dezelfde semigestructureerde vragenlijst te gebruiken in alle interviews. Daarnaast worden alle interviews op dezelfde manier uitgevoerd en opgenomen. Ten derde kan de onderzoekseenheid een storingsbron vormen. Als het onderzoek wat langer duurt kunnen er in die tijd veranderingen plaatsvinden die de onderzoekssituatie veranderen. Ook kunnen mensen sociaal wenselijke antwoorden geven of vragen verkeerd interpreteren waardoor de resultaten minder betrouwbaar en valide zijn (Van Thiel, 2015). Deze storingsbron wordt tegengegaan door de interviews in een tijdsbestek van twee maanden uit te voeren en door aanvullende informatie te geven als een respondent een vraag niet begrijpt. Als een antwoord van een respondent onduidelijk is, wordt aan de respondent om verduidelijking gevraagd.

5. Analyse

In dit hoofdstuk wordt de analyse behandeld van dit onderzoek. Hierbij worden door middel van interviews en inhoudsanalyse de acht gemeenten behandeld. Allereerst zal per gemeente beschreven worden hoe de toepassing van de Wbmgp eruitziet. Vervolgens worden de variabelen in dit onderzoek afzonderlijk behandeld. Er zal worden gekeken in hoeverre elke variabele invloed heeft op het implementatieproces van de Wbmgp. Aangezien de toepassing van de Wbmgp verschilt per gemeente wordt de analyse per variabele gedaan en niet per case. Tot slot volgt een terugblik op de hele analyse.

5.1 Casebeschrijving

In deze paragraaf worden de cases beschreven. De cases hebben betrekking op de acht gemeenten die in dit onderzoek centraal staan. Voor de gemeenten Schiedam, Capelle aan den IJssel, Nijmegen, Dordrecht, Nissewaard, Vlaardingen, 's-Hertogenbosch en Zaanstad wordt afzonderlijk beschreven hoe de invulling van de Wbmgp eruitziet.

5.1.1 Gemeente Schiedam

In gemeente Schiedam is vanaf 2018 de Wbmgp van toepassing. Gemeente Schiedam streeft naar een aantrekkelijk woonklimaat voor alle inwoners. In bepaalde gebieden staat de leefbaarheid onder druk waardoor dit aantrekkelijke woonklimaat niet gerealiseerd kan worden (Gemeente Schiedam, 2017). De gemeenteraad heeft het college van B&W in 2016 opdracht gegeven een voorstel te doen voor een aanvraag van de Wbmgp. In het voorstel worden alleen artikel 9 en 10 van de Wbmgp meegenomen, artikel 8 is uitgesloten. In gemeente Schiedam worden drie groepen gebieden onderscheiden. In de eerste groep zijn gebieden aangewezen waar artikel 9 toegepast wordt. De tweede groep omvat gebieden waar artikel 10 toegepast wordt. In de derde groep gebieden geldt een combinatie van artikel 9 en 10. In gemeente Schiedam wordt de Wbmgp toegepast afhankelijk van de mate van problematiek. Bij de voorrangregeling artikel 9 wordt in gemeente Schiedam voorrang gegeven aan huishoudens waarvan: minimaal één persoon een beroep heeft in de maatschappelijke dienstverlening, ten minste één persoon werkzaam is in de maakindustrie in Schiedam of ten minste één persoon studeert aan een HBO of WO-instelling (Gemeente Schiedam, 2017). Doordat het systeem van de Maaskoepel (overkoepelend orgaan van woningbouwcorporaties) niet ingericht was voor artikel 9, is artikel 9 pas in 2019 toegepast in plaats van 2018. In de aangewezen Wbmgp-gebieden zijn zowel particuliere woningen als corporatiewoningen aanwezig (Penders, 2020).

In de aanvraag wordt door middel van cijfermateriaal een beeld gevormd over de leefbaarheid in bepaalde wijken in Schiedam. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van de Leefbaarometer en gegevens van het gemeentelijk Kenniscentrum MVS. Ook aan betrokken professionals is gevraagd of de voorgestelde maatregelen van de Wbmgp passen bij hun beeld van de buurt. Voorbeeld van betrokken professionals zijn: wijkagenten, wijkprocesmanagers en woninginspecteurs (Gemeente Schiedam, 2017).

De inzet van artikel 10 ligt binnen een grotere aanpak voor woonoverlast. Artikel 10 wordt preventief ingezet op plekken waar de leefbaarheid het meest kwetsbaar is (Gemeente Schiedam, 2017). Op plaatsen waar artikel 10 wordt toegepast, moeten huurders een

huisvestingsvergunning aanvragen. Wanneer de burgemeester een positieve woonverklaring afgeeft, wordt een huisvestingsvergunning pas verstrekt. De burgemeester kan een woonverklaring negatief afgeven als de huurder een verleden heeft van overlastgevend en/of crimineel gedrag (Penders, 2020).

5.1.2 Gemeente Capelle aan den IJssel

De Wbmgp werd in 2015 toegepast in gemeente Capelle aan den IJssel. Er is in 2015 besloten dat artikel 8 en 9 van de Wbmgp worden toegepast. De aanleiding voor de aanvraag van de Wbmgp is een hoge concentratie van mensen die zich in een achterstandspositie bevinden en signaleringen van grootstedelijke problematiek. Het is daarom van belang om de grootstedelijke problematiek te verminderen en de leefbaarheid te verbeteren. Gemeente Capelle aan den IJssel wil tijdelijk de instroom van mensen reguleren om buurten die onder druk staan meer ruimte te geven. Gemeente Capelle aan den IJssel focust zich in het kader van de Wbmgp alleen op de instroom van de woningmarkt (Gemeente Capelle aan den IJssel, 2015).

Artikel 8 voorkomt instroom van nieuwe huurders met een zwakke inkomenspositie. Woningzoekenden komen alleen in aanmerking indien zij beschikken over een inkomen uit arbeid, zelfstandig beroep of bedrijf, VUT, ouderdoms- of nabestaandenpensioen of een aanspraak op studiefinanciering. Dit geldt echter alleen voor woningzoekenden die minder dan zes jaar onafgebroken woonachtig zijn in de regio waarin de gemeente is gelegen (Gemeente Capelle aan den IJssel, 2019). Artikel 9 van de Wbmgp geeft voorrang aan huishoudens met bepaalde sociaaleconomische kenmerken. Doordat ieder complex zijn eigen dynamiek en problematiek heeft, verschilt de invulling van artikel 9 per complex. Uit de evaluatie blijkt dat artikel 9 lastig uitvoerbaar is voor corporaties en dat de voorrangscriteria zijn vereenvoudigd (Gemeente Capelle aan den IJssel, 2019).

Door middel van de Leefbaarometer en De Capelse Buurtindex zijn in de aanvraag een aantal gebieden voorgesteld voor toewijzing van de Wbmgp. In de *Notitie onderbouwing aanvraag Wbmgp* wordt aangegeven dat de gemeente grote waarde hecht aan vrije vestiging. De Wbmgp wordt daarom ingezet op plekken waar het uiterst noodzakelijk is. Er wordt daarnaast duidelijk gemaakt dat het toepassen van de Wbmgp een slecht imago met zich mee kan brengen voor de betreffende buurten. Ook de woningcorporatie staat kritisch tegenover de Wbmgp, onder andere uit vrees voor imagoschade (Gemeente Capelle aan den IJssel, 2015).

5.1.3 Gemeente Nijmegen

In gemeente Nijmegen wordt artikel 8 van de Wbmgp vanaf 2015 toegepast. Met de wetsuitbreiding van de Wbmgp in 2017 is de keuze gemaakt om vanaf 2017 ook artikel 10 toe te passen. Artikel 10 vormt de wettelijke basis om woningen selectief toe te wijzen ter beperking van crimineel gedrag en overlast. Gemeente Nijmegen was hier al mee bezig en wil met artikel 10 deze aanpak in drie wijken continueren. Het stellen van eisen gebeurt alleen op plekken waar sprake is van ernstige leefbaarheidsproblemen. Twee van de drie aangewezen gebieden zijn woonwagenlocaties. In alle drie de gebieden staat de leefbaarheid erg onder druk en wil de gemeente met behulp van de Wbmgp ingrijpen (Gemeente Nijmegen, 2017).

Artikel 8 en 10 worden toegepast op dezelfde manier als beschreven staat in het wetsartikel van de Wbmgp. Bij artikel 8 komen woningzoekenden die minder dan zes jaar onafgebroken woonachtig zijn in de regio in aanmerking indien zij beschikken over een inkomen uit arbeid. Bij artikel 10 komen woningzoekenden niet in aanmerking voor een huisvestingsvergunning als op basis van de screening een gegrond vermoeden ontstaat dat de overlast zal toenemen als deze personen in de buurt komen wonen. De precieze vormen van inkomen en de invulling van het screeningproces staan weergegeven in de meest recente versie van de huisvestingsverordening Nijmegen (Gemeente Nijmegen, 2017).

In het raadsvoorstel wordt met behulp van de Stadspeiling en Stadsgetallen een beeld geschetst van de relatieve achterstandspositie en leefbaarheidsproblematiek in de drie wijken. De gebieden waar de Wbmgp betrekking op heeft zijn echter kleinere enclaves binnen de wijken. Naast kwantitatieve gegevens worden daarom ook kwalitatieve gegevens verstrekt om de problematiek aan te tonen. Deze kwantitatieve gegevens zijn verzameld van onder andere: woonconsulenten, buurtbeheerders, wijkagenten en welzijnswerkers (Gemeente Nijmegen, 2017).

5.1.4 Gemeente Dordrecht

In gemeente Dordrecht wordt vanaf 2018 artikel 10 toegepast in vier kwetsbare gebieden. Gemeente Dordrecht heeft verschillende maatregelen genomen om de leefbaarheid te verbeteren. Eén van die maatregelen was het screenen van potentiële huurders op overlast wat voorheen plaatsvond op basis van een convenant. Doordat artikel 10 een wettelijke basis biedt voor het uitvoeren van een screening, is de keuze gemaakt om artikel 10 in Dordrecht toe te passen. In Dordrecht wordt in sommige gebieden overmatig overlast ervaren en worden inwoners in sommige gevallen stelselmatig geconfronteerd met criminaliteit. Het doel van het instrument is om een concentratie van personen met een criminele of overlastgevende achtergrond in bepaalde buurten en complexen te doorbreken dan wel te voorkomen (Gemeente Dordrecht, 2017).

In de aanvraag voor de Wbmgp wordt, onder andere door de te verwachten beperkte effectiviteit, afgezien van artikel 8 en 9. Door de eerdere ervaringen met het convenant wil de gemeente artikel 10 wel aangrijpen om de leefbaarheid te verbeteren. Artikel 10 betreft het screenen op overlastgevend of crimineel gedrag op basis van politiegegevens die weergegeven staan in het wetsartikel Wbmgp. Op basis van de screening kan de burgemeester een negatieve of positieve woonverklaring afgeven (Gemeente Dordrecht, 2017).

In de aanvraag wordt een beeld geschetst van de kwetsbare gebieden op basis van gegevens uit de Leefbaarometer en de landelijke Veiligheidsmonitor. Naast deze kwantitatieve gegevens wordt er ook gebruik gemaakt van signalen van professionele partners om zicht te hebben op de leefbaarheidsproblematiek. Onder professionele partners vallen bijvoorbeeld: jongerenwerk, zorgpartijen en welzijnsorganisaties. Artikel 10 wordt in gemeente Dordrecht alleen toegepast op corporatiewoningen (Gemeente Dordrecht, 2017).

5.1.5 Gemeente Nissewaard

In gemeente Nissewaard wordt vanaf begin 2020 de Wbmgp toegepast. In Nissewaard is gekozen voor artikel 9 en 10 van de Wbmgp. De gemeente wil met de Wbmgp een instrument

om te sturen in de woonruimteverdeling om zo de leefbaarheid in een aantal gebieden te verbeteren. Artikel 9 en 10 zijn op vergelijkbare wijze al eerder toegepast in gemeente Nissewaard. Met de komst van de Wbmgp en de wijziging daarvan in 2017, werd de Wbmgp het enige in te zetten instrument om de eerdere aanpak te continueren (Gemeente Nissewaard, 2019).

Artikel 9 betreft het voorrang verlenen aan woningzoekenden met bepaalde sociaaleconomische kenmerken. In gemeente Nissewaard is gekozen voor het sociaaleconomische kenmerk inkomen. In de gebieden waar artikel 9 wordt toegepast, wordt voorrang verleend aan huishoudens met een inkomen uit arbeid, pensionering of studiefinanciering. De problematiek in Nissewaard is niet zodanig specifiek dat de gemeente wil sturen op bewoners met specifieke kenmerken. Het sociaaleconomisch kenmerk lijkt sterk op artikel 8 van de Wbmgp. De gemeente is echter geen voorstander van het uitsluiten van mensen op basis van inkomen en heeft daarom gekozen om met artikel 9 voorrang te verlenen (Gemeente Nissewaard, 2019). Bij artikel 10 worden gebieden aangewezen waar woningzoekenden een screening moeten ondergaan op basis van politiegegevens. De gegevens die gebruikt worden voor het screenen zijn de bepalingen uit artikel 10a van de Wbmgp. Vervolgens kan de burgemeester een positieve of negatieve woonverklaring afgeven (Gemeente Nissewaard, 2019).

Om een beeld te geven van de problematiek is gebruik gemaakt van zowel kwantitatieve gegevens zoals de Leefbaarometer en Veiligheidsmonitor, als kwalitatieve gegevens zoals informatie van professionals. In gemeente Nissewaard worden naast corporatiewoningen ook particuliere woningen aangewezen voor de Wbmgp (Gemeente Nissewaard, 2019).

5.1.6 Gemeente Vlaardingen

Gemeente Vlaardingen past vanaf april 2016 de Wbmgp toe in bepaalde buurten. Gemeente Vlaardingen past alleen artikel 9 van de Wbmgp toe. Intussen is de toepassing van artikel 9 in Vlaardingen ongewijzigd verlengd (Gemeente Vlaardingen, 2020). Gemeente Vlaardingen past artikel 9 van de Wbmgp als aanvullend sturingsmiddel toe op woningen die in handen zijn van een woningcorporatie. Hierdoor ligt de uitvoering dan ook bij de woningcorporatie zelf. De toepassing van de Wbmgp was noodzakelijk door de aanhoudende problematiek in bepaalde gebieden. De leefbaarheidsproblemen concentreerden zich in enkele complexen in bepaalde wijken. De gemeente heeft de keuze gemaakt om artikel 9 toe te passen. Voor artikel 8 was geen (politiek) draagvlak en van artikel 10 was in 2016 nog geen sprake (Gemeente Vlaardingen, 2020).

Bij artikel 9 wordt voorrang verleend aan woningzoekenden met bepaalde sociaaleconomische kenmerken. In gemeente Vlaardingen wordt bij de sociaaleconomische kenmerken gekeken naar de omvang van de huishoudens gerelateerd aan het aantal kamers en naar het inkomen. Mensen met een hoger inkomen krijgen met artikel 9 voorrang op een woning in een Wbmgp-gebied. Artikel 9 maakt in gemeente Vlaardingen onderdeel uit van een leefbaarheidsprogramma, zoals een integrale gebiedsaanpak (Gemeente Vlaardingen, 2020).

5.1.7 Gemeente 's-Hertogenbosch

In gemeente 's-Hertogenbosch wordt sinds 2017 de Wbmgp toegepast. De gemeente heeft gekozen voor het toepassen van artikel 8 en artikel 10 van de Wbmgp. In de gemeente 's-Hertogenbosch werd eerder gewerkt met een convenant waarbij bepaalde huurwoningen selectief werden toegewezen. Hierbij was ook sprake van screening op basis van politiegegevens. Met de komst van de Wbmgp en de wijziging in 2017 biedt artikel 10 een juridische basis voor het selectief toewijzen van woningen op basis van screening. Gemeente 's-Hertogenbosch wil een aantrekkelijker woon- en leefklimaat in wijken en buurten. Het selectief toewijzen van woningen is een aanvulling op een breder maatregelenpakket die kan bijdragen aan dat doel (Gemeente 's-Hertogenbosch, 2017).

Artikel 8 heeft in de gemeente 's-Hertogenbosch het doel om de concentratie van het aantal en aandeel van financieel kwetsbare bewoners te verminderen om zo de sociaal zwakke structuur van de buurt te beïnvloeden en het draagvermogen van de wijk te vergroten (Gemeente 's-Hertogenbosch, 2017). Bij de toepassing van artikel 8 worden de criteria die in de wet staan gehanteerd. Alleen personen die minder dan zes jaar woonachtig zijn in de regio waarin de gemeente is gelegen komen in aanmerking voor een huisvestingsvergunning indien zij beschikken over een inkomen uit arbeid, pensioen of studiefinanciering. Artikel 10 wordt toegepast om personen met een overlastgevend en/of crimineel verleden te weren uit bepaalde buurten. Artikel 10 werkt in gemeente 's-Hertogenbosch hetzelfde als in de andere Wbmgp-gemeenten. De burgemeester kan een negatieve woonverklaring afgeven als er op basis van een screening een vermoeden bestaat dat het huisvesten van die persoon zal leiden tot meer overlast in de buurt. De screening wordt gedaan op basis van politiegegevens die in de wet opgenomen zijn (Gemeente 's-Hertogenbosch, 2017).

Om een beeld te geven van de problematiek in de verschillende wijken is gebruik gemaakt van de Leefbaarometer, wijk- en buurtmonitor, de veiligheidsmonitor en kwalitatieve gegevens van bewoners en professionals in de buurt. In gemeente 's-Hertogenbosch zijn alleen corporatiewoningen aangewezen. Particuliere woningen zijn uitgesloten van selectieve woningtoewijzing op grond van de Wbmgp (Gemeente 's-Hertogenbosch, 2017).

5.1.8 Gemeente Zaanstad

In gemeente Zaanstad wordt vanaf 2018 artikel 9 en artikel 10 van de Wbmgp toegepast. Door verschillende soorten ruimtelijke en sociale problematiek die de leefbaarheid in bepaalde wijken negatief beïnvloeden, heeft de gemeenteraad een motie aangenomen voor het opstellen van een plan van aanpak. Uit de motie kwam het Actieplan Poelenburg en Peldersveld voort die in 2017 is vastgesteld. De Wbmgp is onderdeel geworden van dat actieplan en is vanaf 2018 van kracht in bepaalde gebieden in Zaanstad. Het doel is om in die bepaalde wijken meer huishoudens met inkomen uit arbeid te krijgen. Daarnaast wil de gemeente meer inwoners met een startkwalificatie en willen ze crimineel gedrag beperken in de wijk (Gemeente Zaanstad, 2017).

Bij artikel 9 wordt voorrang gegeven aan woningzoekenden die beschikken over een inkomen uit arbeid, pensioen of studiefinanciering. Binnen deze groep wordt voorrang gegeven aan woningzoekenden met een inkomen uit de non-commerciële dienstverlening en wordt er voorrang gegeven aan woningzoekenden die een startkwalificatie bezitten. Artikel 9 wordt

onder andere toegepast om het leven met een baan en een uit arbeid gerelateerd inkomen meer de norm te maken voor jongeren die opgroeien in de wijk. Artikel 10 wordt toegepast om de concentratie van overlastgevend en crimineel gedrag tegen te gaan en om crimineel gedrag minder normaal te maken als carrièreperspectief voor jongeren die in de wijk opgroeien. Bij het uitvoeren van een screening wordt in gemeente Zaanstad gebruik gemaakt van politiegegevens. Er wordt tevens gebruik gemaakt van de gedragsbepalingen uit artikel 10a van de Wbmgp (Gemeente Zaanstad, 2017).

Om de problematiek in kaart te brengen wordt gebruik gemaakt van gegevens uit de Leefbaarometer en de wijkenmonitor. Daarnaast worden ook kwalitatieve gegevens gebruikt van lokale professionals. In de aangewezen Wbmgp-wijken is zowel sprake van corporatiewoningen als particuliere woningen (Gemeente Zaanstad, 2017).

5.2 Mate van effectiviteit van beleidsimplementatie

De afhankelijke variabele van dit onderzoek is *de mate van effectiviteit van beleidsimplementatie*. Deze variabele gaat over het proces waarin beleid zoals bedoeld in het beleidsplan wordt uitgewerkt in de praktijk. Het gaat hierbij niet om de effectiviteit van het beleid zelf. Vanuit de operationalisatie worden een aantal indicatoren toegewezen om de variabele meetbaar te maken. Deze indicatoren zijn: de algemene tevredenheid van de respondenten over het implementatieproces en het al dan niet soepele verloop van het implementatieproces. Aan respondenten is gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn over het implementatieproces. Vervolgens is gevraagd in hoeverre zij vinden dat het implementatieproces soepel is verlopen. Vanuit de interviews kan afgeleid worden dat de respondenten over het algemeen tevreden zijn over het implementatieproces van de Wbmgp. In geen een interview kwam naar voren dat een respondent negatief naar het implementatieproces kijkt. Verder geven alle respondenten aan dat het implementatieproces redelijk soepel verloopt.

Respondent A van gemeente Schiedam noemt dat er veel aandacht is voor de implementatie van de Wbmgp. Doordat de Wbmgp complexe wetgeving is, is het implementatieproces zorgvuldig uitgevoerd. Respondent A geeft aan tevreden te zijn over het implementatieproces. Verder is het implementatieproces goed verlopen. Ondanks de complexiteit van de Wbmgp zijn er geen problemen geweest tijdens het implementatieproces. De voornaamste uitdagingen zijn volgens respondent A de complexiteit en de politieke gevoeligheid van de Wbmgp. Met name artikel 8 van de Wbmgp kan gevoelig liggen in de maatschappij. Artikel 8 heeft het imago om mensen uit te sluiten op basis van inkomen wat kan worden gezien als te ingrijpend of als discriminatie. Respondent A geeft aan dat dit invloed had op de keuze welke artikelen van de Wbmgp werden toegepast. Er komt niet expliciet naar voren dat dit een negatief effect heeft gehad op het implementatieproces. Respondent B van gemeente Schiedam is ook tevreden over het implementatieproces en noemt hierbij de complexiteit van de Wbmgp als grootste uitdaging. Ook de omgang met persoonlijke data maakt het implementatieproces complexer. Respondent B geeft aan tevreden te zijn over het verloop van het implementatieproces.

Respondent A van gemeente Capelle aan den IJssel geeft aan tevreden te zijn over de manier waarop de Wbmgp nu wordt uitgevoerd. Tijdens de implementatie was er sprake van een aantal knelpunten. Respondent A benoemt de voorrangscriteria van artikel 9 van de Wbmgp als knelpunt. Het opstellen van veel gedetailleerde voorrangscriteria zorgde ervoor dat de Wbmgp moeilijk toegepast kon worden. Uiteindelijk zijn de voorrangscriteria vereenvoudigd zodat de uitvoering verbeterd kon worden. Respondent B van gemeente Capelle aan den IJssel geeft aan dat het implementatieproces in het begin moeizaam verliep. Door onder andere de negatieve beeldvorming waren er op bestuurlijk niveau discussies over de Wbmgp waardoor het implementatieproces complexer werd. Respondent B benoemt ook de gedetailleerde voorrangscriteria als knelpunt voor de uitvoering. Het implementatieproces is ondanks de bestuurlijke discussies goed verlopen. Respondent B geeft aan dat het proces veel aandacht nodig had maar dat het uiteindelijk goed tot stand gekomen is.

Volgens respondent A van gemeente Nijmegen is de complexiteit van de aanvraag van de Wbmgp een aandachtspunt. Er moet veel informatie over eventuele Wbmgp-wijken worden aangeleverd bij zo'n aanvraag. Daarnaast geeft respondent A aan dat het lastig is om te bepalen hoe de effectiviteit van de Wbmgp gemeten zal worden. Respondent B van gemeente Nijmegen noemt dat het proces rondom de handhaving een verbeterpunt was. De gemeente is in een later stadium nog bezig geweest om de handhaving op orde te krijgen. Verder geven beide respondenten aan tevreden te zijn over het implementatieproces.

Het implementatieproces is volgens respondent A van gemeente Dordrecht goed verlopen. Alle respondenten geven aan tevreden te zijn over het implementatieproces van de Wbmgp. In gemeente Dordrecht was sprake van een convenant waarin al werd gescreend in bepaalde wijken. Met de komst van artikel 10 van de Wbmgp werd er een wettelijke basis gecreëerd voor het screenen in bepaalde wijken. Het eerdere convenant kwam in grote lijnen overeen met artikel 10. Respondent A noemt dat het goed cijfermatig aantonen van de problematiek in bepaalde wijken een aandachtspunt was tijdens het implementatieproces. Respondent C zegt dat er korte communicatielijnen zijn met partners. Respondent B en C noemen beide dat de gemeente in een later stadium bezig is geweest met de handhaving van artikel 10. Het opzetten van de handhaving had gedurende het implementatieproces minder prioriteit. Verder worden door alle respondenten geen knelpunten benoemd.

Beide respondenten van gemeente Nissewaard zijn tevreden over het implementatieproces. Respondent A noemt dat het implementatieproces lang geduurd heeft, maar dat er veel aandacht is geweest voor communicatie met betrokken partners en het zorgvuldig toepassen van de Wbmgp. Volgens respondent A zijn er veel gesprekken gevoerd over het negatieve imago die de Wbmgp bij zich draagt. Partijen die huiverig waren om de Wbmgp toe te passen zagen wel de noodzaak om de kwetsbare wijken te verbeteren waardoor er overeenstemming is bereikt. Respondent B geeft aan dat de gemeente al ervaring had met screening waardoor ze het wiel niet opnieuw hoefde uit te vinden. Volgens respondent B is er tijdens de implementatie maatwerk toegepast op plekken waar dat mogelijk was. Verder geven beide respondenten aan dat het implementatieproces soepel verloopt.

Allebei de respondenten van gemeente Vlaardingen zijn tevreden over het implementatieproces van de Wbmgp. Respondent A noemt dat er politieke discussies zijn over

de effectiviteit van de Wbmgp. Verder wijst respondent A erop dat het goed is dat de eisen voor de aanvraag van de Wbmgp streng zijn. Voor een zware maatregel als de Wbmgp is het goed dat een gemeente cijfermatig goed moet kunnen aantonen dat het echt nodig is. Het contact met het Ministerie van BZK heeft goed geholpen tijdens de implementatie en met het maken van de verlengingsaanvraag (Respondent A, gemeente Vlaardingen). Verder geven beide respondenten aan dat het implementatieproces soepel verloopt.

Beide respondenten van gemeente 's-Hertogenbosch zijn tevreden over de Wbmgp. Respondent A geeft aan dat de gemeente zocht naar een sturingsinstrument voor kwetsbare wijken en dat de Wbmgp goed bevalt. Over het implementatieproces kan respondent A echter geen uitspraken doen. Respondent B noemt dat het voor de woningbouwcorporaties in de beginfase van de Wbmgp wennen was. Woningbouwcorporaties moesten hun systeem aanpassen om de Wbmgp goed uit te kunnen voeren. Respondent B geeft aan dat het implementatieproces soepel verloopt en dat er tot nu toe geen knelpunten zijn geweest met betrekking tot de Wbmgp.

De respondent van gemeente Zaanstad is tevreden over het implementatieproces van de Wbmgp. Het contact met woningbouwcorporaties is goed verlopen en bij sociale huurwoningen loopt de implementatie goed. Volgens de respondent was het bij koopwoningen wat lastiger om te controleren wie een huisvestingsvergunning heeft aangevraagd en wie niet. Verder geeft de respondent aan dat het proces soepel verloopt en dat er vanuit de samenleving positieve geluiden te horen zijn over de Wbmgp.

Uit de interviews komt naar voren dat elke onderzochte gemeente een soepel implementatieproces doorloopt. Respondenten zijn over het algemeen tevreden over het implementatieproces. De aandachtspunten die tijdens de interviews werden genoemd hebben voornamelijk te maken met de complexiteit van de Wbmgp en de negatieve beeldvorming over de wet. De Wbmgp wordt door veel respondenten beschouwd als complexe wetgeving. Voor een aantal gemeenten was het ook een totaal nieuwe wet waardoor er veel tijd en aandacht uit moest gaan naar het begrijpen van de wet. De negatieve beeldvorming over de Wbmgp wordt in een aantal interviews genoemd als aandachtspunt tijdens de implementatie. De Wbmgp heeft voornamelijk door artikel 8 een slecht imago omdat het uitgaat van uitsluiting op basis van inkomen. In een aantal gemeenten heeft deze negatieve beeldvorming tot (politieke) discussies geleid. Buiten deze paar aandachtspunten kijken respondenten tevreden naar het implementatieproces.

5.3 Externe omstandigheden

De variabelen die onder *externe omstandigheden* vallen zijn: *economische omstandigheden* en *politieke omstandigheden*. Zoals in het theoretisch kader aangegeven zijn dit omstandigheden waar de gemeenten zelf geen invloed op kunnen uitoefenen.

Economische omstandigheden

Om de economische omstandigheden te meten is gevraagd aan respondenten of de economische omstandigheden van Nederland invloed hebben op het uitvoeren van de Wbmgp. Uit de data van de interviews is gebleken dat de economische staat van Nederland geen rol speelt tijdens het implementeren van de Wbmgp. Alle respondenten hebben

aangegeven dat de economische staat van Nederland geen effect heeft op het implementatieproces.

In gemeente Schiedam hebben de economische omstandigheden geen invloed op het implementatieproces. Respondent A spreekt over het feit dat economische omstandigheden effect kunnen hebben op de leefbaarheid in een kwetsbare wijk, maar geeft geen indicatie dat dit invloed kan hebben op het implementatieproces. Respondent B geeft aan dat economische omstandigheden bij het implementatieproces niet van toepassing zijn omdat de gemeente de financiële aspecten van het implementatieproces goed geregeld heeft.

Respondent A van gemeente Capelle aan den IJssel benoemt dat economische omstandigheden vooral te merken zijn bij het inkomen van burgers. Slechte economische omstandigheden kunnen zorgen voor minder hoge inkomens wat merkbaar is bij het aantal aanvragen voor een woning in een Wbmgp-gebied. Respondent A geeft geen indicatie dat economische omstandigheden invloed hebben op het implementatieproces. Dit wordt door respondent B van gemeente Capelle aan den IJssel ook bevestigd. Het is een bestuurlijke keuze die vaststaat en ongeacht economische omstandigheden uitgevoerd dient te worden (Respondent B, gemeente Capelle aan den IJssel)

Respondent A van gemeente Nijmegen gaat in op het effect van slechte economische omstandigheden op de leefbaarheid in een wijk. Hierbij wordt benoemd dat economische omstandigheden indirect invloed hebben op de daadwerkelijke uitvoering van de Wbmgp, bijvoorbeeld het aantal aanvragen wat een gemeente krijgt. Respondent B van gemeente Nijmegen gaat ook in op het effect van economische omstandigheden op de leefbaarheid. Het effect van economische omstandigheden op het implementatieproces wordt door beide respondenten niet benoemd.

In gemeente Dordrecht noemen beide respondenten dat economische omstandigheden geen rol spelen bij het implementeren. Respondent A geeft aan dat de economie er goed voorstond tijdens het begin van de implementatie en dat het geen aandachtspunt is geweest. Respondent B benoemt alleen het effect op de huizenmarkt wat een gemeente moet aangeven in de aanvraag voor de Wbmgp.

Respondent A van gemeente Nissewaard geeft aan dat het effect van economische omstandigheden zeer beperkt is en gaat in op de verschillen tussen hoge en lage inkomens. Het effect van economische omstandigheden op het implementatieproces wordt niet benoemd. Respondent B van gemeente Nissewaard geeft aan niks te merken van de economische omstandigheden op het implementatieproces.

Beide respondenten van gemeente Vlaardingen denken niet dat economische omstandigheden invloed hebben op het implementatieproces. Het effect van economische omstandigheden op de uitvoering wordt door beide respondenten niet benoemd.

Respondent A van gemeente 's-Hertogenbosch geeft ook aan dat er geen invloed is van economische omstandigheden op het implementatieproces. Dit wordt door respondent B ook bevestigd.

De respondent van gemeente Zaanstad geeft aan dat economische omstandigheden geen rol spelen tijdens het implementatieproces. Bij de uitvoering benoemt de respondent dat de schaarste op de huizenmarkt een rol speelt. Dit is vooral te zien in het aantal aanvragen op een woning in een Wbmgp-gebied. Het implementatieproces wordt verder niet benoemd.

Uit de interviews blijkt dat economische omstandigheden bij het implementatieproces geen rol spelen. Weliswaar kunnen economische omstandigheden invloed hebben op de hoeveelheid aanvragen die binnenkomt, maar de economische omstandigheden hebben geen invloed op het implementatieproces.

Politieke omstandigheden

De andere variabele is *politieke omstandigheden*. De indicator voor deze variabele is of de politieke samenstelling op landelijk niveau enige invloed heeft op het implementeren van de Wbmgp. Uit de interviews komt naar voren dat de politieke omstandigheden nagenoeg geen invloed heeft op het implementeren van de Wbmgp.

Respondent A van gemeente Schiedam benoemt dat de politieke samenstelling op landelijk niveau de wetgeving bepaald van de Wbmgp waar op lokaal niveau mee gewerkt moet worden. Respondent A noemt daarnaast dat de politieke samenstelling op lokaal niveau wel bepalend is voor de implementatie en uitvoering van de Wbmgp. De politieke samenstelling op landelijk niveau wordt verder niet meer benoemd. Respondent B van gemeente Schiedam geeft aan geen effect te voelen van de politieke samenstelling op landelijk niveau.

Beide respondenten van gemeente Capelle aan den IJssel geven aan niks te merken van de politieke samenstelling op landelijk niveau bij de implementatie. Respondent A benoemt dat de politiek altijd enige invloed heeft op wetgeving maar dat het bij het implementatieproces niet merkbaar was.

Respondent A van gemeente Nijmegen noemt dat zowel op landelijk niveau als op lokaal niveau het besef ontstaat dat er iets gedaan moet worden aan de leefbaarheid in bepaalde wijken. Over het effect van landelijke politiek op het implementatieproces wordt verder niet gesproken. Respondent B van gemeente Nijmegen spreekt over een minimaal effect van de landelijke politieke samenstelling. Als de landelijke politiek meer naar links verschuift kan er meer weerstand tegen de Wbmgp ontstaan omdat linkse partijen anders tegen die wetgeving kijken dan rechtse partijen (Respondent B, gemeente Nijmegen). Respondent B geeft aan dat het geen duidelijk effect is maar dat het een mogelijkheid kan zijn als er een verschuiving plaatsvindt. De invloed van de politieke samenstelling op landelijk niveau op het implementatieproces van de Wbmgp wordt door respondent B niet expliciet benoemd.

Respondent A van gemeente Dordrecht geeft aan dat de Wbmgp vanuit de landelijke politiek geregeld wordt. De wetgeving zelf is afkomstig van een landelijke politieke meerderheid en de eisen voor de aanvraag worden door het Ministerie van BZK geregeld en beoordeeld (Respondent A, gemeente Dordrecht). De gemeente zit wel gebonden aan voorwaarden die gesteld zijn door de landelijke politiek. Respondent B benoemt alleen het contact met het Ministerie van BZK als politieke invloed. Verder wordt aangegeven dat een verschuiving in de lokale politiek invloed kan uitoefenen op de Wbmgp. Een effect van de landelijke politieke

samenstelling op het implementatieproces van de Wbmgp wordt door respondenten B en C niet benoemd.

De landelijke politiek is volgens respondent A van gemeente Nissewaard bepalend voor de landelijke aandacht die uitgaat naar bepaalde onderwerpen. Als de landelijke politiek meer aandacht heeft voor leefbaarheidsproblemen kan dit worden teruggezien in de financiering voor de aanpak van leefbaarheidsproblemen (Respondent A, gemeente Nissewaard). Hierbij wordt benoemd dat dit ook op andere beleidsterreinen mogelijk is. Op deze manier zou men de invloed van de landelijke politiek kunnen voelen. Respondent B van gemeente Nissewaard noemt dat de invloed van de landelijke politiek op het implementatieproces van de Wbmgp gering is. De wetgeving was al bepaald dus had de gemeente weinig te maken met de politieke samenstelling op landelijk niveau. De lokale politiek maakt de keuze om de Wbmgp toe te passen.

Respondent A van gemeente Vlaardingen geeft aan dat de hoeveelheid ruimte die de lokale overheid krijgt, beïnvloedt kan worden door de landelijke politieke samenstelling. Linkse en rechtse partijen kijken verschillend naar de Wbmgp dus als er een verschuiving plaatsvindt kan dit invloed hebben op de mogelijkheden die een lokale overheid krijgt om de leefbaarheidsproblemen aan te pakken (Respondent A, gemeente Vlaardingen). Respondent B van gemeente Vlaardingen geeft aan dat de lokale politiek veel invloed heeft. Over de politieke samenstelling op landelijk niveau wordt door respondent B verder niet gesproken.

Beide respondenten van gemeente 's-Hertogenbosch geven aan dat de politieke samenstelling op landelijk niveau geen invloed heeft op het implementatieproces van de Wbmgp. Respondent A benoemt dat het wellicht in kleine mate voelbaar is maar dat de lokale politiek meer invloed heeft.

De respondent van gemeente Zaanstad geeft niet aan dat de politieke samenstelling op landelijk niveau invloed heeft op het implementatieproces. Bij het stellen van andere vragen geeft de respondent aan dat de lokale politiek wel belangrijke keuzes moet maken als het gaat over de Wbmgp. De politieke samenstelling op landelijk niveau wordt verder niet meer besproken.

Het effect van de politieke samenstelling op landelijk niveau is in sommige gemeenten merkbaar. De beoordeling van de aanvraag voor de Wbmgp wordt door het Ministerie van BZK gedaan. De landelijke politiek heeft daarnaast invloed op de voorwaarden die de aanvraag stelt. Respondenten benoemen vaak de invloed van de lokale politiek op het implementatieproces als het gaat over politieke omstandigheden. Deze variabele maakt echter geen onderdeel uit van het conceptueel model.

Als het gaat over externe factoren hebben economische omstandigheden geen invloed op het implementatieproces. De politieke omstandigheden zijn in sommige gemeenten van invloed op het implementatieproces. In Tabel 3 staat een overzicht van de factoren en in welke mate ze aanwezig zijn tijdens het implementatieproces.

X = Variabele is niet aanwezig en wordt niet benoemd door beide respondenten
 ~ = Variabele is enigszins/gedeeltelijk aanwezig en wordt benoemd door één respondent
 V = Variabele is aanwezig en wordt benoemd door beide respondenten

	Economische omstandigheden	Politieke omstandigheden
Gemeente Schiedam	X	X
Gemeente Capelle aan den IJssel	X	X
Gemeente Nijmegen	X	X
Gemeente Dordrecht	X	~
Gemeente Nissewaard	X	~
Gemeente Vlaardingen	X	~
Gemeente 's-Hertogenbosch	X	X
Gemeente Zaanstad	X	X

Tabel 3: Externe omstandigheden

5.4 Tijd en middelen

De volgende groep onafhankelijke variabelen is de groep *tijd en middelen*. Tijdens een implementatieproces kunnen gemeenten gebruik maken van hulpmiddelen om het implementatieproces te ondersteunen mocht dit nodig zijn. In het conceptueel model van dit onderzoek zijn een aantal variabelen opgesteld die te maken hebben met hulpmiddelen of met tijd. Deze variabelen zijn: *voldoende tijd, financiële middelen, overheidscapaciteit, kennisniveau van personeel en duidelijkheid van middelen*.

Voldoende tijd

De variabele *voldoende tijd* gaat over de tijd waarin het implementatieproces wordt uitgevoerd. Een implementatieproces kan in sommige gevallen meer tijd in beslag nemen dan vooraf beoogd was. Om te meten of het hebben van voldoende tijd positief bijdraagt aan het implementatieproces wordt aan respondenten gevraagd naar de mate waarin ze tijdsdruk ervaren bij het implementatieproces en wat voor invloed dit eventueel had op het implementatieproces.

Respondent A van gemeente Schiedam geeft aan tijdsdruk te hebben ervaren tijdens het implementatieproces. Dit had voornamelijk te maken met gemeenteraadsverkiezingen waardoor het implementatieproces onder druk kwam te staan (Respondent A, gemeente Schiedam). Daarnaast geeft respondent A aan dat de Wbmgp complexe wetgeving is waar veel tijd in gestoken moet worden. Over het effect daarvan op het implementatieproces is niet gesproken. Respondent B van gemeente Schiedam geeft aan geen tijdsdruk te hebben ervaren en dat de gemeente alles op tijd heeft geregeld.

Respondent A van gemeente Capelle aan den IJssel geeft aan geen beeld te hebben van eventuele tijdsdruk bij het implementatieproces. Respondent B spreekt wel over enige mate van tijdsdruk tijdens het implementatieproces. De gemeente had er belang bij dat de Wbmgp snel werd geïmplementeerd. Het effect van deze tijdsdruk in gemeente Capelle aan den IJssel kwam het implementatieproces ten goede. Respondent B noemt dat door de urgentie van de Wbmgp er meer aandacht was voor het goed regelen van bepaalde zaken. Ook het nauwe contact met het Ministerie van BZK zorgde ervoor dat er in een korte tijd veel bereikt werd (Respondent B, gemeente Capelle aan den IJssel).

Beide respondenten van gemeente Nijmegen hebben geen tijdsdruk ervaren tijdens het implementeren van de Wbmgp. Respondent A benoemt wel dat bepaalde partijen zoals woningbouwcorporaties belang hebben bij snelle besluitvorming. Respondent B geeft aan dat met de invoering van de Wbmgp een formalisering nodig was van oude convenanten binnen de gemeente wat zou kunnen zorgen voor tijdsdruk. Dit is volgens respondent B echter niet het geval geweest.

Respondent A van gemeente Dordrecht geeft aan wel tijdsdruk te hebben ervaren tijdens het implementatieproces. Net als in gemeente Nijmegen waren er oude convenanten die door de komst van de Wbmgp geformaliseerd moesten worden. Er zat een zekere mate van tijdsdruk achter omdat er anders een gat dreigde te vallen waarin de gemeente niet kon sturen (Respondent A, gemeente Dordrecht). Respondent A noemt daarnaast dat er door deze tijdsdruk minder in de samenleving is gekeken hoe er gedacht werd over de Wbmgp. Volgens respondent A was de Wbmgp echter wel een voortzetting van iets wat al werd toegepast in gemeente Dordrecht dus dat het voor het implementatieproces niet doorslaggevend was. Respondenten B en C van gemeente Dordrecht geven aan geen tijdsdruk te hebben ervaren.

Respondent A van gemeente Nissewaard noemt geen tijdsdruk te hebben ervaren tijdens het implementatieproces. De Wbmgp wordt zorgvuldig toegepast en er in gemeente Nissewaard voldoende tijd vrijgemaakt om de Wbmgp nauwkeurig toe te passen (Respondent A, gemeente Nissewaard). Volgens respondent B van gemeente Nissewaard is de deadline voor de toepassing van de Wbmgp goed in de gaten gehouden. Respondent B zegt zelf geen tijdsdruk te hebben ervaren. Respondent B geeft ook aan dat het belangrijk was dat taken zorgvuldig werden uitgevoerd binnen de gegeven tijd.

Respondent A van gemeente Vlaardingen benoemt tijdsdruk te hebben ervaren bij de verlengingsaanvraag van de Wbmgp. Of er sprake was van tijdsdruk tijdens het beginstadium van het implementatieproces kan respondent A niet benoemen. Respondent B van gemeente Vlaardingen geeft aan geen tijdsdruk te hebben ervaren.

Uit de interviews met de respondenten van gemeente 's-Hertogenbosch is niet duidelijk of er tijdsdruk is ervaren tijdens het implementatieproces. Beide respondenten geven aan niet te weten of er tijdens het beginstadium van het implementatieproces sprake was van tijdsdruk.

De respondent van gemeente Zaanstad noemt niet expliciet dat er sprake was van tijdsdruk bij het implementatieproces. De respondent wijst er wel op dat de gemeente voldoende hulp had bij het implementatieproces waardoor alles binnen de gegeven tijd geregeld was.

Uit de interviews komt naar voren dat in een aantal gemeenten sprake was van tijdsdruk. Hierbij was op basis van de interviews geen sprake van een negatief effect op het implementatieproces. Uit de antwoorden van respondenten kan gesteld worden dat de tijdsdruk zorgde voor meer aandacht om taken goed uit te voeren. Uit geen enkel interview is op te maken dat gemeenten te weinig tijd hadden om de Wbmgp te implementeren voordat de wet van kracht werd.

Financiële middelen

De variabele *financiële middelen* gaat over de financiën van een gemeente. Het hebben van voldoende financiële middelen stelt een gemeente meer in staat om het implementatieproces te ondersteunen mocht dit nodig zijn. Aan respondenten is gevraagd of de gemeente voldoende financiële middelen beschikbaar heeft om het implementatieproces te ondersteunen.

Beide respondenten van gemeente Schiedam geven aan dat er voldoende financiële middelen zijn om het implementatieproces te ondersteunen. Respondent A noemt dat er binnen de gemeente een budget is opgesteld waarin zowel de implementatie als de uitvoering is geregeld.

Zowel respondent A als respondent B van gemeente Capelle aan den IJssel benoemen dat de gemeente voldoende financiële middelen heeft. Respondent B geeft aan dat de kosten van het implementatieproces voornamelijk ambtelijke uren zijn en dat het geen problemen heeft opgeleverd.

Voor gemeente Nijmegen geven beide respondenten aan dat de financiële capaciteit van de gemeente goed is. Volgens respondent B wordt er een fatsoenlijk budget vrijgemaakt als er iets wordt ondernomen in de gemeente.

Respondent A van gemeente Dordrecht geeft aan dat er geen problemen zijn waar financiële middelen voor vrijgemaakt moesten worden. Volgens respondent B worden alle kosten opgevangen en is er naast ambtelijke uren geen sprake van extra kosten.

Respondent A van gemeente Nissewaard benoemt dat de gemeente geen zorgen had over het kostenplaatje van de Wbmgp. Respondent B geeft aan dat de gemeente zich geen zorgen heeft gemaakt over de continuering van de Wbmgp met betrekking tot financiële middelen.

Beide respondenten van gemeente Vlaardingen geven aan dat er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn. Respondent A noemt hierbij dat de gemeente goed zicht heeft op eventuele kosten.

Beide respondenten van gemeente 's-Hertogenbosch spreken over voldoende financiële middelen binnen de gemeente. Respondent A noemt dat alle kosten binnen het reguliere budget zijn gebleven. Er is verder geen sprake van problemen met betrekking tot financiële middelen.

De respondent van gemeente Zaanstad geeft aan dat gemeente voldoende budget heeft vrijgemaakt om de implementatie en uitvoering te regelen. Bij de uitvoering is sprake van wat extra kosten maar dat wordt binnen de gemeente opgevangen (Respondent gemeente

Zaanstad). De respondent van gemeente Zaanstad noemt dat er voldoende financiële middelen zijn om het proces te ondersteunen.

Alle respondenten geven aan dat de gemeenten voldoende financiële middelen bezitten om het implementatieproces te ondersteunen. In geen enkel interview komt naar voren dat de gemeente problemen met financiële middelen heeft wat een gevaar kan opleveren voor het implementeren. Een aantal respondenten geven aan dat de kosten van het implementatieproces voornamelijk personeelsuren zijn. Die worden door alle onderzochte gemeenten binnen het reguliere budget opgenomen. Met betrekking tot het implementatieproces kan gesteld worden dat in elke gemeente voldoende financiële middelen aanwezig zijn.

Overheidscapaciteit

De variabele *overheidscapaciteit* gaat over de personeelscapaciteit van de gemeente om het implementatieproces goed uit te voeren. Voor elk implementatieproces zijn mensen nodig die het beleid implementeren. De indicator bij deze variabele is de mate waarin het beschikbare personeel de taken goed uit kan voeren. Aan respondenten is gevraagd of alle taken vooraf verdeeld waren over het beschikbare personeel en of zij dit goed uit kunnen voeren. Daarnaast is ook gevraagd in hoeverre er gebruik is gemaakt van extern personeel om taken uit te voeren. Extern personeel kan de overheidscapaciteit vergroten om alle taken uit te voeren tijdens het implementatieproces.

Beide respondenten van gemeente Schiedam geven aan dat de taken tijdens het implementatieproces goed uitvoerbaar waren voor het beschikbare personeel. Respondent A geeft aan dat alle taken binnen de reguliere uren zijn uitgevoerd. Daarnaast noemt respondent A dat er bij ICT iemand is ingehuurd voor programmering. Verder zijn alle taken binnen de gemeente gebleven.

Allebei de respondenten van gemeente Capelle aan den IJssel geven aan dat het personeel de taken goed kan uitvoeren. Respondent A noemt ook dat de Wbmgp in Capelle aan den IJssel alleen bij de afdeling Wonen zit. Bij het toepassen van artikel 10 wordt ook de afdeling Veiligheid betrokken wat invloed heeft op de capaciteit. Voor het implementatieproces is geen extern personeel ingeschakeld (Respondent A, gemeente Capelle aan den IJssel). Respondent B geeft aan dat het implementeren van de Wbmgp wel voor extra werk heeft gezorgd, maar dat dit binnen de reguliere uren is opgevangen.

Respondent A van gemeente Nijmegen benoemt dat de taken van het implementeren goed zijn uitgevoerd maar dat tijdens de uitvoering meer capaciteit nodig was om de handhaving van de Wbmgp op orde te krijgen. Beide respondenten benoemen hierbij dat er een externe procesmanager is aangenomen om de handhaving op orde te stellen. Respondent B geeft aan dat bij de implementatie van de Wbmgp taken goed uitvoerbaar waren voor het beschikbare personeel. Het waren taken die het personeel erbij deden naast hun reguliere werk (Respondent B, gemeente Nijmegen).

Alle respondenten van gemeente Dordrecht spreken over een goede uitvoerbaarheid van de taken binnen het implementatieproces. Respondent A benoemt ook dat er veel wordt

samengewerkt met bijvoorbeeld woningbouwcorporaties zodat de taken goed worden uitgevoerd. Respondent B wijst erop dat voor de uitvoering meer capaciteit is gecreëerd binnen de gemeente. Respondent C spreekt daarnaast over goede ondersteuning als het gaat over personeel. Alle respondenten geven aan dat bij de implementatie geen sprake was van extern ingehuurd personeel.

Allebei de respondenten van gemeente Nissewaard wijzen erop dat de taken van het implementatieproces goed uitvoerbaar zijn. Aangezien in gemeente Nissewaard sprake was van oude convenanten met betrekking tot screening waren de taken niet nieuw en werd het in het beginstadium door het personeel goed opgepakt (Respondent A, gemeente Nissewaard). Beide respondenten geven aan dat tijdens de implementatie geen gebruik is gemaakt van extern personeel.

Respondent A van gemeente Vlaardingen benoemt dat tijdens de implementatie een aantal mensen de taken hebben uitgevoerd. Hierbij was sprake van verschillende rollen waardoor alle taken goed uitgevoerd kunnen worden (Respondent A, gemeente Vlaardingen). Respondent B van gemeente Vlaardingen geeft aan dat alle taken binnen de reguliere uren zijn uitgevoerd. Beide respondenten noemen dat er geen gebruik is gemaakt van extern personeel tijdens de implementatie.

Beide respondenten van gemeente 's-Hertogenbosch benoemen dat er geen problemen zijn met de taken van de implementatie. Uit de interviews komt niet expliciet naar voren dat de taken verdeeld zijn over het beschikbare personeel en dat ze die taken goed uit kunnen voeren. Beide respondenten geven echter wel aan dat er geen gebruik is gemaakt van extern personeel om taken uit te voeren.

De respondent van gemeente Zaanstad geeft aan dat binnen de gemeente extra capaciteit is gecreëerd voor de implementatie en uitvoering van de Wbmgp. Volgens de respondent van gemeente Zaanstad was dit nodig om alle taken goed uit te kunnen voeren. Daarnaast benoemt de respondent dat er geen sprake was van extern personeel. Er was alleen sprake van een verruiming van interne capaciteit om de uitvoering goed te regelen.

Uit alle interviews is op te maken dat er in elke onderzochte gemeente voldoende personeel is om het implementatieproces te regelen. Respondenten geven aan dat de taken van de implementatie en uitvoering binnen reguliere werkuren wordt gedaan. Alleen uit de interviews met respondenten van gemeente 's-Hertogenbosch werd niet duidelijk of er sprake was van voldoende personeel. Tijdens het implementatieproces was er daarnaast geen sprake van extern ingehuurd personeel. Alle respondenten geven aan dat de implementatie binnen de gemeente is gebleven.

Kennisniveau van personeel

De variabele *kennisniveau van personeel* gaat over de mate van kennis wat het personeel bezit over de inhoud en de werking van de Wbmgp. Het implementatieproces kan beter worden uitgevoerd als het personeel weet waar de Wbmgp over gaat en hoe de wet werkt. Aan respondenten is gevraagd in hoeverre zij vinden dat zij en eventueel hun collega's genoeg kennis bezitten over de Wbmgp.

Beide respondenten van gemeente Schiedam geven aan de Wbmgp goed te kennen. Respondent A benadrukt dat er intensief is gewerkt om de Wbmgp door te nemen en te bepalen wat de wet kan betekenen voor de gemeente. Het eigen maken van de Wbmgp is door het personeel zelf gedaan.

Respondent A van gemeente Capelle aan den IJssel geeft aan dat de kennis over de Wbmgp goed is. Hierbij wordt benadrukt dat de landelijke leerkring van het Ministerie van BZK over de Wbmgp helpt in het verbreden van kennis. Daarnaast benoemt respondent A dat samenwerken met andere gemeenten die de Wbmgp toepassen ook helpt met het begrijpen van de Wbmgp. Respondent B geeft aan dat de kennis over de Wbmgp adequaat was, maar dat het soms lastig was de wet te interpreteren en uitvoerbaar te maken. Verder benoemen beide respondenten dat ze de kennis over de Wbmgp zelf uitgezocht hebben zonder hulp van buitenaf.

Respondent A van gemeente Nijmegen geeft aan dat er door mutatie met betrekking tot personeel wat kennis over de Wbmgp verloren is gegaan en dat er mensen moeten worden ingewerkt om de Wbmgp goed te leren kennen. Respondent A benoemt niet expliciet of er sprake is van adequate of te weinig kennis van de Wbmgp. Respondent B wijst erop dat de kennis over het eigen vakgebied goed is. Respondent B benoemt bij het vergaren van kennis over de Wbmgp de landelijke leerkring als belangrijk hulpmiddel. Respondent B geeft verder aan dat iedereen voldoende kennis heeft over het eigen vakgebied.

Respondent A van gemeente Dordrecht geeft aan dat de kennis over de Wbmgp geleidelijk aan steeds meer wordt. Het is een kwestie van inlezen, discussiëren en veel contact houden met directe partners. Verder benoemt respondent A het belang van het Ministerie van BZK, die door het organiseren van bijeenkomsten zoals de landelijke leerkring fungeerde als grootste bron van kennisdeling (Respondent A, gemeente Dordrecht). Respondent B van gemeente Dordrecht noemt dat er voldoende kennis is over de Wbmgp om alles goed uit te voeren. Ook benoemt respondent B de landelijke leerkring als hulpmiddel voor kennisdeling met andere gemeenten. Respondent C benadrukt ook dat de mate van kennis over de Wbmgp eventueel verbeterd kan worden.

Beide respondenten van gemeente Nissewaard geven aan dat er voldoende kennis over de Wbmgp is binnen de gemeente. Respondent A benoemt dat er veel aandacht is geweest om ook de partners zoals woningbouwcorporaties bij te praten over de Wbmgp. Respondent B van gemeente Nissewaard wijst erop dat bepaalde onderdelen van de Wbmgp bekend waren omdat gemeente Nissewaard eerder ervaring heeft gehad met screenen. Hierdoor was het volgens respondent B makkelijker om de wet uit te zoeken en de betrokken partners op de hoogte te brengen.

Respondent A van gemeente Vlaardingen geeft aan dat de kennis over de Wbmgp bij de implementatie goed zit. Door een wisseling in personeel moest de kennis over de Wbmgp opnieuw geleerd worden. Hierbij benadrukt respondent A dat de landelijke leerkring zorgt voor veel kennisdeling onder Wbmgp-gemeenten waardoor men snel de Wbmgp eigen kan maken. Respondent B benoemt dat de mensen die zich bezighouden met de Wbmgp

voldoende kennis hebben. Volgens respondent B is er altijd verbetering mogelijk maar is de huidige kennis voldoende.

Beide respondenten van gemeente 's-Hertogenbosch geven aan dat de kennis over de Wbmgp voldoende is. Respondent A benoemt dat gedurende het hele Wbmgp-traject de kennis is opgebouwd. Het samenwerken met partners, het contact met andere gemeenten en de landelijke leerkring worden door respondent A benoemd als voornaamste bronnen van kennis.

De respondent van gemeente Zaanstad benoemt dat er verbetering mogelijk is in kennis. Doordat de Wbmgp snel aangevraagd moest worden is het verzamelen van kennis over de Wbmgp wat minder geweest. De respondent benoemt hierbij dat de landelijke leerkring en contact met andere gemeenten belangrijk is om van elkaar te leren en de Wbmgp beter te snappen. Ondanks dat het kennisniveau beter kan, geeft de respondent niet expliciet aan dat de kennis over de Wbmgp ondermaats is. Over het hebben van voldoende kennis over de Wbmgp wordt verder niet gesproken.

Uit de interviews komt naar voren dat in elke onderzochte gemeente sprake is van voldoende kennis. Een aantal respondenten zijn kritischer dan anderen en vinden dat het kennisniveau verbeterd kan worden. Opvallend is dat bij veel respondenten het contact met andere gemeenten en de landelijke leerkring wordt benoemd als voornaamste bron van kennis. Door geen een respondent wordt expliciet benoemd dat er onvoldoende kennis is over de Wbmgp. Een aantal respondenten geeft aan dat de kennis over de Wbmgp gedurende het hele traject verbeterd is. Er is geen indicatie gegeven dat het kennisniveau van personeel bij de implementatie onvoldoende is.

Duidelijkheid van middelen

De laatste variabele in het kader van tijd en middelen is *duidelijkheid van middelen*. Tijdens het implementatieproces kunnen hulpmiddelen van grote invloed zijn op het verloop van het proces. Hierboven zijn al een aantal hulpmiddelen benoemd zoals: tijd, geld, personeel en kennis. De variabele *duidelijkheid van middelen* gaat over de hulpmiddelen die naast de bovengenoemde hulpmiddelen beschikbaar zijn tijdens het implementatieproces. Andere hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld netwerk en technologie. Daarnaast bestaat *duidelijkheid van middelen* ook uit de mate waarin het personeel zich bewust is van deze andere hulpmiddelen. Bij het implementatieproces is het belangrijk om zicht te hebben op alle beschikbare hulpmiddelen zodat ze effectief en efficiënt ingezet kunnen worden. Aan respondenten is gevraagd of er meerdere hulpmiddelen beschikbaar en inzetbaar zijn tijdens het implementatieproces naast de hulpmiddelen: tijd, geld, personeel en kennis. Vervolgens is gevraagd in hoeverre de respondenten en eventueel hun collega's zich ervan bewust zijn dat deze extra hulpmiddelen er zijn en dat ze ervan gebruik kunnen maken.

Respondent A van gemeente Schiedam geeft aan dat er gebruik is gemaakt van technologie in de implementatie. Er is gekeken naar de route van een dossier en gekeken hoe die route het beste vormgegeven kan worden. Hierbij is gebruik gemaakt van technologie om programma's op elkaar af te stemmen (Respondent A, gemeente Schiedam). Verder geeft respondent A aan dat de leerkring van groot belang is tijdens het proces. In de leerkring kan men terecht met

alle vragen en problemen die zich voordoen met de toepassing van de Wbmgp. Niet alleen tijdens de implementatie is de leerkring belangrijk, er wordt door respondent A ook benadrukt dat de leerkring bij de daadwerkelijke uitvoering een belangrijke rol blijft spelen. Respondent B benoemt ook technologie en de leerkring als hulpmiddelen die de gemeente heeft gebruikt. Beide respondenten geven aan dat ze op de hoogte zijn van deze extra hulpmiddelen.

Respondent A van gemeente Capelle aan den IJssel benoemt dat het opslaan en beschermen van persoonlijke data belangrijk is bij de Wbmgp. Verder wordt door respondent A de leerkring benoemd als belangrijk hulpmiddel. Ook neemt gemeente Capelle aan den IJssel actief deel aan de leerkring. Volgens Respondent A is het personeel binnen gemeente Capelle goed op de hoogte van de hulpmiddelen die er zijn. Respondent B van gemeente Capelle aan den IJssel geeft net als respondent A aan dat technologie belangrijk is in de zin van omgang met persoonlijke data. Respondent B geeft daarnaast aan veel contact te hebben gehad met het Ministerie van BZK voor ondersteuning bij het implementatieproces. De leerkring wordt door respondent B echter niet benoemd. Respondent B geeft ook aan goed op de hoogte te zijn van de beschikbare hulpmiddelen.

Respondent A van gemeente Nijmegen noemt technologie als duidelijk onderdeel van de Wbmgp. Er worden persoonsgegevens behandeld waar de gemeente voorzichtig mee omgaat. Daarnaast wordt het Ministerie van BZK benoemd als hulpmiddel voor de gemeente. Respondent A geeft aan dat het Ministerie erg actief is in het benaderen van gemeenten om hulp aan te bieden. Mede door deze actieve houding van het Ministerie is het personeel binnen gemeente Nijmegen goed op de hoogte van de beschikbare hulpmiddelen. Ook respondent B van gemeente Nijmegen benoemt netwerk als belangrijk hulpmiddel tijdens het proces. Niet alleen de leerkring wordt besproken in het kader van netwerk, maar ook netwerken binnen de politieorganisatie kunnen waardevol zijn in het proces van de Wbmgp. Daarnaast wordt door respondent B sociale media benoemd als hulpmiddel. In het kader van veiligheid kan sociale media gebruikt worden om bepaalde informatie te achterhalen. Het gebruik van technologie wordt door respondent B verder niet benoemd. Respondent B geeft ook aan goed op de hoogte te zijn van alle beschikbare hulpmiddelen.

Respondent A van gemeente Dordrecht benoemt het belang van een netwerk tijdens de implementatie. Een netwerk is belangrijk om de juiste vragen te kunnen stellen aan de juiste mensen. Daarnaast wordt benoemd dat het werken met persoonsgegevens een belangrijk onderdeel is tijdens de implementatie. Een gemeente moet bij de implementatie goed in kaart brengen hoe persoonsgegevens worden opgeslagen en hoe persoonsgegevens veilig gecommuniceerd kunnen worden (Respondent A, gemeente Dordrecht). Respondent A geeft aan goed op de hoogte te zijn van alle hulpmiddelen. Doordat er verschillende mensen met verschillende achtergronden in een team werken, weet iedereen welke hulpmiddelen er ingezet kunnen worden. Respondent B benoemt dat de technologische ondersteuning voor de screening erg belangrijk is. Respondent B geeft ook aan dat netwerk een waardevol hulpmiddel is. Er wordt door respondenten B en C gesproken over meerdere netwerken. Zo wordt er bijvoorbeeld gebruik gemaakt van contacten binnen de organisatie, zoals juridische ondersteuning. Verder wordt het netwerk met het Ministerie van BZK en de leerkring door

respondent B ook benoemd als erg waardevol. Respondent B geeft net als respondent A aan dat zij goed op de hoogte zijn van deze beschikbare hulpmiddelen.

Beide respondenten van gemeente Nissewaard benoemen netwerk als belangrijk hulpmiddel voor de implementatie en uitvoering van de Wbmgp. Respondent A geeft aan dat het Ministerie van BZK erg actief is in het benaderen van gemeenten om hulp aan te bieden. Verder wordt de landelijke leerkring benoemd om contact te maken met andere Wbmgp-gemeenten. Respondent B benoemt dit ook. Beide respondenten geven aan goed op de hoogte te zijn van de mogelijkheid om netwerken te gebruiken. Technologische hulpmiddelen komen bij beide respondenten niet ter sprake.

Respondent A van gemeente Vlaardingen noemt de landelijke leerkring als hulpmiddel tijdens het Wbmgp-traject. De bijeenkomsten die georganiseerd worden door het Ministerie van BZK zijn een goede manier om kennis te delen en om mensen van verschillende achtergronden te ontmoeten (Respondent A, gemeente Vlaardingen). Respondent A geeft aan goed op de hoogte te zijn dat dit hulpmiddel er is. Respondent B geeft aan niet veel kennis te hebben over aanvullende hulpmiddelen tijdens het implementatieproces. Technologische hulpmiddelen worden door beide respondenten niet benoemd.

Respondent A van gemeente 's-Hertogenbosch noemt de landelijke leerkring ook als hulpmiddel. Bij eventuele problemen is het waardevol om te discussiëren met mensen die hetzelfde ervaren. In de leerkring is ruimte om informatie te delen met andere gemeenten over de Wbmgp (Respondent A, gemeente 's-Hertogenbosch). Respondent A geeft ook aan goed op de hoogte te zijn hiervan. Respondent B geeft aan niet veel kennis te hebben van aanvullende hulpmiddelen. Andere aanvullende hulpmiddelen worden door beide respondenten niet benoemd.

De respondent van gemeente Zaanstad geeft aan dat technologie belangrijk is om de aanvragen voor huisvestingsvergunningen goed te regelen. Daarnaast benadrukt de respondent het belang van netwerk wat cruciaal is voor het proces. Niet alleen het netwerk met woningbouwcorporaties is waardevol maar ook het contact met de leerkring. De respondent van gemeente Zaanstad geeft aan goed op de hoogte te zijn dat deze middelen er zijn en dat ze ingezet kunnen worden.

Uit alle interviews komt naar voren dat netwerk en technologie belangrijke hulpmiddelen zijn. Netwerk komt in elk interview naar voren als een waardevol en bekend hulpmiddel waar actief mee gewerkt wordt. Niet alleen tijdens de implementatie maar ook tijdens de uitvoering maken gemeenten gebruik van verschillende netwerken. Het voornaamste netwerk is de landelijke leerkring met Wbmgp-gemeenten die gecoördineerd wordt vanuit het Ministerie van BZK. Een aantal respondenten geeft aan dat het Ministerie zelf ook erg actief is in het benaderen van gemeenten om hulp aan te bieden. De respondenten van gemeente Nijmegen en Nissewaard zijn duidelijk positief over de proactieve houding van het Ministerie van BZK. Technologie wordt in een aantal interviews ook benoemd als hulpmiddel. Technologische hulpmiddelen kunnen worden ingezet om persoonlijke data te beschermen en te verwerken. Voornamelijk tijdens het beginstadium van de implementatie is het belangrijk om na te

denken hoe de gemeente de omgang met persoonlijke data gaat inrichten. Andere hulpmiddelen zijn door respondenten niet benoemd.

De variabele *duidelijkheid van middelen* gaat over de vraag of respondenten op de hoogte zijn van de beschikbaarheid en inzetbaarheid van de extra hulpmiddelen. Uit alle interviews komt naar voren dat respondenten voldoende op de hoogte zijn van de hulpmiddelen die tijdens het implementatieproces beschikbaar zijn. In Tabel 4 wordt een overzicht gegeven van de variabelen binnen de groep *Tijd en middelen*.

	<i>Voldoende tijd</i>	Financiële middelen	Overheids capaciteit	Kennisniveau van personeel	Duidelijkheid van middelen
Gemeente Schiedam	~	V	V	V	V
Gemeente Capelle aan den IJssel	~	V	V	V	V
Gemeente Nijmegen	V	V	V	~	V
Gemeente Dordrecht	~	V	V	V	V
Gemeente Nissewaard	V	V	V	V	V
Gemeente Vlaardingen	V	V	V	V	~
Gemeente 's-Hertogenbosch	V	V	~	V	~
Gemeente Zaanstad	V	V	V	~	V

Tabel 4: *Tijd en middelen*

5.5 Beleidsfactoren

De volgende groep onafhankelijke variabelen is *beleidsfactoren*. Deze variabelen gaan over kenmerken van de Wbmgp zelf. De variabelen in deze groep zijn: *doelstelling van beleid, overeenstemming over doelen, duidelijkheid van doelen en theoretische grondslag van beleid*. Over doelstelling worden drie losse variabelen opgesteld. Er zal eerst ingegaan worden op de doelstelling van het beleid. De andere variabelen bouwen voort op de gegeven doelstelling door respondenten.

Doelstelling van beleid

De eerste variabele is *doelstelling van beleid*. Met het toepassen van de Wbmgp wil een gemeente een bepaald doel bereiken. Doelstelling is daarom een belangrijk onderdeel van het beleid omdat het richting geeft wat het beleid uiteindelijk wil bereiken. De overige variabelen in de groep *beleidsfactoren* gaan over specifieke kenmerken van de beleidsdoelstelling. Om een duidelijk beeld te geven van de doelstelling van de Wbmgp in elke gemeente wordt *doelstelling van beleid* apart behandeld. Aan respondenten is gevraagd wat volgens hen de doelstelling is van de Wbmgp zoals die in de gemeente wordt toegepast.

Respondent A van gemeente Schiedam noemt als doelstelling dat de veiligheids- en leefbaarheidssituatie verbeterd wordt. Respondent A beschouwt de Wbmgp als iets wat ingezet kan worden naast andere sociale inzet om een verbeterslag te maken. Respondent B geeft aan dat de algemene doelstelling van de Wbmgp het verbeteren van sociaaleconomische structuren van kwetsbare wijken is. Hierbij geeft respondent B ook aan dat artikel 8, 9 en 10 allemaal een andere specifiekere doelstelling hebben.

Respondent A van gemeente Capelle aan den IJssel benoemt dat de Wbmgp zorgt voor een adempauze in kwetsbare wijken om de problematiek weer goed aan te kunnen pakken. Met de Wbmgp probeert de gemeente een meer gemengde bevolkingssamenstelling te creëren zodat er ruimte ontstaat om de problematiek beter aan te pakken. Respondent B geeft aan dat het doel van de Wbmgp het verbeteren van de leefbaarheid is in bepaalde gebieden.

Respondent A van gemeente Nijmegen ziet de Wbmgp als het nemen van bijzondere maatregelen om problematiek aan te pakken die zich richt op leefbaarheid. Dat in bepaalde wijken de leefbaarheid omhoog geschroefd moet worden. Respondent B geeft aan dat de Wbmgp ervoor zorgt dat de gemeente aan de voorkant actie kan ondernemen om de criminaliteit en overlast in bepaalde wijken te verminderen. Respondent B geeft ook aan dat de Wbmgp op het juiste moment moet verschuiven waar de problematiek zich het meeste afspeelt. Als in de ene wijk de problematiek teruggedrongen is, is de Wbmgp daar niet meer nodig (Respondent B, gemeente Nijmegen).

Respondent A van gemeente Dordrecht geeft aan dat met de (beperkte) inzet van de Wbmgp de samenstelling en daarmee ook de dynamiek en overlast in een wijk aangepast wordt. Hierbij wordt vooral gefocust op het verminderen van kwetsbaarheid in bepaalde wijken. Respondenten B en C benoemen dat met de Wbmgp wordt geprobeerd om de leefbaarheid en veiligheid in kwetsbare gebieden te verbeteren.

Respondent A van gemeente Nissewaard noemt het tegengaan van leefbaarheidsproblemen in wijken door middel van ingrijpen in de sociale samenstelling als doelstelling van de Wbmgp in de gemeente. Hierbij gaat erom dat door de gemeente wordt ingegrepen op de plekken waar dat nodig is. Respondent B ziet als doelstelling dat het leefbaarheidsniveau van een wijk of gebied wordt verbeterd. Hierbij wordt onder andere gefocust op het aanpakken van overlast in een wijk.

Respondent A van gemeente Vlaardingen noemt het verbeteren van leefbaarheid in bepaalde wijken als doelstelling van de Wbmgp. Respondent A geeft ook aan dat dit op verschillende manieren bereikt kan worden en dat de Wbmgp één van die manieren is. Respondent B van gemeente Vlaardingen benoemt dat de Wbmgp moet zorgen voor een gemengde samenstelling in kwetsbare wijken zodat bewoners elkaar meer kunnen helpen. Ook benoemt respondent B het belang van de ontwikkeling van kinderen in kwetsbare wijken. Door een gemengde samenstelling in de wijk hoopt de gemeente op minder problemen bij kinderen om zo de ontwikkeling te bevorderen.

Respondent A van gemeente 's-Hertogenbosch noemt dat de doelstelling van de Wbmgp het verbeteren van veiligheid en van de sociaal-maatschappelijke dynamiek is. De overlast en criminaliteit moet worden aangepakt in kwetsbare wijken zodat de wijk sociaal-

maatschappelijk weer in balans is. Respondent B spreekt over het weerhouden van overlast en criminaliteit in kwetsbare wijken als doelstelling van de Wbmgp.

De respondent van gemeente Zaanstad noemt dat het bevorderen van de ontwikkeling van kinderen in kwetsbare wijken de doelstelling is van de Wbmgp. Met de Wbmgp probeert de gemeente een meer gemengde samenstelling te creëren in kwetsbare wijken. Doordat de wijk dan meer sociaaleconomisch in balans is, zou dit kunnen helpen om de ontwikkeling van kinderen te bevorderen. De respondent van gemeente Zaanstad benadrukt dat het bij de Wbmgp meer gaat om de sociale samenstelling dan om de veiligheid.

Uit alle interviews komt naar voren dat de gestelde doelstellingen van alle gemeenten draaien om het verbeteren van leefbaarheid en veiligheid. Een aantal respondenten benoemt een specifiekere doelstelling als het gaat om leefbaarheid, bijvoorbeeld het bevorderen van de ontwikkeling van kinderen in kwetsbare wijken. De lijn van het verbeteren van leefbaarheid en/of veiligheid kan dus in de gestelde doelstellingen van alle gemeenten worden teruggevonden.

Overeenstemming van doelen

De variabele *overeenstemming van doelen* gaat verder in op de vorige variabele door te kijken in welke mate er overeenstemming heerst over de doelstelling die binnen de gemeente opgesteld is. Aan respondenten is daarom gevraagd in hoeverre zij vinden dat het gestelde doel van de gemeente wordt geaccepteerd. Als er geen overeenstemming heerst over de doelstelling kan dit voor problemen zorgen in het implementatieproces.

Respondent A van gemeente Schiedam noemt dat er overeenstemming heerst over het idee dat er een aantal wijken zijn waar de leefbaarheid en veiligheid verbeterd moet worden. Dat er iets moet gebeuren met kwetsbare wijken staat niet ter discussie. Er is volgens respondent A wel discussie over de manier waarop de problematiek aangepakt moet worden. Over de doelstelling bestaat geen discussie. Respondent B van gemeente Schiedam geeft ook aan dat over de doelstelling van de Wbmgp veel overeenstemming heerst.

Beide respondenten van gemeente Capelle aan den IJssel geven aan dat er overeenstemming heerst over de doelstelling van de Wbmgp. Respondent B van gemeente Capelle aan den IJssel benoemt hierbij ook dat er binnen de gemeentelijke organisatie enige discussie was over de Wbmgp. Op bestuurlijk en politiek niveau heerst er volgens respondent B voldoende overeenstemming over de doelstelling van de Wbmgp.

Respondent A van gemeente Nijmegen geeft aan dat de doelstelling van de Wbmgp wordt geaccepteerd. Aangezien er voorheen ook al een aanpak was in het kader van leefbaarheid, werd de Wbmgp ervaren als een doorzetting van een eerdere aanpak. Respondent B geeft ook aan dat binnen de gemeente de doelstelling van de Wbmgp wordt geaccepteerd.

Respondent A van gemeente Dordrecht benoemt dat er binnen de gemeente veel overeenstemming is over de doelstelling van de Wbmgp. Respondent A benadrukt dat de Wbmgp in Dordrecht wordt gezien als een onderdeel van een groter pakket aan maatregelen om de leefbaarheid te verbeteren. Door de beperkte toepassing van de Wbmgp was er ook weinig weerstand tegen (respondent A, gemeente Dordrecht). Respondenten B en C geven

ook aan dat er overeenstemming heerst binnen de gemeente als het gaat over de doelstelling van de Wbmgp.

Respondent A van gemeente Nissewaard noemt dat de zorgvuldigheid waarmee de Wbmgp wordt toegepast heeft bijgedragen aan de overeenstemming. Veel actoren vinden de Wbmgp een zware maatregel. In Nissewaard heerst volgens respondent A voldoende overeenstemming over de doelstelling omdat de wet zorgvuldig wordt toegepast. Respondent B benoemt dat niet alleen onder de gemeentelijke organisatie, maar ook onder de woningbouwcorporaties en de politie voldoende overeenstemming heerst over de doelstelling van de Wbmgp.

Respondent A van gemeente Vlaardingen geeft aan dat over de doelstelling van de Wbmgp veel overeenstemming heerst. Hierbij benoemt respondent A dat mensen verschillend kunnen denken over de manier waarmee de doelstelling bereikt kan worden. Respondent B van gemeente Vlaardingen geeft ook aan dat er binnen de gemeente voldoende overeenstemming heerst over de doelstelling van de Wbmgp.

Respondent A van gemeente 's-Hertogenbosch geeft aan dat er binnen de gemeente hetzelfde wordt gedacht over de gestelde doelstelling van de Wbmgp. Over de doelstelling van de Wbmgp heerst dus voldoende overeenstemming. Respondent B geeft aan geen negatieve geluiden te horen over de doelstelling van de Wbmgp binnen de gemeente en binnen de woningbouwcorporatie.

De respondent van gemeente Zaanstad geeft aan dat binnen het college van B&W voldoende overeenstemming heerst. Binnen de gemeenteraad heerst nog enige discussie over het nut van de Wbmgp. De respondent geeft aan dat een aantal partijen vraagtekens plaatst bij de Wbmgp. De discussie gaat voornamelijk over de manier om de leefbaarheid te verbeteren in Zaanstad. De respondent geeft niet verder niet aan of deze discussie geldt voor de doelstelling van de Wbmgp.

Uit ieder interview komt naar voren dat er overeenstemming heerst over de doelstelling van de Wbmgp. Binnen een aantal gemeenten heerst er discussie over de manier waarop de doelstelling bereikt gaat worden. Respondenten van die gemeenten geven aan dat over de noodzaak om de leefbaarheid te verbeteren geen discussie bestaat. Voor de onderzochte gemeenten kan gesteld worden dat in iedere gemeente voldoende overeenstemming heerst als het gaat over de doelstelling van de Wbmgp.

Duidelijkheid van doelen

De volgende onafhankelijke variabele van de groep *beleidsfactoren* is *duidelijkheid van doelen*. De variabele *duidelijkheid van doelen* betreft de formulering van de doelstelling binnen een gemeente. Het hebben van een duidelijke doelstelling kan het implementatieproces ten goede komen. De indicator voor deze variabele is de mate waarin de doelstelling binnen de gemeente concreet, eenduidig en helder is opgesteld. Aan respondenten is gevraagd in hoeverre zij de doelstelling binnen hun gemeente concreet, eenduidig en helder vinden. Hierbij wordt voortgebouwd op het antwoord van de respondenten bij de vraag wat volgens hen de doelstelling is in de betreffende gemeente.

Beide respondenten van gemeente Schiedam vinden de doelstelling concreet binnen de gemeente. Respondent A voegt hieraan toe dat het belangrijk is de regelgeving goed te kennen. Hierbij is het belangrijk om de verschillende artikelen van de Wbmgp los te zien van elkaar en voor ieder artikel te bepalen wat die kan betekenen voor de gemeente.

De respondenten van gemeente Capelle aan den IJssel geven aan dat de doelstelling van de Wbmgp concreet is opgesteld binnen de gemeente. Respondent A benoemt hierbij wel dat het lastig is om de effectiviteit van de Wbmgp toe te schrijven aan de gekozen maatregelen. Er wordt verder door respondent A aangegeven dat iedereen binnen de gemeente weet met welk doel de Wbmgp wordt toegepast.

Allebei de respondenten van gemeente Nijmegen zijn tevreden over de doelstelling van de Wbmgp in de gemeente. Zowel respondent A als respondent B geeft aan dat de doelstelling concreet is opgesteld en dat iedereen die ermee te maken heeft, op de hoogte is van de doelstelling.

Voor de gemeente Dordrecht zijn alle respondenten tevreden over de duidelijkheid van de doelstelling. Respondent B noemt dat de Wbmgp in gemeente Dordrecht goed beschreven staat als een aanvullende maatregel op een aanpak voor kwetsbare wijken. Respondent B geeft ook aan dat de Wbmgp in Dordrecht goed beschrijft wat er nodig is om de doelstelling te bereiken.

Respondent A van gemeente Nissewaard geeft aan dat de doelstelling binnen de gemeente helder en concreet is. Hierbij noemt respondent A dat de wet goed beschrijft dat er zwaarwegende redenen moeten zijn om de Wbmgp toe te kunnen passen. Respondent B wijst erop dat de doelstelling binnen de gemeente duidelijk is als men de wetgeving goed kent. Respondent B van gemeente Nissewaard benadrukt ook dat het een lang proces is waarin verschillende middelen moeten worden toegepast om uiteindelijk de leefbaarheid te verbeteren.

Beide respondenten van gemeente Vlaardingen zijn tevreden over de duidelijkheid van de doelstelling. Respondent A noemt daarnaast dat de doelstelling binnen Vlaardingen ook concreet is toegespitst op leefbaarheid wat het voor iedereen duidelijk maakt. Respondent B geeft aan dat de doelstelling voldoende helder is.

Allebei de respondenten van gemeente 's-Hertogenbosch zijn tevreden over de duidelijkheid van de doelstelling. Respondent A geeft aan dat de doelstelling binnen de gemeente zo is geformuleerd dat de Wbmgp wordt gezien als onderdeel van een brede aanpak. Er wordt duidelijk gesteld dat de Wbmgp niet het enige middel is om de doelstelling te bereiken. Respondent B voegt hieraan toe dat de doelstelling ook helder wordt gecommuniceerd naar mensen.

De respondent van gemeente Zaanstad geeft aan dat de doelstelling helder is. Er wordt duidelijk benadrukt dat het gaat om het veranderen van de samenstelling in een kwetsbare wijk.

Uit de interviews komt naar voren dat de doelstelling in elke onderzochte gemeente duidelijk is geformuleerd. De Wbmgp wordt in de gemeenten gezien als één van de maatregelen om

de leefbaarheid in kwetsbare wijken te verbeteren. Een aantal respondenten geeft duidelijk aan dat de doelstelling ook op die manier is geformuleerd. In gemeente 's-Hertogenbosch is het bijvoorbeeld duidelijk dat de Wbmgp als middel wordt gezien om een grotere doelstelling te bereiken. Geen een respondent heeft aangegeven dat de doelstelling in de gemeente onduidelijk of vaag is.

Theoretische grondslag van beleid

De variabele theoretische grondslag van beleid gaat over de mate waarin het beleid gebaseerd is op causale veronderstellingen die logischerwijs leiden tot de gewenste uitkomst. In essentie gaat het hierbij om de manier waarop de Wbmgp de doelstelling moet bereiken. De Wbmgp gaat uit van een bepaalde verandering die zou moeten leiden tot het realiseren van de doelstelling. Wat de doelstelling is van de Wbmgp in de onderzochte gemeenten is bij de vorige variabelen al besproken. Aan respondenten is gevraagd of zij denken dat de Wbmgp het beste middel is om de doelstelling te bereiken. Aangezien de Wbmgp in alle onderzochte gemeenten wordt gezien als onderdeel van een grotere aanpak is aan respondenten ook gevraagd of zij vinden dat de Wbmgp een zinvolle bijdrage kan leveren aan bereiken van het doel.

Beide respondenten van gemeente Schiedam zien de Wbmgp als onderdeel van een grotere aanpak om de leefbaarheid te verbeteren. Respondent A beschouwt de Wbmgp als een laatste redmiddel die alleen moet worden ingezet als alle andere maatregelen niet werken. Respondent B voegt hieraan toe dat er meerdere maatregelen nodig zijn om een kwetsbare wijk te kunnen helpen. Op meerdere beleidsterreinen is inspanning nodig om de leefbaarheid te verbeteren. De Wbmgp wordt door respondent B dan ook gezien als een aanvulling op de bestaande aanpak. Beide respondenten geven aan dat het lastig om de effectiviteit van de Wbmgp te bepalen waardoor het lastig is om te zeggen of het bijdraagt aan het verbeteren van leefbaarheid. Door beide respondenten wordt echter niet aangegeven dat de Wbmgp niet kan bijdragen aan verbeteren van leefbaarheid.

Zowel respondent A als respondent B van gemeente Capelle aan den IJssel geven aan dat er alternatieven mogelijk zijn als het gaat over het verbeteren van leefbaarheid. Respondent A benoemt dat het lastig is om de effectiviteit van de Wbmgp te bepalen en dat het daarom lastig is om te bepalen of de Wbmgp het beste middel is om het doel te bereiken. Beide respondenten zijn wel tevreden over hoe de Wbmgp nu wordt toegepast in de gemeente. Over de bijdrage van de Wbmgp aan het verbeteren van de leefbaarheid wordt verder niet gesproken.

Respondent A van gemeente Nijmegen noemt dat de Wbmgp een effectief middel kan zijn om iets te veranderen aan de leefbaarheid in een wijk. Daarnaast geeft respondent A aan dat de gemeente een zwaar middel in moet kunnen zetten als de problematiek ook ernstig is. Respondent B van gemeente Nijmegen beschouwt de Wbmgp als een zinvolle maatregel die de gemeente in kan zetten op plekken waar het nodig is. Hierbij noemt respondent B dat de Wbmgp niet overal ingezet hoeft te worden maar alleen op de plekken waar het echt nodig is.

Alle respondenten van gemeente Dordrecht zijn positief over de bijdrage die de Wbmgp kan leveren aan de leefbaarheid. Respondent A geeft aan dat de Wbmgp een onderdeel is van de instrumenten waarmee een gemeente kan sturen op de instroom van mensen. Respondent B noemt dat de Wbmgp wordt gezien als een aanvullend middel voor de aanpak van overlast.

Allebei de respondenten van gemeente Nissewaard geven aan dat de Wbmgp wordt gezien als een aanvulling op de bestaande aanpak voor overlast. Beide respondenten vinden dat de Wbmgp een zinvolle bijdrage kan leveren hieraan. Respondent A zegt dat het goed is dat de gemeente de Wbmgp heeft toegepast, maar dat het moeilijk is om de effectiviteit aan de Wbmgp toe te schrijven. Respondent B noemt hierbij ook het preventieve aspect van de Wbmgp. Mensen die van tevoren al weten dat ze niet door de screening komen, melden zich ook niet aan voor een woning.

Respondent A van gemeente Vlaardingen geeft aan dat de beeldvorming over artikel 8 en artikel 9 zorgt voor twijfels met betrekking tot de bijdrage van de Wbmgp aan het verbeteren van de leefbaarheid. Bij artikel 8 wordt een link gelegd tussen inkomen en overlast wat een politiek gevoelige uitspraak is. Door deze negatieve beeldvorming kan het lastig zijn om te beweren dat de Wbmgp het beste middel is om het doel te bereiken. Respondent B noemt dat de Wbmgp niet het beste middel is, maar dat het de gemeente wel de mogelijkheid geeft om te sturen. Volgens respondent B moet het gezien worden als onderdeel van een groter geheel.

Allebei de respondenten van gemeente 's-Hertogenbosch zijn niet van mening dat de Wbmgp het beste middel is om het beleidsdoel te bereiken, maar dat het echter wel een zinvolle bijdrage kan leveren daaraan. Respondent B noemt daarnaast ook dat een woningcorporatie kan zien als mensen niet door de screening komen waardoor het gevoel ontstaat dat het bijdraagt aan het verbeteren van leefbaarheid.

De respondent van gemeente Zaanstad geeft aan dat de Wbmgp zeker een zinvolle bijdrage kan leveren aan het bereiken van de doelstelling. Hierbij noemt de respondent ook dat de Wbmgp als onderdeel van een grotere aanpak moet worden gezien. De Wbmgp moet dan niet gezien worden als een opzichzelfstaand middel.

Bij deze variabele gaat het om de mate waarin respondenten vinden dat de Wbmgp het beste middel is om de doelstelling te bereiken of dat ze vinden dat het een zinvolle bijdrage kan leveren hieraan. Uit de interviews werd snel duidelijk dat de Wbmgp wordt gezien als een aanvullend instrument op een bredere aanpak van overlast. Geen een respondent zou de Wbmgp bestempelen als het beste middel omdat het niet wordt gezien als een opzichzelfstaande maatregel. Bij de vraag of de Wbmgp een zinvolle bijdrage kan leveren waren respondenten positiever. In een aantal onderzochte gemeenten wordt de Wbmgp gezien als een sluitstuk op een aanpak van overlast om uiteindelijk de leefbaarheid te verbeteren. De variabelen binnen de groep *Beleidsfactoren* worden in Tabel 5 weergegeven.

X = Variabele is niet aanwezig en wordt niet benoemd door beide respondenten
 ~ = Variabele is enigszins/gedeeltelijk aanwezig en wordt benoemd door één respondent
 V = Variabele is aanwezig en wordt benoemd door beide respondenten

	Doelstelling van beleid	Overeenstemming van doelen	Duidelijkheid van doelen	Theoretische grondslag van beleid
Gemeente Schiedam	V	V	V	~
Gemeente Capelle aan den IJssel	V	V	V	~
Gemeente Nijmegen	V	V	V	V
Gemeente Dordrecht	V	V	V	V
Gemeente Nissewaard	V	V	V	V
Gemeente Vlaardingen	V	V	V	~
Gemeente 's-Hertogenbosch	V	V	V	~
Gemeente Zaanstad	V	V	V	V

Tabel 5: Beleidsfactoren

5.6 Uitvoerdersfactoren

De laatste groep onafhankelijk variabelen is de groep *uitvoerdersfactoren*. Deze groep variabelen gaat over de interactie tussen actoren binnen het implementatieproces van de Wbmgp. Er wordt binnen deze groep onderscheid gemaakt tussen de variabelen: *mate van conflict*, *communicatie* en *mate van compliance*. Alle drie de variabelen gaan over een bepaalde interactie tussen mensen die invloed kunnen hebben op het implementatieproces.

Mate van conflict

De eerste onafhankelijke variabele in deze groep is *mate van conflict*. Conflict kan plaatsvinden in het implementatieproces als actoren met elkaar botsen als het gaat over meningen of belangen. Onenigheid tussen verschillende partners kan resulteren in wrijving die een negatieve invloed kan hebben op het implementatieproces. Om de mate van conflict te definiëren zijn twee indicatoren toegewezen aan deze variabele. In dit onderzoek is gekozen voor de indicator *draagvlak* en de indicator *tegenstrijdige belangen*.

De indicator *draagvlak* gaat over de mate waarin er voldoende draagvlak is binnen een gemeente over de Wbmgp. Draagvlak gaat specifiek over gedeelde beeldvorming onder actoren en of er wordt meegewerkt aan het beleid (Hoogerwerf & Herweijer, 2014). Aan respondenten is gevraagd in hoeverre zij het gevoel hebben dat er voldoende draagvlak heerst binnen de gemeente als het gaat over de Wbmgp. De tweede indicator is *tegenstrijdige belangen*. Conflict of wrijving tussen actoren kan ontstaan als er tegenstrijdige belangen

aanwezig zijn. Aan respondenten is gevraagd of er binnen het beleid of binnen de organisatie tegenstrijdige belangen te onderscheiden zijn met betrekking tot de Wbmgp.

Beide respondenten van gemeente Schiedam geven aan dat er voldoende draagvlak is in de gemeente. Respondent A noemt dat het draagvlak binnen de gemeente goed zit, maar dat het draagvlak landelijk gezien minder kan zijn voor bepaalde artikelen van de Wbmgp. Voornamelijk artikel 8 van de Wbmgp heeft te maken met negatieve beeldvorming waardoor het draagvlak minder wordt. Respondent B benoemt dat het draagvlak tijdens het beginstadium van de implementatie goed was, maar dat door een wisseling van het College van Burgemeester en Wethouders het draagvlak nu minder is. Als het gaat over tegenstrijdige belangen geven beide respondenten aan dat er geen tegenstrijdige belangen spelen binnen de gemeente als het gaat over de Wbmgp.

Respondent A van gemeente Capelle aan den IJssel ziet binnen de gemeente meer draagvlak voor artikel 9 dan voor artikel 8. Het verschil in draagvlak kan liggen aan de negatieve beeldvorming over artikel 8. Het verlenen van voorrang heeft namelijk een positiever beeld dan het uitsluiten van mensen. Volgens respondent B van gemeente Capelle aan den IJssel is het draagvlak binnen de gemeentelijke organisatie goed maar is er minder draagvlak binnen woningbouwcorporaties. Het verschil in draagvlak kan voortkomen uit tegenstrijdige belangen. Beide respondenten noemen dat er tijdens de implementatie discussie is geweest over het recht op vrije vestiging en de Wbmgp. Het belang van een woningbouwcorporatie om mensen met een zwakkere (financiële) positie te helpen kan tegenstrijdig zijn met het belang van een gemeente om artikel 8 toe te passen om de leefbaarheid in kwetsbare wijken te verbeteren. Respondent B noemt dat deze discussie tijdens de implementatie een rol heeft gespeeld. Volgens respondent A is het draagvlak inmiddels verbeterd.

In gemeente Nijmegen is volgens beide respondenten sprake van voldoende draagvlak als het gaat over de Wbmgp. Respondent A benoemt daarbij dat de Wbmgp tegenstrijdig kan zijn met het recht op vrije vestiging, maar dat dit geen discussies heeft veroorzaakt. Respondent B voegt hieraan toe dat woningbouwcorporaties ook tevreden zijn met de toepassing van de Wbmgp. Zowel binnen de gemeentelijke organisatie als binnen de woningbouwcorporaties heerst voldoende draagvlak. Respondent B geeft ook aan dat tegenstrijdige belangen geen rol spelen.

Alle drie de respondenten van gemeente Dordrecht geven aan dat binnen de gemeente voldoende draagvlak heerst voor de Wbmgp. Respondent A noemt dat het draagvlak er al was omdat gemeente Dordrecht eerst een convenant had die vervolgens werd voortgezet met de Wbmgp. Het draagvlak onder partners zoals woningbouwcorporaties of de politie wat er was voor het convenant is ook aanwezig bij de Wbmgp. Respondent A wijst erop dat tussen de woningbouwcorporaties en politie een tegenstrijdig belang kan spelen in het proces van de Wbmgp. Bij het geven van een advies voor een screening heeft de politie tijd nodig om een goed advies uit te brengen. Woningbouwcorporaties hebben er daarentegen juist baat bij dat het advies zo snel mogelijk komt zodat leegstand van een woning wordt voorkomen. Door het maken van goede afspraken kan er voor beide partijen een acceptabele doorlooptijd worden gevonden (Respondent A, gemeente Dordrecht).

In gemeente Nissewaard heerst volgens beide respondenten voldoende draagvlak voor de Wbmgp. Respondent B geeft aan dat er voldoende overleg is met woningbouwcorporaties en de politie. Zowel respondent A als respondent B geeft aan dat er geen sprake is van tegenstrijdige belangen. Respondent B benoemt wel dat gekeken moet worden welke informatie er uitgewisseld mag worden. In het proces van de Wbmgp is het belangrijk om te kijken wie welke informatie mag krijgen en wie niet.

In gemeente Vlaardingen is voldoende sprake van draagvlak voor de Wbmgp. Respondent A geeft aan dat de gemeente op zoek was naar een sturingsinstrument voor leefbaarheid. De Wbmgp wordt gezien als een instrument om te kunnen sturen op leefbaarheid waardoor het draagvlak groot is. Respondent A noemt ook dat het draagvlak voor artikel 8 van de Wbmgp slecht is en dat de gemeente geen intentie had om artikel 8 toe te passen. Voor artikel 9 is het draagvlak binnen de gemeente groot. Daarnaast geven beide respondenten aan dat er geen sprake is van tegenstrijdige belangen binnen de toepassing van de Wbmgp.

Allebei de respondenten van gemeente 's-Hertogenbosch geven aan dat er voldoende draagvlak is binnen de gemeente als het gaat over de Wbmgp. Tijdens het implementatieproces is met woningbouwcorporaties voldoende contact. Volgens beide respondenten is binnen de gemeente ook geen sprake van tegenstrijdige belangen met betrekking tot de Wbmgp.

De respondent van gemeente Zaanstad geeft aan dat er verschillend gekeken wordt naar de Wbmgp. Volgens de respondent zijn er altijd partijen die negatief kijken naar de Wbmgp. Andere partijen kijken er juist weer heel positief naar. Tijdens de implementatie is er volgens de respondent van gemeente Zaanstad voldoende draagvlak. De respondent geeft ook aan dat er geen sprake is van tegenstrijdige belangen als het gaat over de Wbmgp.

Over het algemeen kan gesteld worden dat het draagvlak binnen elke gemeente goed is als het gaat over de Wbmgp. Uit de interviews wordt duidelijk dat het draagvlak met betrekking tot artikel 8 in een aantal gemeenten slecht is. Hierbij speelt negatieve beeldvorming over artikel 8 een rol omdat het uitgaat van uitsluiting op basis van inkomen. In gemeente Capelle aan den IJssel heeft dit tot enige discussies geleid tijdens het implementatieproces. Artikel 8 wordt verder nog toegepast in gemeente Nijmegen en 's-Hertogenbosch. In beide gemeenten is geen sprake geweest van discussies over artikel 8. In een aantal interviews komt naar voren dat er tegenstrijdige belangen spelen in het proces van de Wbmgp. Voornamelijk het recht op vrije vestiging wordt genoemd als het gaat over tegenstrijdige belangen. Woningbouwcorporaties hebben het recht op vrije vestiging soms hoog in het vaandel staan wat wrijving kan veroorzaken als de Wbmgp wordt toegepast. De Wbmgp kan mensen namelijk uitsluiten voor een woning waardoor zij zich ergens anders moeten vestigen. Daarnaast kan de doorlooptijd van een aanvraag zorgen voor wrijving. Een woningbouwcorporatie wil leegstand van een woning voorkomen en de politie wil een goed advies over de screening uitbrengen. Met beide partijen zullen goede afspraken moeten worden gemaakt over een acceptabele doorlooptijd. Andere belangen worden door respondenten niet benoemd.

Communicatie

De volgende variabele binnen de groep *uitvoerdersfactoren* is *communicatie*. Communicatie vindt plaats zowel binnen de gemeentelijke organisatie als tussen verschillende actoren. Communicatie helpt om de samenwerking tussen actoren te verbeteren door bijvoorbeeld informatie uit te wisselen. In dit onderzoek wordt communicatie verdeeld in twee indicatoren. Aan respondenten is gevraagd hoe goed zij de communicatie vinden binnen hun eigen organisatie. Hierbij wordt de focus gelegd op de mate van hoor en wederhoor. Bij deze open lijn van communicatie is er terugkoppeling van beide kanten. De tweede indicator is de communicatie met externe partijen. Omdat het toepassen van de Wbmgp breder is dan alleen de gemeentelijke organisatie moet er samengewerkt worden met bijvoorbeeld woningcorporaties en de politie. Aan respondenten is ook gevraagd hoe volgens hen de communicatie verloopt met belanghebbenden, betrokkenen en doelgroepen in het kader van de Wbmgp. Belanghebbenden, betrokkenen en doelgroepen zijn bijvoorbeeld: inwoners, woningcorporaties en de politie.

Beide respondenten van gemeente Schiedam vinden de communicatie binnen de gemeente goed. Respondent A geeft aan dat de communicatie binnen de organisatie kort en collegiaal is. Daarnaast is volgens beide respondenten het contact met andere actoren ook goed. Respondent A voegt hieraan toe dat de communicatie met inwoners voornamelijk via woningbouwcorporaties gaat. Respondent B geeft aan dat tijdens het implementatieproces veel intensief contact is met woningbouwcorporaties en de politie.

In gemeente Capelle aan den IJssel is het contact binnen de gemeentelijke organisatie goed volgens beide respondenten. Respondent A geeft aan dat ondanks de verschillende belangen, het contact met woningbouwcorporaties goed is. Respondent B noemt ook dat het contact met woningbouwcorporaties goed is. Over eventueel contact met bewoners wordt door beide respondenten niks gezegd.

Allebei de respondenten van gemeente Nijmegen geven aan dat de communicatie binnen de organisatie goed is. Respondent A noemt hierbij dat het altijd beter kan maar dat er goed wordt gecommuniceerd. Volgens respondent A verloopt de communicatie met woningbouwcorporaties, de politie en met wijkmanagers ook goed. Het contact met inwoners zou een verbeterpunt kunnen zijn. Zeker als er negatieve signalen vanuit de samenleving komen (Respondent A, gemeente Nijmegen). Respondent B benoemt dat er zowel binnen de gemeentelijke organisatie als met de betrokken partners korte communicatielijnen zijn.

Het contact binnen de gemeentelijke organisatie verloopt volgens alle respondenten van gemeente Dordrecht goed. Volgens respondent A was er ook sprake van hoor en wederhoor. Het contact met woningbouwcorporaties en de politie verloopt volgens alle respondenten ook goed. Het netwerk tussen de partners lag er al omdat het convenant er vroeger was. Respondent C geeft aan dat de communicatielijnen tussen partners kort zijn en dat er vaak contact is. Respondent A noemt nog dat er tijdens de implementatie informatie is verstrekt aan inwoners en dat signalen vanuit de inwoners worden opgepakt door de gemeente.

In gemeente Nissewaard verloopt de communicatie binnen de gemeentelijke organisatie en met de betrokken partners goed volgens beide respondenten. Respondent B geeft aan dat er

veel tijd is geïnvesteerd in het leggen van goede contacten met woningbouwcorporaties en de politie. Respondent A noemt dat er jaarlijks een aantal gesprekken zijn met woningbouwcorporaties en de politie. Respondent B wijst erop dat het contact met inwoners niet heel intensief is, maar dat signalen vanuit de inwoners wel worden opgevangen en meegenomen in gesprekken met woningbouwcorporaties.

Volgens beide respondenten van gemeente Vlaardingen loopt de communicatie binnen de gemeentelijke organisatie goed. Respondent A geeft aan dat het contact met woningbouwcorporaties ook goed is, maar dat het contact niet intensief is. Aangezien gemeente Vlaardingen alleen artikel 9 toepast is communicatie met de politie niet aan de orde. Beide respondenten noemen dat er relatief weinig contact is met inwoners over de Wbmgp.

Respondent A van gemeente 's-Hertogenbosch wijst erop dat het contact binnen de gemeente goed is en dat er voldoende sprake is van hoor en wederhoor. Volgens respondent A loopt het contact met woningbouwcorporaties en de politie ook goed. Via nieuwsbrieven worden inwoners op de hoogte gesteld en via wijkagenten worden signalen met betrekking tot de Wbmgp vanuit de samenleving opgepakt. Respondent B van gemeente 's-Hertogenbosch geeft aan dat het contact binnen de eigen organisatie goed is, maar geeft aan niet te weten hoe het contact met andere partijen verloopt.

De respondent van gemeente Zaanstad geeft aan dat het contact binnen de gemeentelijke organisatie goed is. De communicatie met partners verloopt volgens de respondent ook goed. Aan inwoners wordt gecommuniceerd hoeveel woningen in een wijk verhuurd worden op grond van de Wbmgp en wat voor mensen er komen wonen. De respondent van gemeente Zaanstad voegt hieraan toe dat de gemeente het belangrijk vindt om de samenstelling in een wijk te veranderen en de resultaten vervolgens te delen met de inwoners.

Uit de interviews komt duidelijk naar voren dat het contact binnen de gemeentelijke organisaties goed is, met voldoende sprake van hoor en wederhoor. Respondenten geven daarnaast aan dat het contact met woningbouwcorporaties en de politie ook goed is. Sommige respondenten benadrukken dat er veel tijd is geïnvesteerd in het intensiveren van deze communicatie. Het contact met inwoners is in de meeste onderzochte gemeenten minder intensief. Een aantal respondenten benadrukt dat de communicatie met inwoners een verbeterpunt kan zijn.

Mate van compliance

De laatste variabele is *mate van compliance*. Compliance wil zeggen dat het personeel gehoorzaam is en taken binnen het implementatieproces uitvoert zoals ze gegeven zijn. De eerste indicator voor compliance is de motivatie van uitvoerders. Aan respondenten is gevraagd in hoeverre zij het eens zijn met de huidige vorm van de Wbmgp in hun gemeente. Vervolgens is gevraagd welke invloed dit heeft op hun motivatie om mee te werken aan het uitvoeren van de Wbmgp. De tweede indicator is de mate van beleidsvrijheid. Het hebben van een zekere mate van beleidsvrijheid kan de compliance van uitvoerders vergroten. Aan respondenten is gevraagd in hoeverre er de mogelijkheid is om de Wbmgp naar eigen inzicht uit te voeren of te ontwikkelen.

Respondent A van gemeente Schiedam steunt de keuze van de gemeente om artikel 8 niet toe te passen en is het eens met de huidige vorm van de Wbmgp in de gemeente. Dit heeft volgens respondent A geen invloed op de motivatie om mee te werken aan de uitvoering. Binnen de gemeente zelf is een bepaalde mate van beleidsvrijheid omdat de gemeente zelf kan kiezen voor de artikelen die de gemeente wil toepassen en de kan kiezen welke gebieden aangewezen worden als Wbmgp gebied. Respondent B van gemeente Schiedam is tevreden over de toepassing van de Wbmgp maar noemt wel dat de hardheidsclausule niet prettig werkt. De hardheidsclausule kan het mogelijk maken dat er onder bijzondere omstandigheden toch een huisvestingsvergunning wordt verleend bij artikel 10. Respondent B geeft ook aan dat dit geen invloed heeft op de motivatie om mee te werken.

Respondent A van gemeente Capelle aan den IJssel geeft een voorkeur voor artikel 9 ten opzichte van artikel 8. Volgens de respondent is hiervoor binnen de gemeente ook meer draagvlak. Deze voorkeur heeft echter geen invloed op de motivatie om mee te werken aan de uitvoering van de Wbmgp. Respondent B geeft aan dat de juiste complexen zijn aangewezen binnen de gemeente om de Wbmgp op toe te passen en dat de Wbmgp nu goed wordt toegepast. Dit heeft volgens respondent B ook geen invloed op de motivatie. Volgens beide respondenten is er een bepaalde mate van vrijheid in de implementatie om zelf het proces in te richten binnen de richtlijnen van de Wbmgp.

Respondent A van gemeente Nijmegen noemt dat de termijn die bij artikel 8 hoort anders moet zijn. Artikel 8 van de Wbmgp is niet van toepassing op personen die langer dan zes jaar in de regio wonen. Verder is respondent A tevreden over de toepassing van de Wbmgp. Respondent B van gemeente Nijmegen noemt als verbeterpunt dat de politiegegevens die gebruikt mogen worden bij de screening bij artikel 10 verruimd kunnen worden. Beide respondenten geven aan dat hun beeld over de Wbmgp geen invloed heeft op de motivatie om mee te werken aan de uitvoering. Daarnaast geven beide respondenten aan dat het proces is ingericht volgens de richtlijnen van de wet. Respondent B geeft aan dat voor de screening de gemeente een eigen scoringsmethodiek kan ontwikkelen.

Alle respondenten van gemeente Dordrecht geven aan tevreden te zijn over de terughoudendheid waarmee de Wbmgp wordt toegepast. De drie respondenten zijn daarom ook tevreden met de huidige vorm van de Wbmgp zoals die in Dordrecht wordt toegepast. Dit heeft volgens de respondenten geen invloed op hun motivatie om mee te werken aan de uitvoering. Respondent A noemt dat de gemeente zich moet houden aan de mogelijkheden binnen de Wbmgp. De daadwerkelijke uitvoering en waar de Wbmgp precies geïmplementeerd wordt zijn keuzes die de gemeente zelf maakt.

Ook beide respondenten van gemeente Nissewaard zijn het eens met de huidige vorm van de Wbmgp in de gemeente. Volgens beide respondenten wordt de Wbmgp goed uitgevoerd maar heeft dit geen invloed op hun motivatie om mee te werken aan de uitvoering. Voor de mate van beleidsvrijheid ligt er ruimte binnen de kaders van de Wbmgp om de eigen artikelen te kiezen en om te bepalen welke gebieden de gemeente aanwijst.

Respondent A van gemeente Vlaardingen geeft aan zich goed te kunnen vinden in de huidige vorm van de Wbmgp in de gemeente. Daarbij benoemt respondent A dat er misschien meer

weerstand komt als artikel 8 toegepast zou worden. Respondent B van gemeente Vlaardingen wijst erop dat de Wbmgp wat zwaarder ingezet mag worden. Volgens beide respondenten heeft hun visie op de huidige vorm van de Wbmgp geen invloed op de motivatie om mee te werken aan de uitvoering. Voor de mate van beleidsvrijheid noemt respondent A dat de gemeente vrij is om de voorrangscriteria voor artikel 9 zelf te kiezen. Verder blijven veel keuzes binnen de grenzen van de wet.

Respondent A van gemeente 's-Hertogenbosch is positief over de Wbmgp maar heeft als verbeterpunt dat er meer duidelijkheid in de wet mag zijn voor grensgevallen. Grensgevallen worden lokaal anders geïnterpreteerd en de wet geeft hier weinig duidelijkheid over. Dit heeft echter geen invloed op de motivatie om mee te werken aan de uitvoering volgens respondent A. Respondent B van gemeente 's-Hertogenbosch geeft aan dat de wet nu beter werkt dan vroeger. Dit heeft voor respondent B ook geen invloed op de motivatie. Er zit een kleine mate van beleidsvrijheid in de toepassing van de Wbmgp volgens respondent A. De grenzen van de wetgeving worden hierbij wel in acht genomen.

De respondent van gemeente Zaanstad is het eens met de huidige vorm van de Wbmgp in de gemeente. De respondent noemt als moeilijkheid dat het lastig is om echt te sturen met particuliere koopwoningen als het om artikel 9 gaat. Artikel 10 is volgens de respondent het enige artikel waarmee een gemeente kan sturen op particuliere koopwoningen. De respondent geeft aan dat het doel van de Wbmgp erg belangrijk is, maar noemt niet dat het beeld van de respondent over de Wbmgp invloed heeft op de motivatie om mee te werken aan de uitvoering. Daarnaast noemt de respondent dat de gemeente de vrijheid heeft om te kiezen welke artikelen worden toegepast. In Tabel 6 staan de variabelen van de groep *Uitvoerdersfactoren* weergegeven per gemeente.

X = Variabele is niet aanwezig en wordt niet benoemd door beide respondenten
 ~ = Variabele is enigszins/gedeeltelijk aanwezig en wordt benoemd door één respondent
 V = Variabele is aanwezig en wordt benoemd door beide respondenten

	<i>Mate van conflict</i>	Communicatie	Mate van compliance
Gemeente Schiedam	X	V	V
Gemeente Capelle aan den IJssel	~	V	V
Gemeente Nijmegen	X	V	V
Gemeente Dordrecht	X	V	V
Gemeente Nissewaard	X	V	V
Gemeente Vlaardingen	X	V	V
Gemeente 's-Hertogenbosch	X	V	V
Gemeente Zaanstad	X	V	V

Tabel 6: *Uitvoerdersfactoren*

5.7 Terugblik

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de interviews gepresenteerd met behulp van de afhankelijke en onafhankelijke variabelen. Aan het einde van deze paragraaf staat Tabel 7 waarin alle resultaten samen zijn weergegeven. Vanuit de resultaten kan gesteld worden dat elke onderzochte gemeente een effectief implementatieproces heeft doorlopen met de Wbmgp. Respondenten zijn over het algemeen tevreden over de implementatie en over de toepassing van de Wbmgp. Tijdens de interviews hebben een aantal respondenten enkele aandachtspunten benoemd die belangrijk zijn tijdens de implementatie. Alle opgestelde variabelen zijn ter sprake gekomen. Op basis van de interviews komen een aantal factoren naar voren die niet zijn opgenomen in het conceptueel model. Deze variabelen zijn *netwerk* en *beeldvorming*. Voor de volledigheid worden deze variabelen hieronder kort besproken. Vervolgens worden de andere variabelen kort toegelicht.

Netwerk is in het theoretisch kader opgenomen onder de variabele *duidelijkheid van middelen* waarin wordt gevraagd naar eventuele extra hulpmiddelen naast de hulpmiddelen: *tijd*, *financiële middelen*, *personeel* en *kennis*. In ieder interview wordt netwerk benoemd als een belangrijk hulpmiddel waar Wbmgp-gemeenten veel gebruik van maken. Met name de landelijke leerkring van de Wbmgp wordt genoemd als het gaat over netwerk. In de leerkring wordt met mensen uit Wbmgp-gemeenten gesproken over eventuele problemen of knelpunten. Door deze problemen samen te bespreken en informatie te delen kunnen de problemen effectief worden opgelost.

Beeldvorming is ook niet in het theoretisch kader opgenomen als losse variabele. Door respondenten is vaak gesproken over het slechte imago van de Wbmgp die tot discussies kan leiden op bestuurlijk niveau. De Wbmgp is een zwaar instrument waar controversieel over gedacht wordt. Met name artikel 8 van de Wbmgp heeft een slecht imago omdat het mensen uitsluit op basis van inkomen. Dit wordt bijvoorbeeld door sommige inwoners gezien als discriminatie. Bij de variabele *mate van conflict* wordt veel gesproken over draagvlak en tegenstrijdige belangen. Beeldvorming wordt door veel respondenten ook benoemd als het gaat over conflict. Beeldvorming is niet expliciet opgenomen als variabele maar speelt wel een rol tijdens de implementatie van de Wbmgp.

De groep *externe factoren* bestaat uit *economische omstandigheden* en *politieke omstandigheden*. In de onderzochte gemeenten komt naar voren dat economische omstandigheden geen rol spelen tijdens de implementatie. Een aantal respondenten noemt dat politieke omstandigheden enigszins merkbaar zijn tijdens de implementatie. Hierbij gaat het voornamelijk om de gestelde randvoorwaarden van de aanvraag. De landelijke politieke samenstelling heeft bijvoorbeeld invloed op de randvoorwaarden van de aanvraag voor de Wbmgp. Echter geven de respondenten ook aan dat de invloed die de landelijke politiek heeft op het implementatieproces gering is.

De groep *tijd en middelen* gaat over de hulpmiddelen die gemeenten hebben tijdens het implementatieproces. In elke onderzochte gemeente is sprake van voldoende tijd. Een aantal respondenten geeft aan tijdsdruk te hebben ervaren tijdens het implementatieproces. Deze tijdsdruk werd echter niet als negatief ervaren. In elke onderzochte gemeente is sprake van voldoende financiële middelen om het implementatieproces te ondersteunen. De

overheidscapaciteit is ook in elke onderzochte gemeente toereikend. Daarnaast is het kennisniveau van personeel in elke gemeente adequaat. Een aantal respondenten zijn iets kritischer over het kennisniveau en zien ruimte voor verbetering. Bij de variabele *duidelijkheid van middelen* gaat het over extra hulpmiddelen en de mate waarin personeel zich bewust is van de beschikbaarheid en inzetbaarheid van deze extra hulpmiddelen. Netwerk en technologie worden door respondenten benoemd als extra hulpmiddelen. Vrijwel alle respondenten zijn zich ervan bewust dat deze hulpmiddelen er zijn en dat ze inzetbaar zijn.

Beleidsfactoren gaan voornamelijk over de doelstelling van de Wbmgp. In elke onderzochte gemeente is een doelstelling geformuleerd om de Wbmgp in te zetten. De gestelde doelstellingen gaan specifiek over het verbeteren van leefbaarheid en het terugdringen van overlast. In elke onderzochte gemeente is er overeenstemming over de gestelde doelstellingen en zijn de doelstellingen concreet en helder geformuleerd. Verder zijn een aantal respondenten ervan overtuigd dat de Wbmgp een zinvolle bijdrage kan leveren aan het verbeteren van de leefbaarheid. De Wbmgp wordt door bijna iedere respondent beschouwd als sluitstuk van een grotere aanpak. De Wbmgp wordt niet gezien als een op zichzelf staande maatregel.

De laatste variabelen zijn onderdeel van de groep *uitvoerdersfactoren*. Deze variabelen gaan over de interactie tussen actoren binnen het implementatieproces. De mate van conflict is een belangrijke variabele in het implementatieproces. In gemeente Capelle aan den IJssel was sprake van bestuurlijke discussies over tegenstrijdige belangen. Respondenten van andere onderzochte gemeenten waren op de hoogte van de verschillende belangen. Verder was er in elke onderzochte gemeente sprake van intensieve communicatie met samenwerkingspartners en is de mate van compliance goed. In Tabel 7 op de volgende pagina staan alle variabelen per gemeente weergegeven.

V = Variabele is aanwezig en wordt benoemd door beide respondenten

X = Variabele is niet aanwezig en wordt niet benoemd door beide respondenten

~ = Variabele is enigszins/gedeeltelijk aanwezig en wordt benoemd door één respondent

	<i>Economische omstandigheden</i>	Politieke omstandigheden	Voldoende tijd	Financiële middelen	Overheidscapaciteit	Kennisniveau van personeel
Gemeente Schiedam	X	X	~	V	V	V
Gemeente Capelle aan den IJssel	X	X	~	V	V	V
Gemeente Nijmegen	X	X	V	V	V	~
Gemeente Dordrecht	X	~	~	V	V	V
Gemeente Nissewaard	X	~	V	V	V	V
Gemeente Vlaardingen	X	~	V	V	V	V
Gemeente 's-Hertogenbosch	X	X	V	V	~	V
Gemeente Zaanstad	X	X	V	V	V	~

Duidelijkheid van middelen	Doelstelling van beleid	Overeenstemming over doelen	Duidelijkheid van doelen	Theoretische grondslag	Mate van conflict	Communicatie	Mate van compliance
V	V	V	V	~	X	V	V
V	V	V	V	~	~	V	V
V	V	V	V	V	X	V	V
V	V	V	V	V	X	V	V
V	V	V	V	V	X	V	V
~	V	V	V	~	X	V	V
~	V	V	V	~	X	V	V
V	V	V	V	V	X	V	V

Tabel 7: Overzicht resultaten

6. Conclusie en reflectie

In dit hoofdstuk wordt de conclusie besproken. In paragraaf 6.1 worden de onderzoeksresultaten kort herhaald en wordt er antwoord gegeven op de hoofdvraag. Paragraaf 6.2 bestaat uit een selectie van een aantal aandachtsvelden die tijdens het onderzoek naar boven kwamen. Deze aandachtsvelden zijn bedoeld voor gemeenten die eventueel de Wbmgp willen toepassen. Deze aandachtsvelden geven de gemeenten een beeld van de belangrijkste aspecten tijdens het implementatieproces van de Wbmgp. In paragraaf 6.3 wordt de theoretische en methodologische reflectie besproken.

6.1 Conclusie

In Nederland wordt nog regelmatig woonoverlast ervaren. Woonoverlast kan in bepaalde wijken de leefbaarheid erg aantasten (VROM-Inspectie, 2011). Gemeenten hebben een pakket aan maatregelen om woonoverlast te bestrijden. Als deze maatregelen ontoereikend zijn in het bestrijden van overlast moeten er nieuwe maatregelen toegepast worden. De Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek (Wbmgp) is een wet die gemeenten extra instrumenten biedt om grootstedelijke problematiek aan te pakken. In dit onderzoek zijn voornamelijk de juridische beleidsinstrumenten (artikel 8, 9 en 10) van de Wbmgp besproken. Het verlagen van de onroerende zaakbelasting kwam tijdens dit onderzoek niet ter sprake. De Wbmgp wordt per 2021 in tien gemeenten toegepast om de leefbaarheid in kwetsbare wijken te verbeteren. In dit onderzoek worden acht van de tien gemeenten onderzocht. De Wbmgp biedt gemeenten onder andere mogelijkheden om te sturen op de woningtoewijzing in kwetsbare gebieden, waardoor het wordt gezien als een zwaar en controversieel instrument. Het slechte imago van de Wbmgp zorgt voor veel discussies over de manier van toepassen en de effectiviteit. Voor gemeenten is het belangrijk om goed voor ogen te hebben hoe de wet werkt en welke factoren belangrijk zijn bij het implementeren van de Wbmgp. In dit onderzoek is gekeken naar het implementatieproces van de Wbmgp en naar de factoren die daar invloed op hebben. Het implementatieproces is het proces waarbij beleid wordt omgezet in een concrete uitvoering. De effectiviteit van de Wbmgp wordt in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. De doelstelling van dit onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de toepassing van de Wbmgp teneinde een perspectief te bieden voor gemeenten die de wet willen toepassen.

Vanuit de doelstelling is de volgende vraagstelling opgesteld die centraal staat in dit onderzoek:

Welke factoren zijn van belang tijdens het proces van de beleidsimplementatie van de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek in de gemeenten Schiedam, Capelle aan den IJssel, Nijmegen, Dordrecht, Nissewaard, Vlaardingen, 's-Hertogenbosch en Zaanstad?

Om de hoofdvraag te beantwoorden is gekeken naar verschillende auteurs die schrijven over beleidsimplementatie. Hierbij is de literatuur van Hoogerwerf & Herweijer (2014), Stinckens, Loyens & Maesschalck (2016) en Hogwood & Gunn (1984) als basis gebruikt. Vanuit deze literatuur is een theoretisch kader geschetst met variabelen die invloed hebben op het proces van beleidsimplementatie. Aangezien beleidsimplementatie een breed concept is, is er een selectie gemaakt van verschillende soorten variabelen die zijn samengevoegd in een

conceptueel model. Het conceptueel model bestaat uit vier groepen variabelen die invloed kunnen hebben op het proces van de beleidsimplementatie. De groepen zijn: *externe factoren, tijd en middelen, beleidsfactoren en uitvoerdersfactoren*.

Vervolgens zijn de verschillende variabelen in het conceptueel model geoperationaliseerd en meetbaar gemaakt. Om tot een antwoord te komen op de hoofdvraag is gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews. De interviewvragen zijn gesteld aan personen die binnen een van de acht gemeenten werken aan/gewerkt hebben aan de implementatie van de Wbmgp.

In dit onderzoek zijn acht gemeenten onderzocht terwijl tien gemeenten de Wbmgp toepassen. Aangezien het in dit onderzoek om het proces van implementatie gaat is het van belang dat het implementatieproces al enige bezig is en dat de kennis over het begin van het implementatieproces nog steeds aanwezig is. Gemeente Tilburg en Rotterdam worden niet meegenomen in dit onderzoek omdat deze gemeenten respectievelijk te recent en te lang geleden begonnen zijn met het implementatieproces van de Wbmgp. Voor gemeente Tilburg gaat het om een forse uitbreiding van de Wbmgp. Per onderzochte gemeente (behalve gemeente Zaanstad) zijn twee interviews afgenomen met ambtenaren die betrokken zijn (geweest) bij het implementeren van de Wbmgp. Dit kunnen beleidsadviseurs zijn maar ook andere ambtenaren die te maken hebben met de implementatie van de Wbmgp. In totaal zijn er vijftien interviews afgenomen. Verder is er een inhoudsanalyse verricht met beleidsdocumenten om per gemeente de precieze toepassing van de Wbmgp te beschrijven.

6.1.1 Externe omstandigheden

Op basis van de interviews komt naar voren dat externe omstandigheden weinig tot geen invloed hebben op het implementatieproces van de Wbmgp. Economische omstandigheden is geen variabele die invloed heeft op het implementatieproces. In een aantal gemeenten zijn landelijke politieke omstandigheden in lichte mate merkbaar tijdens het implementatieproces.

6.1.2 Tijd en middelen

In een aantal onderzochte gemeenten is sprake van tijdsdruk tijdens de implementatie. De ervaren tijdsdruk heeft echter niet negatief bijgedragen aan het implementatieproces. De andere hulpmiddelen zijn: financiële middelen, personeel en kennis. In de onderzochte gemeenten zijn voldoende financiële middelen en personeel aanwezig. Kennis over de Wbmgp speelt echter wel een belangrijke rol en gemeenten moeten veel aandacht besteden in het eigen maken van de wetgeving. De Wbmgp is complexe wetgeving met veel regels en betrokken actoren. Door deze complexiteit is het van belang om voldoende kennis te bezitten over de inhoud en de werking van de Wbmgp.

Verder worden netwerk en technologie benoemd als hulpmiddelen. De landelijke leerkring van de Wbmgp, gecoördineerd door het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), wordt gezien als het meest waardevolle hulpmiddel. Tijdens de bijeenkomsten van de leerkring wordt informatie uitgewisseld tussen personen van de Wbmgp-gemeenten om eventuele problemen op te lossen. Technologie wordt naast netwerk ook benoemd als een belangrijke variabele. Doordat er wordt omgegaan met

persoonsgegevens en data, moeten gemeenten en andere betrokken partners een goedwerkend en beveiligd systeem hebben om deze gevoelige informatie te verwerken. Alle bevraagde respondenten zijn op de hoogte van de beschikbaarheid en inzetbaarheid van hulpmiddelen.

6.1.3 Beleidsfactoren

Voor elke gemeente is het belangrijk om goed voor ogen te hebben waarom een gemeente de Wbmgp wil toepassen. Het duidelijk opstellen van een doelstelling voor de toepassing van de Wbmgp kan helpen om richting te geven aan het beleid. Daarnaast moet de doelstelling ook geaccepteerd worden binnen de organisatie. In elke onderzochte gemeente is sprake van een duidelijke en geaccepteerde doelstelling met betrekking tot de Wbmgp. Daarbij moet er ook sprake zijn van een goede theoretische grondslag van beleid. In dit onderzoek is ook onderzocht of respondenten de Wbmgp het beste middel vinden om de gestelde doelstelling te bereiken. De Wbmgp is opzichzelfstaand niet het beste middel, maar levert in combinatie met andere maatregelen een zinvolle bijdrage aan het bereiken van de opgestelde doelstelling. Zoals eerder aangegeven hebben gemeenten meerdere instrumenten om overlast aan te pakken en leefbaarheid te verbeteren. De Wbmgp wordt beschouwd als een aanvullende maatregel op een bestaande aanpak voor overlast.

6.1.4 Uitvoerdersfactoren

Tijdens de implementatie wordt veel interactie aangegaan met verschillende actoren. Bij het implementatieproces van de Wbmgp spelen beeldvorming, mate van conflict en communicatie een belangrijke rol. Mate van conflict wordt in dit onderzoek verdeeld in de indicatoren draagvlak en tegenstrijdige belangen.

De Wbmgp heeft een slecht imago omdat het wordt geassocieerd met uitsluiting en discriminatie. Voornamelijk artikel 8 van de Wbmgp heeft een slecht imago. Door deze negatieve beeldvorming van de Wbmgp kunnen discussies ontstaan over het effect van de wet. De Wbmgp is een zwaar instrument en kan daarnaast drukken op het recht op vrije vestiging. Artikel 10 van de Wbmgp geeft gemeenten de mogelijkheid om mensen uit te sluiten voor een woning op basis van een crimineel verleden. Partijen die het recht op vrije vestiging willen waarborgen zullen daarom negatiever naar de Wbmgp kijken. De negatieve beeldvorming en tegenstrijdige belangen hebben effect op het draagvlak voor de Wbmgp. Uit de interviews is gebleken dat sommige partijen in een gemeente, bijvoorbeeld politieke partijen en woningcorporaties twijfelachtig zijn over de inzet van de Wbmgp. Het creëren van draagvlak onder actoren is daarom belangrijk om het implementatieproces goed te laten verlopen.

Goede communicatie kan helpen om het draagvlak te vergroten en om het implementatieproces soepel te laten verlopen. De onderzochte gemeenten besteden veel tijd en aandacht aan de communicatie met betrokken partners. Het toepassen van de Wbmgp gebeurt (afhankelijk van welke artikelen toegepast worden) in samenwerking met woningbouwcorporaties en/of de politie. De mate van compliance (gehoorzaamheid) speelt als enige variabele binnen uitvoerdersfactoren geen rol tijdens het implementatieproces van de Wbmgp.

6.1.5 Hoofdvraag

Door middel van interviews is geprobeerd om een beeld te krijgen van de factoren die van belang zijn tijdens het proces van de beleidsimplementatie van de Wbmgp in gemeente Schiedam, Capelle aan den IJssel, Nijmegen, Dordrecht, Nissewaard, Vlaardingen, 's-Hertogenbosch en Zaanstad. Uit de interviews is gebleken dat de variabelen: kennisniveau van personeel, netwerk, doelstelling, overeenstemming van doelen, theoretische grondslag van beleid, mate van conflict, beeldvorming en communicatie belangrijke factoren zijn die invloed hebben op het implementatieproces van de Wbmgp in de onderzochte gemeenten.

Vanuit de resultaten van dit onderzoek is af te leiden dat de bovengenoemde variabelen nadrukkelijk een rol spelen tijdens de implementatie van de Wbmgp. De andere variabelen in dit onderzoek: economische omstandigheden, landelijke politieke omstandigheden, financiële middelen, overheidscapaciteit, duidelijkheid van middelen, duidelijkheid van doelen en mate van compliance zijn minder bepalend tijdens het proces van de beleidsimplementatie. Deze variabelen kunnen in verschillende mate wel aanwezig zijn tijdens het implementatieproces. Echter komt uit de resultaten van dit onderzoek naar voren dat deze variabelen minder belangrijk zijn dan de andere variabelen.

6.2 Aandachtsgebieden

De doelstelling van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de verschillende factoren die een rol spelen tijdens het implementatieproces van de Wbmgp en om een perspectief te bieden voor gemeenten die overwegen om de Wbmgp toe te passen. Voor deze gemeenten kan het behulpzaam zijn om inzicht te hebben in de verschillende factoren die belangrijk zijn tijdens het implementatieproces. Door dit inzicht weet de gemeente waar de focus ligt en kunnen eventuele knelpunten met betrekking tot het implementatieproces voorkomen worden. Om een perspectief te bieden naar aanleiding van dit onderzoek worden verschillende aandachtsgebieden opgesteld met daarin de belangrijkste factoren en aandachtspunten. Aan de respondenten in dit onderzoek is ook gevraagd of zij tips hadden voor andere gemeenten die overwegen om de Wbmgp toe te passen. Deze tips worden ook gebruikt om de aandachtsgebieden te formuleren.

Het eerste aandachtsgebied is de noodzakelijkheid en doelstelling van de Wbmgp. De Wbmgp wordt beschouwd als een laatste redmiddel. Het toepassen van de Wbmgp kan daarom alleen als het echt noodzakelijk is. Een gemeente heeft veel mogelijke instrumenten om de leefbaarheid te verbeteren in wijken. Hierbij is het belangrijk dat gemeenten eerst nagaan of de beschikbare instrumenten behulpzaam kunnen zijn voordat de gemeenten gaan kijken naar de Wbmgp. Daarnaast moet een gemeente duidelijk voor ogen hebben met welk doel ze de Wbmgp willen toepassen. De artikelen binnen de Wbmgp kunnen allemaal een ander doel dienen. Afhankelijk van de lokale problematiek moet een gemeente kijken welk doel ze met de Wbmgp willen bereiken, om vervolgens te bekijken welk artikel van de Wbmgp daar het beste bij past.

Het tweede aandachtsgebied is de contacten die een gemeente kan leggen tijdens het implementatieproces. Een gemeente krijgt veel te maken met andere actoren. Woningbouwcorporaties, de politie en inwoners zijn de voornaamste partijen waar een gemeente veel contact mee heeft in het kader van de Wbmgp. In dit onderzoek komt

communicatie naar voren als een belangrijke factor. Intensief contact met deze actoren is nodig om de Wbmgp goed toe te kunnen passen. Naast het contact met de directe samenwerkingspartners is contact met het Ministerie van BZK ook een aandachtspunt. Uit dit onderzoek is gebleken dat respondenten van de onderzochte gemeenten erg positief zijn over het contact met het Ministerie. Bij de aanvraagprocedure van de Wbmgp is het Ministerie van BZK erg behulpzaam en proactief in de communicatie. Daarnaast is er vanuit het Ministerie van BZK en het Rijk een landelijke leerkring waarin mensen uit verschillende Wbmgp-gemeenten bij elkaar komen om informatie te delen en eventuele problemen voor te leggen. Het contact met andere gemeenten binnen deze leerkring wordt door de respondenten in dit onderzoek als erg waardevol beschouwd. Het is daarom aan te raden om direct vanaf het begin contact te leggen met de samenwerkingspartners, het Ministerie van BZK en de landelijke leerkring.

Het derde aandachtsgebied heeft te maken met de handhaving van de Wbmgp. Uit verschillende interviews binnen dit onderzoek komt naar voren dat sommige gemeenten later in het implementatieproces de handhaving van de Wbmgp nog in moeten richten. Respondenten van die gemeenten geven als tip dat de handhaving van de Wbmgp in het beginstadium van het implementatieproces ingericht moet worden. Hierbij is het belangrijk om te bepalen wie de handhaving gaat uitvoeren en op welke manier dit wordt gedaan. Volgens respondenten van die gemeenten was het een uitdaging om later in het implementatieproces de handhaving nog op orde te krijgen. Door hier tijdens het beginstadium van het implementatieproces al aandacht aan te besteden kan er veel moeite worden bespaard.

Het laatste aandachtsgebied is de aanvraag van de Wbmgp. Om de Wbmgp toe te kunnen passen moet de gemeente een aanvraag indienen bij het Ministerie van BZK. De aanvraag wordt vervolgens beoordeeld door de minister. Op basis van het besluit van de minister kan de Wbmgp wel of niet worden toegepast in de gemeente. Uit dit onderzoek wordt duidelijk dat de aanvraag voor de Wbmgp aan veel eisen moet voldoen; gemeenten moeten cijfermatig goed kunnen aantonen dat de problematiek in bepaalde wijken ernstig is en dat de Wbmgp als laatste redmiddel moet worden ingezet. Voor kleinere gemeenten kan het lastiger zijn om cijfermateriaal te verzamelen over leefbaarheid in bepaalde wijken. Grotere gemeenten hebben vaak meer capaciteit om onderzoek te doen naar de leefbaarheid. Wel is het zo dat cijfermateriaal in de aanvraag ook kan worden aangevuld met kwalitatieve gegevens. Kwalitatieve gegevens van professionals in de wijk (zoals wijkagenten en woninginspecteurs) kunnen helpen om, naast de kwantitatieve gegevens, de problematiek beter in kaart te brengen voor de aanvraag.

6.3 Reflectie

In deze paragraaf wordt de reflectie besproken op dit onderzoek. Allereerst wordt gereflecteerd op het theoretisch kader van dit onderzoek. Er zal worden gekeken naar de bruikbaarheid van literatuur en naar de keuzes van de variabelen. Vervolgens zal gereflecteerd worden op het methodologisch kader. Hier zal worden ingegaan op de onderzoeksmethode van dit onderzoek. Bij iedere sub-paragraaf worden ook perspectieven geboden voor vervolgonderzoek.

6.3.1 Theoretische reflectie

In het theoretisch kader van dit onderzoek is gebruik gemaakt van literatuur over beleid en beleidsimplementatie. Bij het proces van beleidsimplementatie is de literatuur van Hoogerwerf & Herweijer (2014), Stinckens, Loyens & Maesschalck (2016) en Hogwood & Gunn (1984) als basis gebruikt. De literatuur beschrijft veel variabelen die invloed hebben op het implementatieproces. Bij het selecteren van de variabelen is naast de bovengenoemde literatuur ook gebruik gemaakt van de literatuur van onder andere Sabatier & Mazmanian (1980), McDonnell & Elmore (1987), en Matland (1995). Doordat dit onderzoek in een beperkte tijd door één onderzoeker is uitgevoerd, konden niet alle variabelen binnen de literatuur over het proces van beleidsimplementatie worden meegenomen. Het grote arsenaal aan variabele biedt echter wel ruimte om een selectie te maken en onder te verdelen in subcategorieën. In een vervolgonderzoek kan wellicht een andere selectie worden gemaakt van variabelen die invloed hebben op de beleidsimplementatie, of er kan een bredere selectie aan variabelen worden meegenomen. Er is in dit onderzoek bewust gekozen voor een selectie van een aantal auteurs en daarmee ook een beperkt aantal variabelen.

Uiteindelijk is gebleken dat *netwerk* en *beeldvorming* ook van invloed zijn op het implementatieproces van de Wbmgp. Deze factoren zijn tijdens de interviews sterk naar voren gekomen. In de resultatensectie zijn beide factoren voor de volledigheid apart benoemd. Netwerk en beeldvorming zijn geen opzichzelfstaande variabelen in het conceptueel model maar zijn respectievelijk ondergebracht in de variabelen *duidelijkheid van middelen* en *mate van conflict*. Bij de variabele *duidelijkheid van middelen* is tijdens de interviews gevraagd naar de invloed van andere hulpmiddelen. Daarbij werd netwerk uitdrukkelijk benoemd als hulpmiddel. De variabele *mate van conflict* gaat over draagvlak en tegenstrijdige belangen. Uit de interviews werd duidelijk dat deze nauw samenhangen met beeldvorming over de Wbmgp. Draagvlak voor de Wbmgp wordt gevormd op basis van de beeldvorming van mensen. Uit de interviews werd ook duidelijk dat als er tegenstrijdige belangen zijn met betrekking tot de Wbmgp, er ook sprake is van een negatief beeld over de wet.

6.3.2 Methodologische reflectie

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van twee verschillende onderzoeksmethoden. Ten eerste is voor de casebeschrijvingen gebruik gemaakt van een inhoudsanalyse. Beleidsdocumenten zoals de aanvragen en evaluatierapporten zijn gebruikt om een beeld te geven van de precieze toepassing van de Wbmgp per gemeente. De andere onderzoeksmethode is semigestructureerde interviews met respondenten binnen de onderzochte gemeenten. Om de interviews vorm te geven, zijn de opgestelde variabelen van het theoretisch kader geoperationaliseerd en meetbaar gemaakt. Op basis van de operationalisatie zijn interviewvragen opgesteld en samengevoegd in de interviewgide. Tijdens het interview zijn meer vragen gesteld dan dat er variabelen zijn. Dit zijn voornamelijk overgangsvragen om van het ene onderwerp naar het andere te komen. Per variabele zijn één of twee indicatoren opgesteld zodat het gehele interview niet te veel tijd in beslag zou nemen. Het houden van semigestructureerde interviews was een goede methode om inzicht te krijgen in de verschillende factoren binnen het implementatieproces van de Wbmgp. Doordat er verschillende gemeenten zijn onderzocht zijn er ook verschillende implementatieprocessen doorlopen. Semigestructureerde interviews boden voldoende ruimte om verduidelijking te

vragen aan respondenten als dit nodig was. Door het stellen van open vragen aan respondenten konden zij hun eigen gevoelens over- en belevingen van het implementatieproces in hun gemeente beter tot uiting brengen. Kwalitatief onderzoek is daarom een waardevolle onderzoeksmethode gebleken.

De respondenten voor dit onderzoek zijn geselecteerd op basis van hun functie. Binnen de onderzochte gemeenten is geprobeerd om respondenten te benaderen die bij het beginstadium van het implementatieproces aanwezig waren. Door personeelwisseling of pensioen was het niet mogelijk alle respondenten te benaderen die het begin van de implementatie hebben meegemaakt. Als alternatief zijn personen binnen de gemeente benaderd die in een later stadium van het implementatieproces zijn ingestapt. Hierdoor kunnen de antwoorden van die respondenten minder betrouwbaar zijn omdat ze in sommige gevallen minder kennis hebben van het begin van het implementatieproces.

Per onderzochte gemeenten is geprobeerd om minimaal twee respondenten te interviewen voor een vollediger beeld van het implementatieproces. Afhankelijk van de gemeente is geprobeerd om zowel een respondent van de afdeling wonen als een respondent van de afdeling veiligheid te benaderen. In sommige gemeenten hebben beide afdelingen namelijk te maken met de implementatie van de Wbmgp. Door persoonlijke omstandigheden is in gemeente Zaanstad maar één respondent benaderd. Respondent B van gemeente 's-Hertogenbosch is werkzaam bij een woningbouwcorporatie en heeft meer zicht op de toepassing van de Wbmgp vanuit het perspectief van die woningbouwcorporatie. Het afnemen van twee interviews met ambtenaren binnen de gemeente 's-Hertogenbosch die betrokken zijn bij de implementatie van de Wbmgp is niet gelukt. Hierdoor is gekozen om een interview af te nemen met iemand die werkzaam is binnen een woningbouwcorporatie.

Uiteindelijk is door het afnemen van vijftien interviews een beeld geschetst van de factoren die invloed hebben op het implementatieproces van de Wbmgp. Voor een vervolgonderzoek zouden ook respondenten van woningbouwcorporaties of de politie benaderd kunnen worden. Deze organisaties werken ook met de Wbmgp en hebben nauw contact met elkaar en met de gemeente. Voor een vollediger beeld van het hele implementatieproces binnen de gemeente kunnen deze organisaties ook worden meegenomen.

Literatuurlijst

- Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid. (z.d.). *Woonoverlast*. Geraadpleegd op 15 april 2020, van <https://www.hetccv-woonoverlast.nl/woonoverlast>
- Durlak, J. A. (1998). Why Program Implementation is Important. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 17(2), 5-18. https://doi.org/10.1300/J005v17n02_02
- Elmore, R. F. (1979). Backward Mapping: Implementation Research and Policy Decisions. *Political Science Quarterly*, 94(4), 601-616. <https://doi.org/10.2307/2149628>
- Gemeente Capelle aan den IJssel. (2015). *Notitie onderbouwing aanvraag WBMGP*. Geraadpleegd van <https://capelleaandenijssel.raadsinformatie.nl/>
- Gemeente Capelle aan den IJssel. (2019). *Evaluatie Wbmgp (Rotterdamwet)*. Geraadpleegd van <https://capelleaandenijssel.raadsinformatie.nl/>
- Gemeente Dordrecht. (2017). *Aanvraag Gebiedsaanwijzing in het kader van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek*. Geraadpleegd van <https://www.dordrecht.nl/pls/idad/!mozEgemMbScherm1.zoekVergadering>
- Gemeente 's-Hertogenbosch. (2017). *Onderbouwing aanvraag gebiedsaanwijzing selectieve woningtoewijzing*. Geraadpleegd van <https://s-hertogenbosch.raadsinformatie.nl/>
- Gemeente Nijmegen. (2017). *Aanvullende eisen woningtoewijzing bij leefbaarheidsproblemen* (Raadsvoorstel nr. 67/2017). Geraadpleegd van <https://nijmegen.archiefweb.eu/>
- Gemeente Nissewaard. (2019). *Aanvraag Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek*. Geraadpleegd van <https://nissewaard.raadsinformatie.nl/>
- Gemeente Schiedam. (2017). *Aanvraag Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek*. Geraadpleegd van <https://schiedam.notubiz.nl/>
- Gemeente Vlaardingen. (2020). *Lokale evaluatie toepassing Wbmgp gemeente Vlaardingen*. Geraadpleegd van <https://vlaardingen.raadsinformatie.nl/>

- Gemeente Zaanstad. (2017). *Aanvraag Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek* (Documentnummer 2017/50727). Geraadpleegd van <https://zaanstad.notubiz.nl/>
- Hill, H. C. (2003). Understanding Implementation: Street-Level Bureaucrats' Resources for Reform. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 13(3), 265-282. <https://doi.org/10.1093/jpart/mug024>
- Hochstenbach, C., Uitermark, J., & Van Gent, W. (2015). *Evaluatie effecten Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek ("Rotterdamwet") in Rotterdam*. Amsterdam, Nederland: AISSR, Universiteit van Amsterdam.
- Hogwood, B. W., & Gunn, L. A. (1984). *Policy analysis for the real world*. Oxford, Verenigd Koninkrijk: Oxford University Press.
- Hoogerwerf, A., & Herweijer, M. (2014). *Overheidsbeleid: Een inleiding in de beleidswetenschap* (8^e druk). Alphen aan de Rijn, Nederland: Wolters Kluwer.
- Howlett, M., McConnell, A., & Perl, A. (2017). Moving Policy Theory Forward: Connecting Multiple Stream and Advocacy Coalition Frameworks to Policy Cycle Models of Analysis. *Australian Journal of Public Administration*, 76(1), 65-79. <https://doi.org/10.1111/1467-8500.12191>
- Hupe, P. (2007). *Overheidsbeleid als politiek*. Assen, Nederland: Koninklijke Van Gorcum.
- Jann, W., & Wegrich, K. (2007). Theories of the policy cycle. In: F. Fischer, G. J. Miller, & M. S. Sidney. (Eds.). *Handbook of public policy analysis: Theory, politics and methods*. Boca Raton, Verenigde Staten: CRC Press/Taylor & Francis group.
- Krislov, S. (1965). *The Supreme Court in the Political Process*. New York, Verenigde Staten: Macmillan.
- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. (2009a, maart). *Overlast en verloedering: Evaluatie wetten Victoria en Victor (VROM 9038)*. Geraadpleegd op 3 juli 2020, van www.vrom.nl

- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. (2009b, oktober). *Leefbaarheid door de tijd* (VROM 9036). Geraadpleegd op 1 juli 2020, van www.vrom.nl
- McDonnell, L. M., & Elmore, R. F. (1987). Getting the Job Done: Alternative Policy Instruments. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 9(2), 133-152. <https://doi.org/10.3102/01623737009002133>
- O'Toole, L. (1986). Policy Recommendations for Multi-Actor Implementation: An assessment of the Field. *Journal of Public Policy*, 6(2), 181-210. <https://www.jstor.org/stable/3998344>
- Penders, L. J. (2020). *Aanpak Woonoverlast: Evaluatie 2019, Uitvoeringsprogramma 2020-2021*. Gemeente Schiedam. Geraadpleegd van <https://www.hetccv-woonoverlast.nl/praktijkvoorbeelden/schiedam-uitvoeringsprogramma-woonoverlast>
- Platform31. (z.d.). *13.7 De Rotterdamwet helpt*. Geraadpleegd op 16 april 2020, van <https://www.platform31.nl/wijkengids/13-wetten-van-de-wijkaanpak/13-7-de-rotterdamwet-helpt>
- Pressman, J., & Wildavsky, A. (1973). *Implementation*. Berkeley, Verenigde Staten: University of California Press.
- Rijksoverheid. (z.d.). *Gemeentefonds*. Geraadpleegd op 20 augustus 2020, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/gemeentefonds#:~:text=Gemeenten%20ontvangen%20geld%20van%20de,verantwoording%20af%20aan%20de%20gemeenteraad>
- Sabatier, P., & Mazmanian, D. (1980). The Implementation of Public Policy: A Framework of Analysis. *Policy Studies Journal*, 8(4), 538-560. <https://doi.org/10.1111/j.1541-0072.1980.tb01266.x>
- Schneider, A. L. (1982). Studying Policy Implementation: A Conceptual Framework. *Evaluation Review*, 6(6), 715-730. <https://doi.org/10.1177/0193841X8200600601>

- Stinckens, M., Loyens, K., & Maesschalck, J. (2016). De Implementatie van lokaal veiligheidsbeleid: op zoek naar een theoretisch kader. *Panopticon: Tijdschrift voor Strafrecht, Criminologie en Forensisch Welzijnswerk*, 37(1), 25-48.
- Van der Doelen, F. C. J. (1991). Legitiem en effectief overheidsbeleid: Geven en nemen. *Beleid & Maatschappij*, 18(2), 90-99.
- Van Meter, D. S., & Van Horn, C. E. (1975). The Policy Implementation Process: A Conceptual Framework. *Administration & Society*, 6(4), 445-488.
<https://doi.org/10.1177/009539977500600404>
- Van Thiel, S. (2015). *Bestuurskundig onderzoek: een methodologische inleiding*. (3^e druk). Bussum, Nederland: Coutinho.
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (z.d.) *Onroerendezaakbelastingen (OZB)*. Geraadpleegd op 9 mei 2020, van <https://vng.nl/artikelen/onroerendezaakbelastingen-ozb>
- VROM-Inspectie. (2011, mei). *Handreiking aanpak woonoverlast en verloedering* (VI-2011-71). Geraadpleegd van <https://www.hetccv-woonoverlast.nl/documenten/aanpak-woonoverlast-en-verloedering-handreiking-bijlagen-en-aanvullingen>
- Weiss, J. A., & Gruber, J. E. (1984). Using Knowledge for Control in Fragmented Policy Arenas. *Journal of Policy Analysis and Management*, 3(2), 225-247.
<https://doi.org/10.1002/pam.4050030205>
- Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek. (2005, 23 december). Geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0019388/2018-06-13#SlotformulierEnOndertekening>

Bijlage 1: Interviewguide

Introductie

Hallo, allereerst zal ik me even voorstellen. Ik ben Niels Joosten en ben momenteel bezig met het afronden van mijn masteropleiding Bestuurskunde aan de Radboud Universiteit. Ik schrijf mijn masterthesis over de toepassing van de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek. Ik ben voornamelijk geïnteresseerd in het proces van implementatie van de wet binnen de gemeente. Ik voer mijn onderzoek uit in vier verschillende gemeenten om een duidelijk beeld te krijgen van het implementatieproces zodat andere gemeenten hiervan kunnen leren. Dit doe ik door medewerkers van de gemeente te interviewen die betrokken zijn bij de implementatie van de Wbmgp. Door deze interviews hoop ik meer inzicht te krijgen in de verschillende factoren die een rol hebben gespeeld tijdens het implementatieproces.

Voordat ik begin met het interview wil ik u vragen of u ermee akkoord bent dat dit interview wordt opgenomen zodat ik het goed kan verwerken. De opname kan ten alle tijden wordt gepauzeerd als u dit wil en de opname wordt alleen beluisterd door mij. Daarnaast wil ik vermelden dat respondenten op de volgende manier terugkomen in mijn onderzoek: De functie van de respondent wordt benoemd samen met de bijbehorende gemeente. Uw naam wordt niet genoemd in dit onderzoek. Bent u ermee akkoord dat u op deze manier wordt vermeld in mijn onderzoek?

Het interview zelf is opgebouwd volgens een vaste volgorde. Vanuit mijn onderzoek heb ik een aantal factoren opgesteld die belangrijk zijn tijdens het implementatieproces. Deze factoren zullen allemaal de revue passeren. Mocht een vraag een bepaalde uitleg nodig hebben zal ik die geven. Mocht er voor u iets onduidelijk zijn, geef dit gerust aan.

Dan ga ik nu beginnen met het interview. Allereerst stel ik wat algemene vragen.

1. Wat is uw functie binnen gemeente X en welke taken horen hierbij?
2. Wanneer en waarom is in gemeente X gekozen voor de Wbmgp?
3. Wat was de situatie voordat de Wbmgp werd toegepast?
4. Hoe is de toepassing van de Wbmgp ontvangen in het betreffende gebied

De volgende vragen gaan over het implementatieproces van de Wbmgp.

5. In hoeverre bent u over het algemeen tevreden over het hele implementatieproces van de Wbmgp?

6. In hoeverre vindt u dat het implementatieproces van de Wbmgp soepel verloopt?

7. Is er sprake van knelpunten bij het proces? Hoe is daarmee omgegaan?

Bij het proces kan de gemeente te maken hebben met externe omstandigheden waar de gemeente geen invloed op heeft.

8. Zijn volgens u de economische omstandigheden van Nederland van invloed op het uitvoeren van de Wbmgp?

9. Waarom zijn de economische omstandigheden wel/niet van invloed?

10. Heeft de politieke samenstelling op landelijk niveau enige invloed gehad op het uitvoeren van de Wbmgp?

INDIEN VAN TOEPASSING

Hoe groot is deze politieke invloed op het uitvoeren van de Wbmgp in uw gemeente?

Tijdens het implementatieproces wordt wel eens gebruik gemaakt van hulpmiddelen. De volgende vragen gaan over deze middelen.

11. Hoe lang duurt het implementatieproces van de Wbmgp ongeveer?

12. In hoeverre is er sprake van tijdsdruk (bijvoorbeeld een deadline) tijdens het implementeren van de Wbmgp?

13. Wat voor invloed heeft dit op het implementatieproces?

14. Wat zijn ongeveer de kosten van zo'n implementatieproces

15. Zijn er voldoende financiële middelen beschikbaar om het implementatieproces te ondersteunen?

16. Wat zijn de taken die komen kijken bij het implementeren van wetgeving? Was er bij de Wbmgp sprake van extra taken?

17. Zijn alle taken vooraf verdeeld over het beschikbare personeel en in hoeverre kunnen zij dit goed uitvoeren?

18. In hoeverre is er gebruik gemaakt van extern personeel om taken uit te voeren in het implementatieproces?

19. In hoeverre vindt u dat u en uw collega's genoeg kennis bezitten over de Wbmgp (voornamelijk over de inhoud en werking van de wet)?

20. Is er sprake geweest van extra scholing van het personeel? Zo ja, door welk instituut?

Naast de middelen die we net besproken hebben kunnen andere middelen zoals netwerk en technologie ook behulpzaam zijn tijdens het implementatieproces

21. Zijn er naast de hulpmiddelen: tijd, financiële middelen, personeel en kennis nog meer middelen die beschikbaar zijn?

22. In welke mate zijn u uw collega's zich ervan bewust dat deze extra middelen er zijn en dat u ervan gebruik kan maken?

De volgende vragen gaan over de kenmerken van de Wbmgp zelf.

23. Wat is volgens u de doelstelling van de Wbmgp?

24. In hoeverre vindt u dat binnen de gemeente het doel van de Wbmgp wordt geaccepteerd?

25. In hoeverre vindt u dat dit doel concreet, eenduidig en helder is opgesteld?

26. Waarom vindt u het doel duidelijk/onduidelijk?

27. Is dit doel binnen de gemeente ook bereikt?

28. Welke alternatieven zijn er naast de Wbmgp?

29. Denkt u dat de Wbmgp het beste middel is om het beleidsdoel te bereiken?

30. Waarom denkt u dat de Wbmgp het beste/niet het beste middel is?

De laatste set vragen gaan over de interactie tussen actoren binnen het proces.

31. In hoeverre heeft u het gevoel dat er voldoende draagvlak is binnen de organisatie als het gaat over de Wbmgp?

32. Zijn er binnen het beleid of binnen de gemeente veel tegenstrijdige belangen te onderscheiden en zo ja, welke invloed heeft dit op het implementeren van de Wbmgp?

33. Hoe goed vindt u de communicatie binnen de organisatie, is er bijvoorbeeld voldoende sprake van hoor en wederhoor?

34. Hoe verloopt volgens u de communicatie met belanghebbenden, betrokkenen en doelgroepen in het kader van de Wbmgp?

35. In hoeverre wordt de communicatie met inwoners gemonitord of geëvalueerd? Was er bijvoorbeeld sprake van bijsturing op basis van signalen?

36. In hoeverre bent u het eens met de huidige vorm van de Wbmgp in uw gemeente?

37. Welke invloed heeft dit op uw motivatie om mee te werken aan het uitvoeren van de Wbmgp?

38. In hoeverre is er de mogelijkheid om de Wbmgp naar eigen inzicht uit te voeren of te ontwikkelen?

Tot slot wil ik nog een afsluitende vraag stellen over het implementatieproces in zijn algemeen

39. Zijn er volgens u nog andere factoren of knelpunten die belangrijk zijn bij het implementeren van de Wbmgp die nog niet naar voren zijn gekomen?

Sluiting van het interview

Ik wil u erg bedanken voor uw tijd om bij te dragen aan dit onderzoek. De antwoorden die u heeft gegeven worden in vertrouwen behandeld. Heeft u zelf nog vragen die u graag aan mij zou willen stellen? Graag zou ik nog willen vragen of er openbare documenten of beleidsdocumenten beschikbaar zijn die mij meer informatie zouden kunnen geven over de Wbmgp binnen uw gemeente? Zou u die naar mij kunnen sturen?

Als laatste wil ik u nog vragen of u interesse heeft in een versie van mijn masterthesis als die af is?

Dan stop ik bij deze de opname van het interview.